

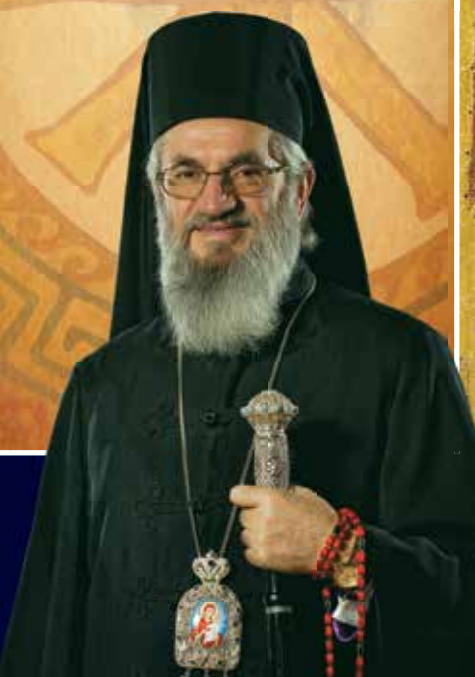

*Всеволод Шпилер
Лариса Маршева
Иван Похвашчев
Алексеј
Димитријевски
Милош Јелић
Ендрју Лаут
Небојша Ђокић*

Александар
Шмеман

*У пасхалној
ноћи*

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

*Васкришња посланица
Епископа шумадијског Јована*

фото репортажа

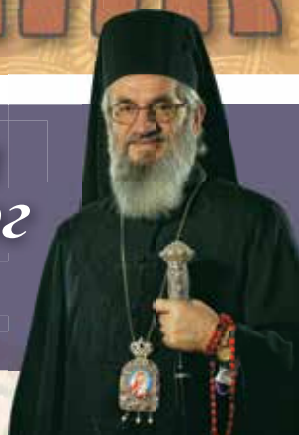
Сретење Господње и Дан државности у Орашцу

Каленик

Васкришња посланица Епископа шумадијског Господина Јована

стр. 2

Александар Шмеман

У пасхалној ноћи

стр. 5

Всеволод Шпилер

Слово на пасху

стр. 7

Лариса Маршева, Иван Похвашчев, Васкришњи тропар и кондак трећег и четвртог гласа: Богословско-филолошки коментари.....	9
Алексеј Афанасијевич Димитријевски, Велика субота у цркви Светог гроба.....	13
Милош Јелић, О слободи.....	16
Празник Срећење и Дан државности Републике Србије.....	17
Ендрју Лаут, Николај Берђајев - креативност, слобода и личност.....	33
Небојша Ђокић, Манастирак - црква Светог Николаја у Крушевици.....	36
Евангелија Лагопулу, У манастиру Елеонис.....	40

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Нова издања
In memoriam
Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј,
Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј,
Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Издаје са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XLIII,
Број 2, (260), 2022.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

ВАСКРСНА ПОСЛАНИЦА ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ Г. ЈОВАНА О ВАСКРСУ 2022. ГОДИНЕ

Ј О В А Н

ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ СВЕШТЕНСТВУ,
МОНАШТВУ И СВОМ ВЕРНОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ,
БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА ДУХА СВЕТОГА УЗ
СВЕРАДОСНИ ВАСКРСНИ ПОЗДРАВ:
ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

*Где слуга ће мој бити срећан,
подигнуће се и узвисиће се
и прославиће се (Исаија 52, 13).*

Заблагодаримо, браћо и сестре, распетом и васкрслом Господу Христу који нас је удостојио да и ове године доживимо и прославимо Празник над Празницима, Васкрсење Његово! „Господ наш Исус Христос родио се у сиромашној пећини, а васкрсао у слави. Небо беше отворено и при рођењу и при васкрсењу Његовом“, каже Свети владика Николај.

У Васкрсењу Христовом све је сабрано и тиме оно даје смисао нашем животу и у овој и у оној свету. Зато је Васкрсење Христово најзначајнији догађај у историји рода људског. Постаје и остаје темељ наше наде, пуноћа смисла наше вере, неописана радост која нас окрепљује, али и снага која нас слабе подиже, јер *ако Христос није васкрсао, онда је празна вера наша* (Прва Коринћанима 15, 14). Христово Васкрсење није ништа друго до тријумф вере наше, победа наде, пуноћа љубави, а Његово страдање, смрт и васкрсење дају снагу свакоме од нас да истраје на путу који му је Господ показао и обавезао нас да сопственим примером и животом сведочимо Васкрслог Христа, свагда и на сваком месту: у породици, на послу, у школи, на улици, у храму...

Богочовек Христос, Син Јединородни, који *пострада и васкрсе из мртвих трећега дана* (Лука 24) јесте наша највећа утеха, залог вечног живота, па са анђелима и светима *смрт Господњу објављујемо, васкрсење Његово исповедамо* (Прва Коринћанима 11, 26). Човекољубиви Господ, који је ради нас људи примио распеће и смрт, учинио нас је учесницима своје победе над смрћу. Људска природа у Богочовеку Христу примила је смрт, али је иста та природа васкрсла и однела победу над смрћу. Та победа, коју је Господ извојевао у телу, донела је слободу од смрти свим људима коју већ овде уживамо кроз Васкрсење Спаситеља нашег.

На овај свети Празник од свега срца уносимо благодарност Господу који се у свим бурним временима открива нама као Пут, Истина и Живот. Тај Пут води нас у Дан љубави, помирења и добре воље међу људима, Дан када се заборављају ружне мисли и другима пружа рука помирења и праштања. Дан када тре-

ба сваког да загрлимо и кажемо како свима све праштамо ради Васкрсења, јер је и сам Господ на Крсту опростио својим непријатељима, молећи се Оцу небеском: *Оче, опрости им, јер не знају шта чине* (Лука 23, 34).

О значају Васкрсења Христовог најбоље нам говоре речи псалмопојца Давида: „Ево дана који створи Господ, да се радујемо и веселимо у њему“ (Псалом 118, 24). Ово је Један и Јединствен дан, једини Нови дан. Ништа ново под Сунцем осим једнога – осим Господа Христа. То је једино ново, говори Преподобни Јустин Ћелијски позивајући се на пророштва Старог Завета и речи Светог Јована Дамаскина. Ову јединствену новину стичемо само вером у васкрслог Господа Христа, јер у овом свету, браћо и сестре, и децо духовна, ништа није вечно осим Онога који не умире, осим Онога који је јачи од смрти. То је Господ Исус Христос и све што је од Њега и у Њему.

Васкрс је главни хришћански празник у години, он је веза са празницима Старог Завета и центар свих покретних празника у години. На то да се по свему издиже изнад осталих дана у години упућују нас и свети Оци. Тако Свети Григорије Богослов каже да је Васкрс „царица дана, празник над празницима и славље над слављима, које превазилази као Сунце звезде, не само човечанске и земаљске празнике, но и празнике у част Христа“. Свети Јован Дамаскин назива Васкрс „свечаношћу над свечаностима“, док Свети апостол Павле каже: *Ако Христос није устао, узалуд вера ваша* (Прва Коринћанима 15, 17). И даље говори: *Но заиста је Христос устао из мртвих, те постаде првенац оних који су умрли. Јер пошто је кроз човека смрт, кроз човека је и васкрсење мртвих. Јер као што у Адаму сви умиру, тако ће и у Христу сви оживети. Но сваки у својој реду: првенац Христос, потом, о његову доласку, они који су Христови* (Прва Коринћанима 15, 20-23).

Васкрсење Господа Исуса Христа потиснуло је сва друга дела и чуда и као неизмерна вредност постало је центар хришћанства. Ако хришћанство одређује један догађај, онда је то Васкрсење Христово. Ако се хришћанство може свести на један дан, онда је то дан Васкрсења Христовог.

Васкрсење Христово је Празник над празницима јер најдубље одређује

живот Цркве. И не само овај дан, већ свака недеља у години као Дан васкрсења сабира верне у Цркви, у спавајућу заједницу Трпезе Господње.

Култура савременог човека и његове животне навике пренебрегавају најважније, заборављају, скривају и негирају смрт. Али, ради се о лажном осећању прогреса, слободе и свемоћи човека, јер смрт, ма колико да је апсурдна и ма колико да је неприхватљива за свет, остаје велико и коначно питање за човека, општи и основни проблем човековог постојања, па је зато и најзначајнија тема православне вере, богословља и духовности. Без превазилажења смрти, тог неумитног и свеопштег догађаја, не можемо да говоримо о људској слободи и савршенству. Човеково постојање би тада постало апсурдно, хришћанство би заиста постало неразумљиво, svelo би се на идеологију, не дајући човеку могућност

се славе Божије и његово тело се прославља са душом. Слава тела је потчињавање Божијој целомудрености, „а слава ума јесте истинито гледање Бога у светлости Васкрсења Христовог“, говори Свети Исак Сирин.

Васкрсење Христово је ликовање, утврђивање наше хришћанске вере. Оно је и утврђивање хришћанске наде. Блугу наду сваког хришћанина у његовом животу представља она радосна слутња да ће људи који верују у Христа, после привремених земаљских патњи, туга, лишавања, несрећа, после телесне смрти у време кад то одреди Бог, васкрснути из мртвих и ући у вечност блаженог живота. Ова блага радосна нада слади горчину земаљског живота, помаже верујућем човеку да храбро и стрпљиво подноси све туге и да, не падајући под њиховим бременом, храбро носи Крст, који је на свакога од нас положила Божија промисао. Али шта може да

буде чврста гаранција да нас ова нада у будуће васкрсење, у вечан блажени живот, неће посрамити, да ће после смрти наступити васкрсење, поновно обједињење душе и тела? И у Старом и у Новом Завету има много сведочанстава да поред привременог живота постоји вечни живот, да ће наступити опште васкрсење. О томе пророкују старозаветни пророци попут Исаије (Исаија 26, 19) и Језекиља (Језекиљ 37, 1-14). О томе благовесте и новозаветни јеванђелисти попут Матеја (22, 31-32), Луке (14, 14) и Јована (5, 28-29).

Живећи у свету и друштву разбијеним и разједињеним људским грехом и демонским злом и поробљени доминацијом смрти, ми људи осећамо да смо немоћни да ту разједињеност и доминацију зла и смрти надвладамо, ни у себи, ни међу нама, Али, долазећи на Свету Литургију и учествујући у њеној богочовечанској драми Христове Смрти и Васкрсења, причешћујући се Христовом победом над смрћу и даром живота

васкрсења и благодатног вечног живота. У свету где влада лицемерје, страх и човеково несналажење пред тајном смрти, хришћанско учење не долази да придода нове теорије, погледе и разна друга размишљања о смрти, него да објави њену тајну кроз дар и смисао спасоносног дела Христовог. Једино хришћанство „прихвата трагичност смрти и посматра је у личним размерама, будући да и Бог пролази њеним путем и сви Га следе“, поучава нас Павле Евдокимов.

Све ово можемо прихватити и разумети ако имамо вере у Христа, вере у Васкрсење и вере у Живот вечни. Отуда је хришћански живот испит и исповедање вере, сведочење и сведочанство живота, страдање и Крст, састрадавање са Христом које се изражава у састрадавању са другима (види Посланицу Филипљанима 1, 29, Посланицу Римљанима 8, 17 и Прву посланицу Коринћанима 12, 26). Састрадавамо да бисмо се прославили. Дакле, онај који презире људску славу, удостојава

вечног, ми у Литургији сазнајемо и доживљавамо да овај и овакав свет и живот имају свог Спаситеља и своје истинско спасење. Зато, јер нам Света Литургија даје стварни предукус и предокушај, антиципацију Христове Божанске победе, победе над грехом и трулежношћу, над злом и смрћу, над демонским отуђењем и разједињеношћу нашом – и са Богом и међусобно. Тајну истинског спасења и исцељења света и све твари, а пре свега човека и рода људског, целокупне природе људске у Христу Богочовеку, ми верни можемо да сведочимо и себи и другима у свету јер *сваки који је рођен од Бога побеђује свет; и вера је наша ова победа која победи свет. Ко је који свет побеђује осим онога који верује да је Исус син Божији* (Прва посланица апостола Јована 5, 4-5), који је васкрсао из мртвих и нама даровао живот вечни.

Данас нам је потребна вера у распетог и васкрслог Христа како бисмо се одржали и у овим садашњим невољама и искушењима које нас сналазе и као појединце

и као народ. Стога, у овим и оваквим озбиљним временима, ми хришћани смо дужни да данас, више него икада раније, потврђујемо и сведочимо своју веру у Христово васкрсење и у Њему и кроз Њега – веру у опште васкрсење мртвих. Чинимо то, првенствено, својом вером у васкрслог Христа и обнављањем свога свеукупног живљења, подстичући и друге на обновљење ума и срца том живом вером и на прихватање те новине, јер Он „све чини новим“.

„Васкрсењем својим смрт је Господ победио и подарио људима снагу непобедиву“, неуништиву снагу којој не могу одолети никакве силе овога света. Он, који је победио свет, дарује снагу и онима који су Његови да и они побеђују, да побеђују страх у себи и своје неверје и малOVERје и да побеђују сва насиља која се врше над децом Божијом кроз векове, а и у наше време. И да одолевају трпељиво сваком насиљу сигурни да је Божија сила свевремена, а људска привремена, да су све силе овога света долазиле и пролазиле, док је Бог остајао и светиња Његова је остајала усправно и непоколебљиво. Тако је било, тако јесте, тако ће и бити.

На ово посебно указујемо и позивамо све вас, браћо и сестре, и децо духовна, да увек и на сваком месту сведочите свету непобедиву радост, силу и славу Васкрсења Христовог како бисмо сви заједно савладали сваковрсна искушења са којима се сусрећемо и како бисмо силом васкрслог Христа васкрсла и духовна снага у нашем народу. Потврђујмо то ових светих дана кроз узајамну љубав и праштање и сверадосним поздравом упућеним свима и свакоме:

Христос васкрсе – Ваистину васкрсе!

Ваш молитвеник у васкрслом Христу увек одани,
ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ

ХИМНОГРАФИЈА ПАСХЕ

Ангел је проповедао Тебе разпетог и погребеног и женама је говорио: дођите и видите где је Господ лежао, васкрсао је као што је и казао као свесилан. Зато се клањамо теби јединоме Бесмртном: Животодавче Христе помилуј нас.

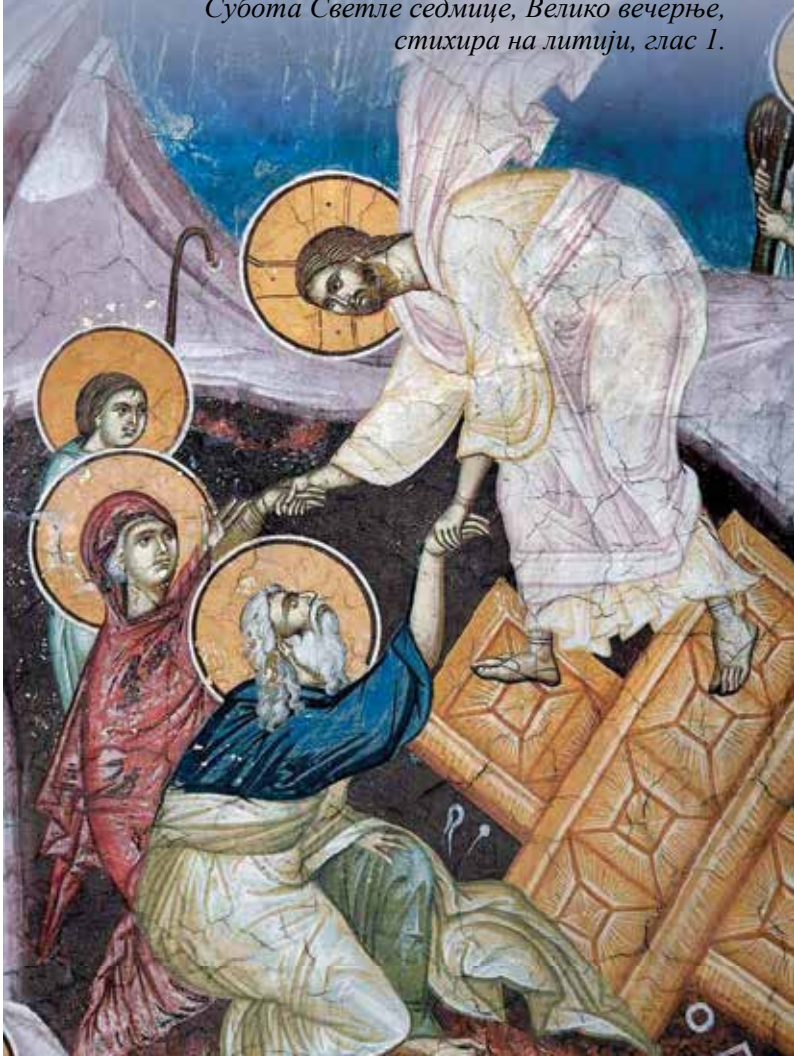
Твојим крстом си укинуо клетву због дрвета, а твојим погребом си умртвио моћ смрти; твојим васкрсењем си просветлио род човеков, због тога ти кличемо: добротинељу Христе Боже наш слава теби.

Пред тобом су се са страхом врата смрти отворила, а вратнице адове видећи те уплашиле се, врата тучана си поломио и вериге жељезне си изломио, а нас си из таме и сенке смрти извео, и окове наше раскинуо.

*Недеља Пасхе, на вечерњу,
Анатолијеве стихире, глас 2.*

Господе, у превеликом сјају твога Божанства, кроз закључана врата си својим ученицима дошао, на средину стао, ребра открио и ране руку и ногу им показао и тако им тугу и жалост уклонио, и овако си им рекао: О, моји другови, видите ме да сам телом и духом. Ученику у сумњи си наредио да те са страхом додирне и још му рекао: увери се сасвим па иди и више не сумњај. А он осетивши руком твоју двоструку природу, уверен и гоњен са страхом и вером узвикну: Господ мој и Бог мој јеси ти, слава теби!

*Субота Светле седмице, Велико вечерње,
стихира на литији, глас 1.*

† Еп. Јован

Александар Шмеман, протопрезвитер

У ПАСХАЛНОЈ НОЋИ

У пасхалној ноћи, када се литија, обилазећи цркву, заустави код затворених врата и наступи последњи тренутак ћутања пред експлозијом пасхалне радости, у нашем срцу, свесно или несвесно, настаје исто питање, које је било, сагласно јеванђељској причи, у срцима жена које су дошле рано ујутро, „тек што је zasiјало сунце“, до гроба Христовог. Питање је: „Ко ће нам одвалити камен од гроба?“. Хоће ли се догодити још једно чудо? Хоће ли

још једном ноћ постати светлија од дана? Хоће ли нас још једном испунити она ничим објашњива, ни од чега у свету зависна радост, која ће целе ноћи и још толико дана звучати у овој размени пасхалних поздрава: Христос васкрсе! Ваистину васкрсе!

Овај тренутак увек долази. Врата се отварају. Улазимо у цркву обливену светлошћу. Ступамо у радосно пасхално јутрење. Али негде у души остаје питање. Шта све то значи? Шта значи празновати Пасху у овом свету, испуњеном страдањем, мржњом, ситничавошћу, ратовима, шта значи „смертију смер поправ“ и слушати о томе да „мртвиј ни једин во гробје“, када, без обзира на сву животну ужурбаност, смрт још увек остаје једина апсолутна земаљска извесност... Зар је могуће да је Пас-

ха, ова светла ноћ, ово ликовање, само тренутни излазак из реалности, могућност неког духовног опијања, после којег, пре или касније, наступа свакидашњица, иста сива стварност, једни те исти дани, месеци, године који пролећу, иста журба ка смрти и небићу? Јер нас већ одавно убеђују да је религија самообмана, опијум, измишљотина која помаже човеку у његовој тешкој судбини, обмана која све време засењује. Није ли храбрије, није ли достојније човека одрећи се овог огледала и лицем у лице срести се с овом простом и трезвеном стварношћу?

Шта одговорити на све ово? Можда би први приближан одговор могао бити овакав: не може бити да је све то била проста измишљотина. Не може бити да толико вере, толико радости, толико светлости – ево већ готово две хиљаде година – буде само бекство, обмана. Може ли обмана трајати вековима? Овај одговор је, наравно, убедљив, али још није коначан. Морамо право рећи да коначног, општеобавезујућег одговора, којег би било могуће штампати у виду научног објашњења пасхалне вер – таквог одговора нема. Сваки пут можемо сведочити само о сопственом и живом опиту и говорити за себе.

У живом и личном опиту, када се замислиш и загледаш у њега, одједном налазиш оно на чему се све остало заснива, одједном се све обасја тако заслепљујућом светлошћу, у којој стварно, као восак пред лицем огња, нестају сумње и питања. Какав је то опит? Не могу га другачије описати и одредити него као опит живог Христа. Не верујем ја у Христа зато што ми је једном годишње од најранијег узраста дато да учествујем у слављењу Васкрса, па је стога Васкрс могућ, и није зато ова ноћ испуњена светлошћу и радошћу, и не звучи због тога овај поздрав овако победоносно и силно: Христос Воскресе! Ваистину Васкрсе! – већ је сама моја вера рођена из опита живог Христа.

Како и када се родила моја вера? Не знам, не памтим. Знам само да сваки пут када отварам Јеванђеље и читам о Њему, када читам Његове речи, када читам о Његовим делима, ја умствено, од свег срца и од све природе, говорим оно што су рекли они који су били послати од фарисеја да би ухапсили Христа, и који су се вратили не ухапсивши га. Рекли су: „Никада човек није говорио тако као што овај говори“. На тај начин, прво што знам јесте да је Христово учење живо, и нема ничег у свету што би се могло поредити са њим. Али то учење је о Њему, о животу вечном, о победи над смрћу, о љубави која побеђује и надвлађава смрт. Ја чак знам да у животу, у којем се све чини тако тешким и обичним, једино што се никад не мења и што ме никад не оставља, то је унутрашње сазнање да је Христос са мном. „Нећу вас оставити сиротима, доћи ћу вам“. И ево, долази и даје да га осетимо у молитви, у овом трепету душе, у несхватљивој али тако живој радости, у тајанственом али, упркос томе, тако несумњивом Његовом присуству у цркви за време богослужења, у светим тајнама; све време расте овај живи опит, ово знање, ова очигледност: Христос је овде, испуниле су се Његове речи – ко љуби Мене, са њим ћу боравити – „И Њему ћемо доћи и у Њему се настанити“. У радости и у жалости, међу мноштвом и

у самоћи несумњиво је Његово присуство, сила Његове речи, радост од вере у Њега.

Ево јединог одговора и јединог доказа. „Зашто тражите Живог међу мртвима? Зашто оплакујете Непропадљивог у трулежи?”.

И зато хришћанство није ништа друго до увек ново и ново искуство вере – њено оличење у обредима, речима, звуцима, бојама. Неверујућем се вера стварно може чинити илузијом. Он чује само речи, види само несхватљиве церемоније. И објашњава их споља. Али за верујућег све се сија изнутра: не као доказ његове вере, већ као њен резултат, као њен живот у свету, души, историји. Зато нам је реалан, жив, савремен Велики пек: његова тама и туга, зато можемо плакати код крста и доживети све оно што се десило на дан тријумфа зла, издаје, кукавичлука и вероломства. Зато можемо созерцавати са трепетом и надом живоносни гроб на Велику суботу, зато можемо сваке године празновати Пасху. Јер Пасха није успомена на догађај из прошлости. То је реалан сусрет, у радости и срећи, с Оним у коме је наше срце одавно познало и сусрело живот и светлост изнад сваке светлости.

Пасхална ноћ је сведочанство о томе да Христос живи с нама и ми живимо с Њим. Она је сва призив да угледамо у свету и животу зору тајанственог дана Царства светлости. „Данас пролеће миром мирише”, пева Црква, „и нова твар ликује...”. Она ликује у вери, љубави и нади. „Васкрсења је дан, просветимо се празником, једни друге загрлимо, рецимо, браћо, и онима који нас мрзе, опростимо све Васкрсењем и овако ускликнемо: Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт победи и онима који су у гробовима живот дарова”.

Христос васкрсе!

Превео са руског Горан Дабетић

ХИМНОГРАФИЈА ПАСХЕ

Нови живот, уместо старог, непролазни, уместо пролазног, овог дана си крстом твојим Христе установио, а нама наредио да у обновљеном животу достојно живимо.

Из гроба закључаног и ограничен својим телом, неограничени Христе Боже васкрсао си, а кроз закључана врата ушао си, и дошао, Свемоћни, ученицима твојим.

Ране твоје си хтео због нас да примиш, и сачувао си их да покажеш ученицима твојим, да се осведоче у твоје славно васкрсење.

Јутрење Недеље Антипасхе, 3. песма канона

При твојој узвишеној устајању из гроба Христе Животодавче, ниси печате на гробу поломио, а тако си и кроз врата закључана, ка твојим славним апостолима ушао, обрадовао их и твој прави Дух им подарио, по неизмерној милости твојој.

Тома звани Близанац, није био ту када си Господе дошао и када се јеси ученицима јавио, па није у твоје васкрсење поверовао, а њима који те видеше је узвикнуо: ако не ставим прст у ребра његова и ране од клинова, неће веровати да је устао.

„Хтео си да ме се дотакнеш”, Христос Томи казиваше: Гурни руку и спознај ме да имам кости и тело од земље, па не буди неверан, него се као и други увери. А Тома узвикну: Ти јеси Господ мој и Бог мој, слава васкрсењу твојој.

Јутрење Недеље Антипасхе, стихире на хвалитним, глас 1.

НАБАДНАСТАСΙΟ

Всеволод Шпилер, протојереј

СЛОВО НА ПАСХУ

Ми живимо, браћо и сестре, окружени великим, дубоким тајнама. У ове тајне настоји да проникне човекова мудрост и у многе, многе од њих пронице. Сва та открића која чини човеков ум су, наравно, колосална. Огромна је мудрост коју је сакупило човечанство. То је несумњиво. Али је несумњиво и друго: постоји још и друга мудрост, другачији опит, који нам пружа другачија знања – о тајнама још већим и дубљим него што су оне које постоје у свету око нас.

Бог Логос, друго Лице Пресвете Тројице, оваплотио се и постао човек. У ову тајну никаква мудрост човечанска, никакав разум човечански проникнути није могао, не може и неће моћи. О њој су знали пророци. Њима је било откривено да ће бити Богочовек, да ће бити оваплоћење Божије. Пророцима Божијим ова тајна је била откривена Духом Светим. У Јеванђељу се говори (и говори се свима нама, свакоме од нас): „Научите се да разликујете духове!” Постоји један, али постоје и други духови. Постоји Дух Свети, постоји живот у Духу Светом. Постоји живот који уопште није у Духу Светом, већ сасвим у другом – у духу мудрости човечије. Необична? Наравно, необична. Огромна? Наравно, огромна. Али она, та мудрост нема ничег заједничког са мудрошћу живота у Духу Светом на основу опита вере у Бога, вере у Духа Светог. Било је рођење Бога, очовечење. То је била највећа тајна. И она није само била, већ она јесте. Дошло је Слово Божије на земљу, родио се Бог у лицу Господа Исуса Христа. Родио се, био је и јесте, зато што Христос Васкрсе! И зато што све што је било са Христом и у Христу – све и јесте са нама свима у Христу и са Христом, зато што Христос Васкрсе.

Васкрсе Христос, али претходно проживе живот. Он је више од три деценије живео као човек, као Богочовек. И беху чудотворења, беше чудотворна сила која је деловала у Њему и кроз Њега, чудотворна сила која исцељаваше, васкрсаваше људе, доносићи им само добро, зато што је Бог – Љубав, Љубав која је у Христу била пројављена као састрадална са човеком.

Наша мудрост човечанска – велика, дубока, огромна мудрост... састрадава ли са човеком, јавља ли се као плод љубави према човеку? Наша мудрост може бити управо супротна – зла, зато често и носи са собом зло, а не добро. Зато смо сви ми окружени не само тајнама, већ и страховима – сви ми се бојимо да живимо! Већина људи на земаљској кугли боји се да живи: шта ће бити сутра, какве невоље, какву ће нам тугу донети оно што доноси „прогрес”? Да, наравно: технички, научни и какав хоћете прогрес – то је мудрост човечанска... Али колико нас ужаса окружује када мислимо о сутрашњем дану, о будућности, чак и о садашњем дану! Али то не треба да буде случај са нама, већ са другима, са огромном већином људи... На нас се то не односи зато што Христос Васкрсе, зато што знамо: било је Преображење на Гори Тавор, када је човечанска плот, човечанска природа била показана у Слави Божијој! Свету се открило да ће наступити Ново небо и Нова земља, и њихова лепота била је показана на Тавору. Она је и остала од тог часа у свету, и достојним људима бива дато да је покажу: Серафим Саровски ју је показао – ево ње, Славе Божије, ево! И људима који су видели Серафима Саровског у лепоти Таворске светлости такође је било добро као оним апостолима који су некада видели на Тавору преображеног

Христа. Они су видели не само лепоту, већ и добро, видели су истину! Ову веру у истину, добро и лепоту до-нео је на земљу Христос – оваплоћени Бог!

Да, Он је страдао... У прошлу недељу смо га дочекали у Јерусалиму и понављали оне речи које су говорила деца и одрасли, сво становништво Јерусалима: „Осана на висинама, благословен који долази у име Господње!“ А Он је улазио тамо где га је чекала смрт, па још и не обична, него смрт на крсту, који је Он носио! Али овај крст је био, јесте и остаће заувек (при чему ова реч „заувек“ значи много више него када је ми употребљавамо; то чак није „у векове векова“, то је много више!) знак Христове победе! Зато што свака кап крвавог зноја која је пала са чела Господа Исуса Христа у Гетсиманском врту уочи

распећа, свака кап крви која је пала са Крста Господњег, када је прикуцан на њему, све је изменила: сву земљу, сву васељену, сву творевину – сасвим изменила! У том свету, не у овом, у којем је људско мудровање тако снажно, већ у другом, у којем је ово мудровање тако немоћно, у којем живи другачија – духовна мудрост, која потиче од Духа Светог, у том свету све је супротно, ништа није тако као што је овог часа и овде. Ова кап крви потпуно је изменила сво вештаство, сву земљу, сву творевину, сву васељену зато што је ставила у плот ове васељене нове потенцијале, нове силе, нове могућности, потпуно несхватљиве нашем уму, потпуно неприхватљиве нашој овдашњој мудрости. Али ми знамо да су ови потенцијали – овде, они су уметнути у овај свет и непрестано се откривају, зато што Христос Васкрсе!

Немојмо мудровати лукаво, драга браћо и сестре у Христу, вољена децо у Господу! Не мудрујте лукаво и ничега се у овом свету не бојте! Никаких страхова! Одгоните их од себе силом своје вере у Христа, зато што Христос Васкрсе!

Христос Васкрсе!

Превео са руског Горан Дабетић

ХИМНОГРАФИЈА НЕДЕЉЕ МИРОНОСИЦА

Рано ујуту су жене узеле мирисе и на гроб Господа дошле, и затекле што се нису надале. Побожно су мислиле како камен да одвале, и једне са другима говораху: Где су печати са гроба? Где је стража Пилатова? Где је строго чување? Али женама у недоумици весник се јавио, светли ангел им је рекао: Зашто тражите живог који је човечанство оживео? Устаде Христос Бог наш из мртвих јер је свемоћан, да свима подари вечност, живот и просветлење и велику милост.

Зашто ученице сузе своје са мирисом мешате? Камен је одваљен и гроб је испражњен. Видите да је трулеж животом поражена, а печати јасно сведоче. Док је стража непокорних старешина чврсто спавала, смртна природа човекова је телом Божијом спасена, а пакао је зајецао. А ви похитајте и апостолима радост јавите: Христос је смрт умртвио, као првенац из умрлих, а чекаче вас у Галилеји.

*Субота мирноносица, велико вечерње,
самогласне стихире, глас 2.*

„Зашто сте жене мирноносице на гроб дошле? Што тражите Живога међу мртвима? Не бојте се, Господ је васкрсао!“ Тако им је ангел рекао.

У страху су дошле на гроб жене, желећи да мирисима тело помажу, али га нису нашле и збуњене, једна другу су питале, не знајући још за васкрсење. Али ангел им је дошао, и рекао: Христос је васкрсао, и велику милост нам подарио.

На гроб су дошле Магдалина и друга Марија, тражећи Господа. Виделе су ангела као муњу како седи на камену и он их је питао: што тражите живог међу мртвима? Васкрсао је као што је и рекао! У Галилеји ћете га видети. А ми овако кличемо: Господе васкрсли из мртвих, слава теби!

*Субота мирноносица, велико вечерње,
самогласна стихира на литији, глас 1.*

Док су ишле ка твоме гробу, Спасе, мирноносице су у недоумици биле и шапутале: ко ће нам одвалити гробни камен? Ал' погледавши видеше да беше одваљен. И зачудише се виђењу ангела и покровим, па док беху у страху и хтедоше да побегну, младић им је узвикнуо: не бојте се јер којег тражите је устао! Дођте и видите место где је лежало тело Исусово, па похитајте и ученицима јавите: Спас је из гроба васкрсао.

Недеља мирноносица, јутрење, икос

Лариса Маршева, Иван Похваишев

ВАСКРШЊИ ТРОПАР И КОНДАК ТРЕЋЕГ И ЧЕТВРТОГ ГЛАСА: БОГОСЛОВСКО-ФИЛОЛОШКИ КОМЕНТАРИ

Коментари на васкршњи тропар и кондак трећег гласа

Васкршњи тропар трећег гласа на црквенословенском језику гласи:

„Да веселятся Небесная, да радуются земная; яко сотвори державу мышцею Своею Господь, попра смертию смерть, первенец мертвых бысть; из чрева адова избави нас, и подаде мирови велию милость” („Нека се веселе небески, нека се радују земаљски створови, јер Господ показа моћ мишицом својом. Смрћу смрт згази, поста првенац из мртвих, избави нас из утробе адске и дарова свету велику милост”).

Текст кондака:

„Воскресл еси днесъ из гроба, Щедре, и нас возвел еси от врат смертных; днесъ Адам ликует, и радуется Ева, вкупе же и пророцы с патриархи воспевают непрестанно Божественную державу власти Твоея”¹ („Ти васкрсе данас из гроба, Милосрдни, и нас си избавио из врата адских. Данас Адам игра и радује се Ева, а пророци и патријарси без престанка поју божанску моћ власти Твоје”).

Грчки оригинал је овакав:

Тропар:

„Αυτόμελον Εὐφραινέσθω τὰ οὐράνια, ἀγαλλιásthω τὰ ἐπίγεια, ὅτι ἐποίησε κράτος, ἐν βραχίονι αὐτοῦ, ὁ Κύριος, ἐλάτῃσθε τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον, πρωτότοκος τῶν νεκρῶν

ἐγένετο, ἐκ κοιλίας ἄδου ἐρρύσατο ἡμᾶς, καὶ παρέσχε τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος”.

Кондак:

„Ἐξανέστης σήμερον, ἀπὸ τοῦ τάφου Οἰκτίρμον, καὶ ἡμᾶς ἐξήγαγες, ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου, σήμερον Ἀδὰμ χορεῦει, καὶ χαίρει Εὐα, ἅμα δέ, καὶ οἱ Προφῆται, σὺν Πατριάρχαις, ἀνυμνοῦσιν ἀκαταπαύστως, τὸ θεῖον κράτος τῆς ἐξουσίας σου”².

Нека се веселе небески, нека се радују земаљски

Од првих редова видимо призив на свеопште ликовање и радост упућен свему постојећем на небу и земљи. Овде је присутно традиционално разликовање небеског и земаљског. Небески свет описан је на почетку тропара – то одражава његов највиши јерархијски статус. Он је такође одвојен од земаљског, материјалног.

Химнографски текст пун је паралела са Светим Писмом. Библијски паралелизам можемо видети на самом почетку текста тропара, који нас упућује на прву главу књиге Постања: „На почетку створи Бог небо и земљу” (Пост. 1, 1).

У складу с тим, циклус васкршњих тропара прославља догађај Васкрсења Исуса Христа, који има васељенски значај, који је промислитељно одређен од Бога још пре стварања света, како нематеријалног, тако и материјалног.

Јер Господ показа моћ мишицом својом

Ови редови почињу да објашњавају разлог свеопште радости. Упућују нас на познати одломак из Јеванђеља по Луки: „Што ми учини величину Силни, и свето име Његово” (Лк. 1, 49). Историја извршења спасења људског рода почела је од Благовести, када је Пресвета Дева сазнала вољу Божију за себе, да јој предстоји да буде сасуд кроз који ће се остварити Боговаплоћење. Беспомоћни Младенац није се родио у царским дворима, већ у Витлејемској пећини, загреван дахом животиња. Међутим, свету је била јављена „велика тајна побожности: Бог се јави у телу” (Тим. 3, 16).

Сав земаљски живот Исуса Христа јесте жртвени подвиг безусловне љубави за добро људи. Подвиг који је крунисан победом добра над злом, истине над лажи, живота над смрћу. Свети Григорије Богослов пише: „Васкрсење толико превазилази све победе, не само људске и земаљске, него чак Христове и за Христа извршене, колико сунце превазилази звезде”³.

То је показивање моћи силе Божије за спасење људи.

Смрћу смрт згази, поста првенац из мртвих

Грчком „ἐλάτῃσθε” одговара црквенословенско „попра” (од „попрати”) што значи „наступити, стати ногом”⁴. То је древни гест победника који ставља стопало на врат или на груди побеђеног. Господ Исус је однео победу над ђаволом, ослободивши човечанство посредством своје искупитељске смрти.

После грехопада пут у рај постаје недоступан људима. Посмртни удео био је предодређен: и праведници и грешници доспевали су у шеол – обитавалиште мртвих. Али Христос се родио на натприродан начин. Његово Рођење прекривено је тајном, између осталог и за непријатеља људског рода. Исус Христос није наследио палу природу, поражену првородним грехом. За цео живот није извршио ниједан лични грех. Зато ђаво над Њим није имао никакву власт. Ђаво је начинио грешку нарушивши договор закључен после грехопада. Био је повређен и посрамљен, између осталог начином на који је Христос однео велику победу.

Христос је први који је васкрсао у бесмртном телу: „Знајући да Христос оставши из мртвих више не умире; смрт више не влада Њиме” (Рим. 6, 9). Као што је познато, васкрсење у бесмртним телима за људе ће постати могуће тек за време свеопштег Суда.

„Тело Богочовека, после Његовог Васкрсења, већ припада горњем свету, могло је бити и видљиво и невидљиво по вољи Богочовека”, учи Свети Игњатије (Брјанчанинов)⁵.

Исус Христос први васкрсе телесно и у том смислу назива се првенцем из умрлих.

Избави нас из утробе адске

Химнографски текст веома је сликовит. Овде је ад представљен као чудовиште са немерљивом, безданом утробом, које све гута и никог не штеди. Из ове утробе избавио нас је Господ који нам даје велику милост – благодат.

У недељу Света Црква спомиње догађај Васкрсења Христовог. Обрађајући се Господу, називамо га Ште-

дрим. Али се прилог „οἰκτίρμων” преводи као „састрадални, милосрдни”⁶. То јест, Господ је извршио велико дело милосрђа, излио милост на људски род, избавивши га од ђавољског ропства.

Исус Христос је изволео да нас избави од врата смрти. Господ је уништио смрт – болесни бич целог човечанства, који пре или касније кажњава сваког. Ова болест постала је перманентно својствена људима који су извршили грех. Али сада кроз присаједињење благодати, предале кроз Исуса Христа, ужас смрти није тако страхан, тачније, он уопште није страхан. Апостол Павле кличе: „За мене је живот – Христос, а смрт – добитак” (Флп. 1, 21). Смрт је само промена начина постојања, а не њен неизбежни трагичан исход који води вратима ада.

У ужем смислу, смрт је „губитак извора живота”⁷. Али сада је могућ реалан живот после преласка у вечност са Спаситељем.

Данас Адам ликује и радује се Ева

Први људи, који су поседовали релативно савршенство у едемском врту, изгубили су га после греховног избора. Кроз њих је сво човечанство почело да наслеђује грехом изопачену природу. Али у дан Христовог Васкрсења и Адам и Ева празнују свеопшту победу. Међутим, о Адаму је речено „он ликује”, што не одражава буквалан смисао глагола „χορεύω”, који значи „играти коло, плес”⁸, то јест њему је као првом човеку створеном по лику Божијем у аду пружен пречисти длан Христов. И он на челу овог ликованја, које је исказано у дечијој форми радости – предводи коло.

У односу на Еву употребљен је други глагол – χαίρω, који се преводи „радовати се”⁹. И он је идентичан речи коришћеној у црквенословенском тексту.

Заједно са прародитељима светкују и људи који су засијали у врлини. Пророци и патријарси – људи праведног живота.

Прилог „непрестано” може значити да су се сјединили у рајским обитељима, пребивајући са Христом. То што они непрестано пребивају у прослављању власти Творца сведочи о неком другачијем начину постојања, где нема места физичком умору. Онај ко је водио богоугодан начин живота, верујући Промислу, не може да се не радује Васкрсењу.

Коментари на васкршњи тропар и кондак четвртог гласа

Тропар и кондак су молитвене песме којима се открива суштина празнованог догађаја. Стога је, наравно, главна тема разматраних песама Васкрсење. Ниже су дати богословско-филолошки коментари васкршњих тропара и кондака четвртог гласа.

На почетку наведимо текстове тропара и кондака на црквенословенском језику.

Тропар:

„Светлую Воскресения проповедь от ангела уведевша Господни ученицы и прадеднее осуждение отвергша, апостолом хвалящаяся глаголаху: испровержесе смерть, воскресе Христос Бог, даруяй миру велию милость” („Када Господње ученице сазнаше од анђела светлу објаву о васкрсењу, одбацише прадедовску осуду, хваљаху се апостолима и говораху: смрт је разорена, васкрсе Христос Бог и даде свету велику милост”).

Кондак:

„Спас и Избавитель мой из гроба, яко Бог, воскреси от уз земнородных, и врата ада сокруши, и яко Владыка воскрес тридневен”¹⁰ („Спас и Избавитель мой као Бог васкрсе рођене на земљи из гроба и уза, и разби адска врата, и као Господар васкрсе тридневан“).

Грчки оригинал гласи овако:

Тропар:

„Τὸ φαῖδρὸν τῆς Ἀναστάσεως κήρυγμα, ἐκ τοῦ Ἀγγέλου μαθοῦσαι αἱ τοῦ Κυρίου Μαθήτριάι, καὶ τὴν προγονικὴν ἀπόφασιν ἀπορρίψασαι, τοῖς Ἀποστόλοις καυχώμεναι ἔλεγον· Ἐσκύλευται ὁ θάνατος, ἡγέρθη Χριστὸς ὁ Θεός, δωροῦμενος τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος”.

Кондак:

„Ὁ Σωτὴρ καὶ ῥύστης μου, ἀπὸ τοῦ τάφου, ὡς Θεὸς ἀνέστησεν, ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ συνηγενεῖς, καὶ πύλας ᾗδου συνέτριψε, καὶ ὡς Δεσπότης ἀνέστη τριήμερος”¹¹.

Радосна вест о Васкрсењу

Текст тропара почиње од споја речи „светлая воскресения проповедь”. Црквенословенски прилог „светлый” има особито значење, делимично присутно у руском језику „славни, радосни, весели”¹².

Није тешко сетити се догађаја који претходи Васкрсењу Христовом. Приликом заробљавања Христа од стране стражара, ученици су се у страху разбежали. Њима је овладао ужас и унутрашња пустош, јер су апостоли видели у Христу земаљског владара, којем ће се неизоставно покорити сва царства света. Каква је била радост апостола када су сазнали да је Исус Христос жив и да је васкрсао.

Реч „ангел” је грчког порекла и у црквенословенском језику се појављује као резултат транслитерације, то јест тачног преношења знакова једног писма знацима другог писма¹³, са грчког језика. Анђеο (ἄγγελος – на грч. „изасланик”¹⁴) се налази код гроба и очекује прве људе који, по окончању суботе, журе да посете Исусов гроб. Анђеο није послат од Бога тек тако, јер преко њега о Васкрсењу прве сазнају ученице Христове – жене мироносице.

Шта је донело Васкрсење?

Читајући текст тропара наилазимо на донекле нејасан израз „прадеднее осуждение”. Ствар је у томе што прилог „прадедний” у црквенословенском језику значи „прародитељски”¹⁵. Текст песме упућује нас на догађаје описане у књизи Постања: спомињу се прародитељски грех и изгнанство Адама и Еве из рајског врта (Пост. 3).

Постојећем „осуждение”, у тексту оригинала одговара ἀπόφασις – дословно „пресуда изречена од стране суда”¹⁶. Отуда се узима пренесено значење „осуда”: реч је о суду Божијем, који осуђује прво двоје људи – Адама и Еву. Спој речи προγονικός ἀπόφασις значи „наследна, пренесена од предака осуда”¹⁷.

На тај начин, тропар носи и догматски смисао: кроз Исуса Христа човечанство се избавило од суштине првородног греха, који је човеку спречавао улазак у рај.

Жене мироносице и апостоли

Треба обратити пажњу на антитезу, приметну у тексту тропара. Апостоли, најближи ученици Христови, супротстављају се Његовим ученицама – женама мироносицама. У оригиналном тексту тропара употребљен је партицип аориста женског рода μαθοῦσαι, који помаже да одредимо да није реч о ученицима, него о ученицама Христовим. У црквенословенском тексту ради тога је неопходно удубити се у контекст. Метод антитезе поново нас подсећа на различит карактер, различиту веру апостола и мироносица. Последње, које заузимају, рекло би се, другостепено место поред Спаситеља, показале се постојанијим и вернијим Христу. Као награду за то прве су се удостојиле да поново угледају Христа и објаве Његово Васкрсење.

Следбенице Христа, хвалећи, то јест светкујући¹⁸ (од грч. καυχῶμαι), више пута причају ученицима о виђењима. Нису сви апостоли одмах поверовали мироносицама, зато их оне уверавају да је Христос васкрсао и да су га виделе сопственим очима. О овоме сведочи форма имперфекта – предиката глагола говораху, у односу на

делатна лица – жене. Разматрани тип прошлог времена везан је са несавршеним видом, а догађај, њиме описиван, увек је праћен са неком поступношћу, периодичношћу¹⁹. Црквенословенски текст тропара, исто као и грчки, одражава наведени детаљ.

О чему говоре Христове сапутнице?

Следећи смисаони одломак тропара су речи жена мироносица: Испровержесја смртъ, воскрес Христос Бог, дарујѣ мирови велию милостъ (Смрт је разорена, васкрсе Христос Бог, дајући свету велику милост). О разарању смрти у оригиналу се говори овако: Ἐσκούλευται ὁ θάνατος. Ἐσκούλευται – грчки аорист у пасивној форми образован је од глагола σκούλεύω. У грчком језику наведени глагол има значење „збацити оружје, оклоп са пораженог непријатеља”²⁰.

На тај начин, смрт трпи пораз и лишава се оружја.

Васкрсе Христос Бог – ἡγέρθη Χριστὸς ὁ Θεός. Необично је да се у датом случају догађај Васкрсења прноси преко аориста ἡγέρθη, онда када се обично у указаном значењу користи активни аорист ἀνέστη (од ἀνίστημι – ставити, дићи, подизати²¹). На пример, он је присутан у тексту васкршењег кондака овог четвртог гласа: ἀνέστη τριήμερος (васкрсе тридневан). Аорист ἡγέρθη, превођен на црквенословенски језик као васкрсе, образован је од глагола ἐγείρω – „пробудити се, устати”²².

Дакле, Христос је био пробужен из смрти, другим речима, васкрсе и учини овим велику милост.

Чудо васкрсења

Текст васкршењег кондака је релативно невелик. Његово садржај као да допуњава тему Васкрсења Спаситеља. Песма нас подсећа на догађај васкрсавања мртвих у оном моменту када се завеса у Јерусалимском храму

поцепала надвоје и када земнородни ослобођени од уза васкрсоше. То је означило почетак нове ере у односу између Бога и човека. Одломак песме паралелан је следећем месту из Јеванђеља:

„Гробови се отворише, и устадоше многа тела светих који су помрли, и изишавши из гробова по васкрсењу Његову, уђоше у свети град и показаше се многим” (Мт. 27, 52–53).

У кондаку се покојници називају од земље рођени – у буквалном смислу „они које је породила Земља”. Из контекста је јасно да је реч о васкрсавању мртваца.

Осим тога, молитва говори да је Господ разрушио врата ада. Грчки глагол συντρίβω, у преводу на црквенословенски има значење „скршити у комаде, уништити, пробити кроз”²³. Тако Спаситељ разара врата ада, пробијајући се кроз њих, изводећи праведне људе из недра Авраамових у рајско пребивалиште ради вечног царавања са Христом.

Тропаре и кондаке превео са грчког Иринеј (Гирић), Епископ Бачки. Осмогласник на српском, Нови Сад, 1988.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Октоих, сиречь Осмогласник. М., 1981. С. 350.

² ΟΚΤΩΗΧΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗ ΟΡΘΟΡΟΕΙΑΣ // <https://glt.goarch.org/texts/Och/Tone3Sun.html>

³ Григорий Богослов, святитель. Творения. М.: Сибирская благовозвонница, 2011. С. 153.

⁴ Liddell H. G., Scott. R. *Greek-English Lexicon*. Oxford, 1996. P. 1347.

⁵ Игнатий (Брянчанинов), святитель. Творения. М.: Сибирская благовозвонница, 2016. С. 312.

⁶ Liddell H. G., Scott. R. *Greek-English Lexicon*. Oxford, 1996. P. 1206.

⁷ Леонов Вадим, протоиерей. Основы православной антропологии. М.: Московская Патриархия, 2013. С. 197.

⁸ Liddell H. G., Scott. R. *Greek-English Lexicon*. Oxford, 1996. P. 1998.

⁹ Исто. С. 1969.

¹⁰ Октоих. М.: Издательство Московской патриархии, 1996. С. 582, 603.

¹¹ ΟΚΤΩΗΧΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗ ΟΡΘΟΡΟΕΙΑΣ // <https://glt.goarch.org/texts/Och/Tone4Sun.html>

¹² Седакова О. А. *Словарь трудных слов из богослужения*. М. 2008. С. 322.

¹³ Скомаровская А. А. Влияние греческого языка на русскую православную лексику // *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Т. 12. Тамбов, 2019. С. 165–166.

¹⁴ Lampe G. W. H. *A Patristic Greek Lexicon*. Oxford, 1961. P. 9.

¹⁵ Олейникова Т. С. *Краткий словарь малопонятных слов и выражений церковнославянского языка*. М. 2005. С. 7.

¹⁶ Liddell H. G., Scott. R. *Greek-English Lexicon*. Oxford, 1996. P. 226.

¹⁷ Ibid. P. 226.

¹⁸ Седакова О. А. *Словарь трудных слов из богослужения*. М. 2008. С. 370.

¹⁹ Маршева Л. И. *Церковнославянский язык и прошлое бытие* // <https://pravoslavie.ru/5872.html>

²⁰ Liddell H. G., Scott. R. *Greek-English Lexicon*. Oxford, 1996. P. 1616.

²¹ Lampe G. W. H. *A Patristic Greek Lexicon*. Oxford, 1961. P. 11.

²² Liddell H. G., Scott. R. *Greek-English Lexicon*. Oxford, 1996. P. 247.

²³ Ibid. P. 1570.

Алексеј Афанасијевич Димитријевски

ВЕЛИКА СУБОТА У ЦРКВИ СВЕТОГ ГРОБА

У прва три дана Страсне седмице наши палестински ходочасници посте и спремају се да последњи пут приме Тело и Крв Христову на гробу Господњем. Многи од њих, који су за Васкрс стигли у Јерусалим, а у празнично време нису посетили Јордан, ових дана путују на Јордан, омивајући се у прохладним таласима свете реке. У среду увече, у патријаршијском манастиру Светих равноапостолних цара Константина и царице Јелене, ходочасници присуствују на јелоосвећењу и помазују се, по грчком обичају, седам пута на крају чина. Ноћ на Велики четвртак проводе у храму Гроба Господњег и на Литургији се причешћују светим Тајнама. Ујутро, сви покушавају да уживају у посматрању умиљног и свечаног обреда прања ногу. Већина ходочасника Велики петак проводи или у руским гостионицама, или у јерусалимским манастирима, где се службе овог дана обављају свечано и према поретку. Ово се не може рећи за богослужења Великог петка на Гробу Господњем, јер ужурбаност, страшна гужва и непрекидни узвици ликујућих Арапа који су дошли до торжественог примања Благодатног огња, ометају у великој мери устројен и поретком утврђен ток служби. Ова *деца пустиње*, обузета верским заносом, играју коло и у духовној радости круже око Кувуклије¹, гласно величајући надмоћ право-

славне вере у односу на друге вере. Православни Арапи који су дошли из селâ (међу њима има и зајорданских) да приме Благодатни огњ, према речима једног очевица који је неколико година живео у Јерусалиму, видећи себе међу великом породицом монотеистâ, изражавају

радост што исповедају православну веру на начин који сеже у давна времена, јер се помињу код Псалмопојца: „Сви народи заплескајте рукама, ускликните Богу гласом радовања“. Испуњавајући овај позив буквално, они, направивши низ, трче око кувуклије светог Гроба, плескају рукама певајући у ритму различите верске изразе, између којих се често чује стих: „воља дињ, иља дињел – Месија“, што дословно значи: „нема (подразумева се: друге) вере, вера православних хришћана је једна“ (Душп. Чтен. 1863, № 3, стр. 284). „Отворено признајем, у свим манифестацијама њихове дечије радости које сам тада видео“, закључује исти посматрач, „нисам нашао ништа 'нечувено', како пишу неки наши људи, пратећи писце западне Цркве, не желећи да се удубљују у суштину овог

усхићења... Ко не жели да се удубљује у суштину ствари, нека заједно са лакомисленом Михалом осуди оне

тонде зване *Anastasis* (Васкрсење), Црква проналаска Светог Крста и Црква свете Јелене. У средини Ротонде, највеће просторије Цркве се налази мала камена Црква, која чини остатак пећине у којој је било положено тело Христово и зове се Едикуле или *Кувуклија* (*Примедба преводиоца*).

¹ На сâмом улазу у базилику се налази камен-плоча помазања, на којој је било спуштено тело Христово након Распећа, Калварија, Црква Гроба Господњег, која се налази у центру Ро-

које подражавају псалмопојца Давида“ (*Исто*, стр. 315-319).

Али, нису само деца пустиње они који плескају и радују се под сводовима храма Гроба Господњег и тако доприносе нарушавању тишине и реда у светом месту, већ и ходочасници свих земаља и народности који су одасвуд дошли на овај јединствени и изузетни приказ – примање 'небеског', 'светог' огња, не бивајући ништа мање нервозни и живахни. Сви сводови, галерије, слободни балкони и прозори, смишљено уређена места за посматраче на трибинама, одавно су закупљени и откупљени од сретника који располажу великим новчаним средствима, али 'ходочасници-сиромаси' који су у Христово име стигли у Јерусалим и овде живели са свим недаћама и потребама не желе да себи ускрате срећу да

примедба преводиоца], који често тешким плетеницима померају ходочаснике, уз велике напоре успевају да ослободе пролаз за свештенство и почасне посетиоце храма Васкрсења.

У петак, око пола десет увече, у пратњи бројног свештенства, патријарх се појављује у храму Васкрсења, а бука која је до тада овде владала на кратко јењава. Патријарх, ступивши на трон, даје благослов еклисијарху да уђе у звоник који се налази изнад иконостаса храма Васкрсења и искусно почиње да организује ударање у клепала која су овде окачена у довољном броју. Ово свечано звоњење у јерусалимском храму врши се само на нарочите празнике, у присуству патријарха, и траје доста дуго и несумњиво представља украс празничног богослужења сионске цркве. И поред непријем-

чивости ове звоњаве руском уху, с обзиром на искуство овдашњих звонара, ударање у клепала такође чини пријатан утисак на руске ходочаснике. У то време, док у Цркви влада тишина и сви уживају у необичном звуку ударања у клепала, из олтару излазе два ђакон у пуним одјејанијима, који у једној руци држе кадионицу, а у другој држе постављену на левом рамену, прекривену богатим украсима, ладоницу у облику Цркве; долазе до трона патријарха, примају благослов од њега и каде сав храм и све светиње (такво кађење свих светиња пре почетка јутарње службе обављају свакодневно и то не само православни ђакони, већ и јерменски и коптски).

Јутрење почиње око поноћи. Његов поредак се обавља по обичају. Седм-

наесту катизму певају патријарх, сви присутни епископи и јеромонаси. Приликом појања канона патријарх се облачи у пуно одјејаније. То чине и друга два најстарија синодална архијереја. Остали епископи који учествују у изношењу плаштанице имају на себи само епитрахиле и мале омофоре. Свештеници облаче фелоне и епитрахиле. Света плаштаница направљена од густог материјала, већа од оне коју користимо свакодневно, са богатим златним ресама на угловима, украшена свежим цвећем, током целог јутрења лежи на светом престолу у олтару. После великог славословља, архимандрити постављају плаштаницу изнад својих глава, а јеромонаси је држе за углове и кроз јужна врата самог олтару носе на Голготу. Свештеници Гроба Господњег претходе плаштаници са барјацима, крстом и свећама, а иза ње следе патријарх и епископи, држећи у рукама јеванђеље и запаљене свеће.

ској литији. У тренутку када проф. Димитријевски пише овај чланак били су уз јерусалимског патријарха и штитили га од потенцијалног насртаја ходочасника, у циљу очувања поретка и реда.

2 Назив је пореклом из војне терминологије Отоманске империје. Данас представља номиналну групу безбедоносних снага јерусалимског патријарха, који учествују у јерусалим-

По доласку литије на Голготу, света плаштаница се полаже на престо, испред крста који овде стоји, патријарх произноси сугубу јектенију за православне царе и патријархе, на шта свештенство одговара многократним певањем *Господе помилуј*. Затим, по благослову патријарха, који седа у стасидију припремљену за њега (то чине и други епископи), руски архимандрит, старешина наше мисије, држи беседу на руском језику са узвишеног амвона причвршћеног за десни зид.

После проповеди, плаштаница се уздиже на главе свештенослужитеља и северним степеништем се спушта до камена помазања. Свету плаштаницу проносе три пута око камена миропомазања и постављају на камен на неко време. После произнесене јектеније за православне поклонице светог Гроба, назначени *хијерокирикс* (проповедник) држи проповед на арапском. По окончању проповеди, плаштаница се подиже са камена помазања и уз крсти ход носи ка Кувуклији Господњег Гроба. Након троструког обношења плаштанице око Кувуклије, епископи уносе плаштаницу унутра и полажу на свети Гроб. Архијереји, обучени у свештене одежде, стоје испред плаштанице унутар светог Гроба и каде пред њом до краја јутрења. После читања јеванђеља и произношења сугубе јектеније изговарају се две беседе једна за другом, на грчком и турском језику. Након што епископи и свештенослужитељи целивају свету плаштаницу износе је из Гроба Господњег, уносе у олтар храма Васкрсења и проносе је трократно око престола на који је полажу. После јутрења сва светла у храму Васкрсења се гасе. Кувуклија се запечаћује. Народ, упркос умору, остаје на својим местима, чекајући обред примања благодатног огња. Арапи, који су привремено прекинули своје ликовање и литијске покрете око Кувуклије, постављају их са новом снагом. Ентузијазам ових достиже, могло би се рећи, неограничене мере. На раменима усковитланих и веселих Арапа, спретнији скачу, формирајући други хор ликујућих, који бивају ношени првима. Међу мноштвом се чују смех, задиркивање и повици...

У два сата после подне почиње у храму Васкрсења чин примања светог огња. Грчки и јерменски патријарх са својим многобројним свештенством, уз помоћ каваса, једва пролазе ка Кувуклији. Грчки патријарх и дванаест јеромонаха облаче се у беле одежде и припремају за литију. Из олтар се износе дванаест барјака, за њима иду појци који певају тропар *Васкресење Твоје, Христe Спасе*, затим јеромонаси у пару и на крају патријарх у пуном одјејанију. После трократног опхода око Кувуклије, барјаци, појци и јеромонаси се враћају у олтар, а патријарх, ставши пред Гробом Господњим, скида своје свештене одежде, остајући само у стихару и са малим омофором на раменима. Стражари склањају печат са Гроба. У њега улазе грчки и јерменски патријарх, а врата Гроба се поново затварају. Са бочне стране Кувуклије, на северној страни, близу отвора, арапски свештеник са кандилом стоји да прими свети огањ, а близу истог јужног отвора, стоји један од јерменских клирика са истим циљем. У храму се успоставља дубока, побожна тишина, која траје најмање петнаест минута. У ово време, погледи свих су усмерени на Кувуклију и сви са нестрпљењем ишчекују појаву светог огња. Заглушна звоњава са звоника храма Васкрсења прекида напету тишину и благочестивим ходочасницима најављује крај обреда. У отворима Кувуклије појављује се свети огањ који се затрен ока као море шири по целом храму. Сваки верник

који се налази у храму, имајући у руци сноп од тридесет три свеће, према броју година живота нашег Спаситеља на земљи, у духовној радости жури да их запали свetim огњем. Међутим, мали број верника задржава свети огањ до краја обреда, већина њих, после паљења светим огњем, убрзо намерно гаси свеће купљеним папирним капицама пуњеним ватом. То се ради да би се свеће које су освештане светим огњем сачувале за успомену и понеле, као ходочасничка реликвија, кући. Дим и непријатан мирис испуњавају, захваљујући овоме, јерусалимски храм, а атмосфера у њему, већ загушљива, захваљујући огромном окупљању ходочасника, постаје позитивно неподношљива...

Са примањем светог огња, ликовања Арапа не познају границе. Певајући исте стихове, у свештеном заносу, они огњем прже груди, руке, усне, па чак и гасе снопове запаљених свећа директно на челу или на грудима, верујући да се тиме осигуравају од свих болести. Патријарх, који се налази у Кувуклији, држећи у обема рукама запаљене свеће, излази из Гроба и појављује се међу народом. Ова појава појачава народно весеље и његовом ентузијазму нема граница. Сви хрле ка патријарху како би запалили свећу од његове свеће и са страхопоштовањем додирнули његову одећу, а патријаршијски каваси, уз помоћ војника и тешких плетеница, са великим напором успевају да уведу исцрпљеног патријарха у олтар. Свештенство поздравља патријарха примањем свете благодати. Мало по мало, народ почиње да излази из храма Васкрсења да би се одморио и окрепио за пасхално бденије. Многи излазе из храма са светим огњем, како би упалили кандило у својој келији и потом га сачували током целе године. Ликовање Арапа мало-помало јењава, сели се на улице, а храм светог Гроба постаје празан и проветрава се.

У храму Васкрсења, по одласку патријарха и сабора, служи се Литургија Светог Василија Великог коју врши један од епископа. По правилу, нема много ходочасника који су на њој, а ипак је ова служба на православном Истоку прожета занимљивим детаљима који су код нас потпуно непознати. Ова служба се зове [служба] *Првог васкрсења*, а чиновници који се савршавају током њеног служења у потпуности оправдавају овај назив. После прочитана три паримеја, уместо наших петнаест, и то из *Књиге Постања*, из *Књиге Изласка* и из *Пророка Данила*, и апостола, епископ, обучен у светле одежде, почиње да пева пред престолом стих: *Васкрсни, Боже, суди земљи*. При певању истог стиха од стране клирика, архијереј отвара царске двери и имајући у рукама корпу са свежим цвећем и дафном, разбацује их по цркви уз поздрав народу *Христос васкрсе*. У ово време, ударци у клепала храма Васкрсења прате умиљно певање слаткогласних појаца о васкрсењу Спаситеља. Ова Литургија се завршава испустом: *Васкрсли из мртвих, Христос истинити Бог наш*.

Извор: Дмитриевский А.А., „Великая суббота в святогробском храме“, у: *Руководство для сельских пастырей*, 14, Киев, 1903, 377-384.

Превео Небојша Стевановић

Милош Јелић, јереј

О СЛОБОДИ

Беседа изговорена на Десетој смотри црквеног беседништва у Поповићу, 13. новембра 2021. године

Запитајмо се: Има ли величанственијег дара од слободе?

Историја људског рода сведочи нам да је, без обзира на епоху, слобода увек имала највећу цену – већу чак и од живота самог. Не треба зато да чуди што је често и крвљу плаћана, што је, ето, и наш народ на својој кожи добро осетио, а и данас осећа... Колики су само животи дати да би се живело у слободи!

Не можемо онда а да се не запитамо: откуда у човеку толика чежња за слободом? Откуда та неприкосновеност слободе над свим другим вредностима? Ми, хришћани, знамо одговор: то је зато што је слобода Божји траг у човеку; борећи се за слободу, човек се бори за оно божанско у себи.

Бог нас је створио слободнима, сличнима Себи. Зато је жеђ за слободом, у ствари, жеђ за аутентичношћу, жеђ за самопотврдом. Човек осећа да без слободе није комплетан, није савршен. Зато је и спреман на жртву, е да би слободу некако освојио.

Међутим, о каквој слободи ми говоримо? Да ли је то слобода онаква каквом је доживљава савремени свет – која се испуњава у задовољавању сопствених прохтева и која, тако схваћена, представља врхунац егоизма? Наравно да није. Слобода о којој је овде реч, пре свега је слобода од греха. Јер, добро знамо да нам је све дозвољено, али да нам све не користи; све нам је дозвољено, али нас све не изграђује (уп. 1.Кор. 10, 23).

Истинска слобода је слобода у Христу. Позвани смо на такву слободу која се пројављује у несебичном жртвовању себе ради другог. „Стојте у слободи којом нас Христос ослободи...“ (Гал. 5, 1), поручује нам Свети апостол Павле, који је својим животом најбоље показао како слобода може и да убије – онда када ју је он користио да прогања хришћане, али може и да послужи на спасење и своје и својих ближњих – као што ју је он користио благовестећи Јеванђеље и бивајући „свима све“ (уп. 1.Кор. 9, 22).

„Човек је највише свој када је највише Божји“, поручује нам Преподобни Јустин Ћелијски. Без Бога, човек по својој слободи може да чини само грех. Тек са Богом човек налази своје истинско назначење, проналази истинску слободу. Нажалост, многи мисле да ће предавањем себе Богу изгубити себе или нешто за себе и од себе. У заблуди су, јер је Истина на сасвим другој страни. Постајући Божји, постајемо истински слободни.

Слобода о којој говоримо није од овога света. То је слобода која нам се дарује са висине, која је дар Духа Светога. Јер, „где је Дух Господњи онде је слобода“ (2.Кор. 3, 17). Присуство Бога у нама помаже, развија, усавршава и нашу слободу. А што се више испуњава-

мо Богом, испуњавамо Духом Његовим, то смо ближи својој Прволику, својој назначењу, ближи смо истинској слободи.

На крају, треба рећи и то да узрастајући у слободи узрастамо и у љубави. Јер, љубави никада не бива без

слободе. Познато нам је да, одузме ли се љубав Богу, Он престаје бити Бог; исто тако, одузме ли се љубав човеку, он престаје бити човек. Слободан човек беспоговорно испуњава закон љубави. Он воли Бога свим срцем својим, свом душом својом, свим умом својим и свом снагом својом, као што воли и ближњег свога као самога себе (уп. Мт. 22, 37-39).

За хришћане, слобода је пре свега питање односа. Слобода нам је дата да бисмо је употребљавали на сопствену корист и корист других чланова Цркве, наше браће и сестара у Христу. Не заборавимо: „Неће сваки који ми говори: Господе, Господе, ући у Царство небеско; но који твори вољу Оца мојега који је на небесима“ (Мт. 7, 21). Зато је наша дужност као хришћана, да своју слободу покажемо на делу – да гладне нахранимо, болесне посетимо, ожалостане утешимо – чинећи све то у Име Христово.

И наравно да све ово није лако. Није лако бити хришћанин у савременом свету – никада и није било. Жудећи за истинском слободом, суочићемо се са многобројним искушењима и препрекама. Мрак не трпи слободу, јер је слобода – светлост. Тиме је и наш подвиг сведочења овако схваћене слободе већи, али је већа и наша одговорност да на путу практиковања слободе не залутамо.

ПРАЗНИК СРЕТЕЊЕ И ДАН ДРЖАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

На дан празника Сретење Господње и Дана државности Републике Србије у устаничком месту Орашац прослава Дана државности Републике Србије је започета Светом архијерејском Литургијом у цркви Васнесења Господњег у Орашцу.

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован је служио Свету архијерејску Литургију уз саслуживање архијерејског намесника орашачког, протојереја ставрофора Мића Ћирковића, архијерејског намесника опленачког, протојереја ставрофора Миладина Михајиловића и свештенства Епархије шумадијске.

Поред верног народа који је у молитвеној атмосфери одговарао на прозбе, појали су и чланови хора „Света Анастасија Српска“ из Аранђеловца и појци богословије „Свети Јован Златоусти“ из Крагујевца, те својим појањем улепшали ово свето сабрање. Епископ Јован је по читању зачала из Светог Јеванђеља верне поучио својом беседом.

„Нека вам је срећан и Богом благословен празник Сретење, нека је срећно и благословено наше сабрање у овом Светом храму, на ов Светој Литургији где сви заједно служимо. Литургија се служи у спомен свега онога што је Господ Исус Христос учинио за нас и наше Спасење. Он је све учинио за нас. Себе је дао за нас, родио се због нас, живео је међу људима и подносио сва страдања, патње и муке, злобу и шибање, па и разпинање на крст ради Васкрсења и Вазнесења. Господ је све то учинио за нас, да би се ми служећи Свету Литургију стално сећали тог дара Божијега којим нам је Бог даровао Себе. Све бива благословено човеку који са вером затражи благослов Божији за било шта што започне у свом животу. И заиста треба да тражимо благослов Божији. Када тражимо благослов Божији, онда се заиста

осећамо као деца Божија, као деца родитеља свога и као што добра деца увек траже благослов од својих родитеља тако и човек треба да тражи благослов Божији. Јер када тражимо благослов Божији, ми се уствари ослобађамо себе, ослобађамо се своје саможивости, своје себичности и ослобађамо се од онога што је најгоре код човека, а то је да мисли да све може и да му не треба нико. Најнесрећнији је онај човек који каже да му не треба нико. Нема за разумног човека горег стања него кад дође у стање да њему нико не припада и да он ником не припада. Значи нема заједнице. А где нема заједнице ту нема спасења и зато је наше сабрање на Литургији управо сабрање у заједници са Богом, са светима и једни са другима. И ево, ми смо се управо данас сабрали на Литургију у овом историјском Орашцу где су се пре 218 година сабрали наши претци да се помолe Богу, зато су и позвали свога свештеника проту Атанасија да благослови крстом устанике. Они су се овде сабрали и договорили се, не да одузимају било чије или било од кога, него да бране своје. На првом месту да бране веру Православну, да бране своја огњишта, да бране своје домове, да бране крст часни и слободу златну, како ми то стално говоримо. Слобода нам треба браћо и сестре, али нећемо имати слободу све док се не ослободимо свога ега, док своје „ја“ не заменимо са „ти“, јер тек тада ћемо моћи да поштујемо свакога човека без обзира ко је он и какав је, да ли је грешан или праведан. Зато би данас као и увек требало да се помолимо Богу за душу нашег војда Ђорђа, да се помолимо Богу за проту Атанасија, који је крстом благословио намеру њихову и чији се крст чува у Буковичкој цркви у Аранђеловцу и да се помолимо Богу за све оне људе који су заиста желели слободу и који су се борили против некрста са крстом Христовим.

Данас ми слави́мо празник Сретење, дан када се Бог срео са човеком и када се човек срео са Богом. Дан када је Бог пошао у сусрет палом човеку, оном првом Адаму који је пао управо због свога ега, који је пао због своје гордости и који је почео да слушао онога кога не треба да слуша, а то је нечистиви који му је шапнуо „шта имаш ти да слушаш Бога, ти може да будеш и већи од Бога“. Адам је послушао оног другог и својом непослушношћу сам себе лишио раја и заједнице са Богом. Он је сам себе затворио у себе. Ја мислим да је то најопасније када се човек затвори сам у себе. Који се човек затвара сам у себе? Онај који мисли да све може, опростите што ћу се користити једном изреком: „И коњ може и човек може али ако Бог не да све је забадава“. Наша снага, моћ и сила су слаби пред силом Божијом, али најалост наша снага и моћ су слаби и пред нечистивим. Али када смо са Богом и једни са другима у заједници онда смо најјачи. Где је Бог тамо је сила и моћ, све друге моћи и силе су пролазне док само истина остаје. Све пролази само Бог је вечан. Све пролази само је Црква вечна. Ми то знамо из искуства и из историје, колико је империја и царстава нестало, нема их, али ето Црква Христова која није човечанска, који није ни Јованова ни Петрова ни Маркова, него Божија она је вечна. И она стално сабира свој верни народ и говори нам да имамо Бога у себи. Јер када имамо Бога у себи, онда ћемо правилно расуђивати. Онда нећемо осуђивати, онда ћемо више сами себе осуђивати, да би се спасли, да другог не осуђујемо. И зато је Бог пошао за човеком, палим човеком, јер је човека створио као икону Божију и зато Бог највише воли човека. Он је пошао да тог палог човека подигне, да га врати из аблуде, да дође до познања истине. Он је дошао да подигне палог човека и да га врати у његово назначење, у славу Царства Божијег, у Рај. Бог човеку даје дарове да их он умножава и да се тим даровима не служи само он, него да те дарове дели и другима. Зато нам је потребно да се сретнемо са Богом. Чини ми се да нам је данас итекако потребно то срастање, тај сусрет са Богом и једних са другима. То нам је потребно у времену у ком живимо, а живимо у времену где су обезвређене вредности, где су замењене вредности, где су задњи точкове прешли испред предњих. Нама треба та заједница, нама треба то јединство, јер као појединци не можемо се борити, али као заједница се можемо борити. Потребно нам је срастање са Богом, а када се човек среће са Богом, онда се среће и са другим човеком. Бог не воли нашу подељеност и раздљеност, Бог воли наше јединство, јер је на небу јединство. Да ли се на небу отима Бог Отац од Бога

Сина и Бога Духа Светога, не него сви живе у љубави, у заједници. Да би човек могао да воли другог човека, мора да има љубав према Богу и према дугом човеку. Морамо да схватимо промисао Божију, да нам Бог даје тог другог човека, ма какав он био, да би могли да видимо себе, да контролишемо себе, па нам Бог можда некада да и лошег човека поред себе, да се ми видимо његову лошу особину, да не бисмо пали. Бог нам је дао Цркву, а Црква је непогрешива. Иако смо ми у Цркви грешни, Црква је Божанска и духовна радионица која може да преради и највећег грешника у праведника, само ако то човек жели и хоће. Величина је у давању, браћо и сестре, не у узимању. Као што се гвожђе пре ковања прво загреје да би се могло направити нешто тако исто је и са човеком, ако има топлине Божије у себи, ако има љубави према свима, он ће се обликовати у оног правог и истински Божијег човека. Сваки човек у свом животу има своје срастање са Богом и са другима уколико живи свим својим срцем, својом душом и својом мишљу и својим ишекивањем и жељом да се сусретне са оним кога највише воли. Кад је љубав права, она је најсличнија љубави Божијој. Чак нас ни родитељи не могу волети толико колико нас Бог воли, и зато Бог жели да нас све спасе и да дођемо до познања истине, како каже Јеванђеље. Човеку испуњеном љубављу, вером и надом, испуњеном Хришћанским врлинама, честитошћу и поштењем, таквом се човеку Бог јавља на сваком кораку, јер ми Бога видимо онолико колико Га у себи осећамо. Такав човек се среће са Богом и са другима. Без срастања свако иде својим путем. Има много путева, али је само један пут који води у живот вечни, то је онај пут о којем Христос говори када каже за себе „Ја сам Пут, Истина и Живот“. Потребно нам је управо то сазнање да бисмо стекли пут или боље речено, правац јер смо на раскршћу. Наш циљ треба да буде да остваримо Царство Небеско, које овде започиње. Тако ћемо остварити љубав и заједницу једних са другима. Али ако смо изгубили правац, залутаћемо. Имате ону дивну причу у *Старечнику*, како је неки човек дошао у велики град и изгубио се. Дошао је на раскрсницу и не зна куда треба да иде. Упита једног човека: „Брате, ја сам се изгубио“, а овај му каже: „Знаш ли куда си кренуо?“. „Знам где треба да идем, али сам се изгубио“. „Ниси се ти брате изгубио, ти си изгубио само правац, а треба ти показати правац и стићи ћеш тамо где си пошао“. Пазите како је мудра изрека. Дакле овај сусрет, као што на данашњи празник говори, има свој непролазни и духовни смисао, има своју актуелну и спасо-

носну поруку, за свакога Хришћанина и за свако људско биће. Овај празник и овај догађај не описује само један сусрет него и тајну сједињења Божанства и човечанства и то у личности Господа нашега Исуса Христа. Имали ишта радосније од сусрета, од сретања са онима које волимо? Али, браћо и сестре, да бисмо задобили љубав другога ми морамо волети тога другога, не можемо да тражимо да нас други воле, а ми да их мрзимо. Не можемо да очекујемо да о нама други добро говоре, а да ми о њима говоримо лоше. Заједница је некада тешка, јер сви смо на свој начин тешки. Али баш у тој заједници треба да нађемо смисао живота. И зато управо данас треба да духовним очима сагледамо сусрет Господа Христа са овим старцем Симеоном о коме нам говори данашње Јеванђеље. Старац Симеон живео је у време рођења Христовог, у време када је Ирод, побојавши се за своју власт, за свој положај, за свој его, а чуо је да треба да дође Цар Славе, Месија, и када је чуо, он је убијао Витлејемску децу, невину децу, мислећи да ће тако убити и Бога, да ће убити Христа. Али није успео то да уради. Сваки човек који устаје на Цркву и који ратује против Цркве, не може изаћи као победник, Црква је победник. Зато што је Црква Христова и што је Бог Христос у Цркви, и зато ако хоћемо да се сретнемо са Богом треба да узмемо пример старца Симеона, који је био у позним годинама, али је ишчекивао долазак Месије и дан спасења. И дочекао је. И са вером и са страхопоштовањем примио то мало дете, са богобожљивошћу, знајући да држи Спаситеља света. И зато он тада каже: 'Сад ме отпусти у миру, Господе, видео сам спасење Твоје, видео сам спасење рода људскога, ме у миру'. Праведност старца Симеона и његово ишчекивање Господа, Спаситеља света треба и нама. Јер и нама треба да се сретнемо са Богом. И нама треба да изађемо пред лице Божије. И ту нећемо моћи да се оправдамо никаквом својом реториком, да тако кажем. Тамо нећемо моћи да се оправдамо тиме што ћемо рећи Богу, 'Ја сам то чинио због тога и тако даље'. Говориш то Ономе који твоје срце зна боље него што ти и ја знамо. Дакле, браћо и сестре, треба да се молимо да се сретнемо са Богом. Данас је Литургија коју служимо и то је сусрет са Богом. Ми се са Богом на Литургији првенствено сусрећемо у Тајни Причешћа и тиме се сједињујемо са Богом и престајемо да будемо јединка. Постајемо богатији ако Христа кроз Свету Тајну Причешћа уносимо у себе, имајући веру да је то заиста Господ наш Исус Христос. Нека нам Господ помогне, што би рекао покојни Патријарх Павле, 'Да се одржимо у достојанству човека'. Бити прави човек, то је највеће достојанство. А ко је прави човек? Божији човек. Онај човек који је спреман све да да за другога. Онај човек који живи у праведности, онај који мисли на сусрет са Богом, и који зна да треба да полагемо рачуне. Бог је милостив, Бог је љубав. Али Бог тражи да на Његову љубав одговоримо нашом човечанском љубављу. Срећан празник и Бог вас благословио“.

Након заамвоне молитве Епископ Јован је пререзао славске колаче одборницима месне заједнице Орашац и члановима Задужбинског друштва „Први српски устанак“. Прослава Дана државности Републике Србије настављена је испред спомен школе „Први српски устанак“ у Орашцу. Епископ Јован је одржао помен за пострадале војнике и војсковође у Првом српском устанку. Након помена положени су венци испред споменика Војду Карађорђу.

Немања Искић, јереј

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ПРАЗНИК СВЕТОГ ГРИГОРИЈА БОГОСЛОВА ПРОСЛАВЉЕН У ГРОШНИЦИ

У понедељак, 7. фебруара, на празник Светог Григорија Богослова, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију у крагујевачком насељу Грошница, где је храм посвећен овом светитељу. Епископу су саслуживали свештенице Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђељског зачала, Епископ Јован је честитао славу и подсетио на значај данашњег светитеља: „Данас је велика радост за све нас који смо се сабрали да прославимо Бога у Тројци и великог угодника Божијег Светог Григорија Богослова. Он је био велики учитељ Цркве и стуб православља. Иако је много писао о вери, више ју је бранио тако што је живео њоме. Њега је Црква са правом назвала Богословом. Богослов није само онај који говори и пише о Богу, већ онај који се моли. Бог нам је дао веру и чврсто сазнање да смо створени за за радост, љубав и заједницу, чија је пуноћа у Господу Исусу Христу. Вера је поверење у личног Бога који нам се открио и постао један од нас. Господ руководи нашим животима. Зато је вера поверење и препуштање себе љубави Божијој у смирењу, без роптања, па чак и без питања због чега се многе ствари дешавају. Све ово имао је у себи Свети Григорије и зато га је Бог прославио тиме што му је даровао благодат своју“.

Након заамвоне молитве, Епископ Јован је пререзао славски колач, а затим је уследила трпеза љубави коју су уготовили свештеници грошничког храма протојереј Душан Илић и јереј Мирко Шиљковић са својим породицама и парохијанима.

Душан Илић, протојереј

ПРОСЛАВА СВЕТА ТРИ ЈЕРАРХА У ТОПОЛИ

На дан када прослављамо Света Три Јерарха, 12. фебруара, у цркви на Опленачком гробљу у Тополи Свету архијерејску Литургију служио је Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђељског зачала Владика Јован се обратио верном народу: „Ми смо се данас сабрали у овом светом храму да прославимо Живог Бога и да у исто време прославимо његове угоднике Света три Јерарха – Светог Василија Великог, Светог Григорија Богослова и Светог Јована Златоустог, којима је овај свети храм и посвећен. Ова

тројица светитеља имају сваки свој дан у години када се прослављају, али од једанаестог века установљен је и њихов заједнички празник. Повод да се установи овај заједнички празник било је препирање између тадашњих хришћана који је од њих већи. Да би прекинули ту расправу јављају се ова три светитеља Епископу севастијском Јовану и кажу: 'Кажи народу да између нас нема ни првог ни другог, него да смо ми једнаки пред Богом'. У данашњем Јеванђељу Господ каже да су хришћани светлост свету. То је заповест за свакога од нас да будемо светлост свету. Ови светитељи које ми данас прослављамо, испунили су две највеће заповести, а то су да волиш Бога и ближњег као самога себе“.

Након заамвоне молитве у храму је пресечен славски колач. Евхаристијско сабрање настављено је у кући породице Михаиловић свечаним славским ручком.

Стеван Илић, ђакон

ОСВЕЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА И ПОБИЈАЊЕ КРСТА ЗА МАНАСТИР У ШУЉКОВЦУ

После Свете Литургије и посете Јагодини, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је на позив протојереја Славише Илића, пароха драгоцвечког и уз учешће верног народа села Шуљковца и околине, осветио земљиште и побио крст за нови манастир Светог Пајсија Светогорца у Шуљковцу.

Владика Јован се обратио верном народу и између осталог рекао: „Ми смо се данас помолили да Бог благослови ово место и вас који будете помагали да овде засија храм Божји. Нико не зна промисао Божји, нико од мештана, ни ја, нити било ко други, није могао замислити да ће овде бити манастир, али ето, Бог је то благословио и послао оца Славишу да буде покретач, јер је његова жеља била да се овде сагради манастир. Овом приликом ћу вам открити и тајну, ако Бог да, отац Славиша ће овде бити и први монах. Његовим делом и делом свих вас који помажете, за кратко време изникло је конач манастира. У Шумадијској епархији од рата до 1981. године, ниједан храм није саграђен, јер нису дозволили комунисти. Ето, нама и вама Бог је дао благослов да будемо та генерација која ће овде заједно градити храм. Молим вас да помогнете, ко не може материјално, може молитвом за оне који граде. Позивам вас да се помолимо да се овај храм заврши и да се, као у народној песми, овде пева Литургија како овога, тако и онога света, и да ово место буде расадник монаштва. Верујем у Бога и у вас и у оца Славишу. То је оно

што нам треба, не само црква као грађевина, већ жива Црква, Тело Христово, а то смо ми. Зато Апостол Павле и каже: уграђујте се у храмове као живо камење”.

Протојереј Славиша Илић се у своје и име мештана захвалио Владици поклонивши му дуборез са ликом Светог Пајсија Светогорца. Након тога организовано је послужење, а Владика је провео време у разговору са народом, обишао нови конак и имање манастира.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У АРАНЂЕЛОВЦУ

У недељу месопусну, 27. фебруара, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у храму Светог Архангела Гаврила у Аранђеловцу служио Свету архијерејску Литургију, уз саслуживање свештеника Шумадијске епархије.

Епископ Јован је после прочитаног јеванђелскг зачала беседио, рекавши између осталог: „Налазимо се пред самим вратима Светог и Великог Васкршњег поста. Пост је пери-

од покајања, преумљења. Данашња недеља назива се недељом Страшног суда. Јеванђеље нам говори да из овога света постоје два пута која воде у вечност. То су пут у живот вечни и пут у муку вечну. Пут који води у Царство Небеско је пут братољубља, а то значи да свако од нас у сваком човеку види свога брата. Када Бог буде раздвојио праведне и грешне, онда ће свакоме доћи плата по ономе како се припремао за ту плату. За праведнике ће доћи Господње умилине речи, које смо данас чули: `Ходите благословени Оца мојега, примите Цраство које вам је припремљено од постања света`. Има ли ишта умилиније за човеков слух него да му Господ каже `Дођи слуго верни, у маломе се ми био веран, над многим ћу те поставити`, али има ли ишта теже за слух човеков да му Бог каже `Ја те не познајем`. Није тешко задобити Царство Небеско ако гладнога нахранимо, ако жеднога напојимо, ако нагога оденемо, зато што када дајемо том малом човеку, ми уствари дајемо Богу, јер је Бог у њему. Помолимо се Богу да нам предстојећи пост буде лак и благословен, јер се кроз овај пост припремамо да прославимо Васкрсење Христово, да прославимо своје васкрсење ако смо се преобразили у току овога поста, ако смо се покајали, а покајање је равно васкрсењу. Чим си се покајао, ти си васкрсао, ниси више онај стари човек огреховљени, него нови Адам, нови човек у Христу Господу“. Епископ је у храму Светог Архангела Гаврила ипођакона Немању Радоичића из Лазаревца рукоположио у чин ђакона, а ђакона Петра Грујића из Аранђеловца у чин презвитера. Епископ је поучио новорукоположене и подсетио их на значај службе у коју су ступили. Верни народ је у великом броју приступио Светој Чаши и тако се сјединио са Господом.

Немања Искић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У ХРАМУ СВЕТОГ САВЕ НА АЕРОДРОМУ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Преосвећени Владика се после прочитаног Јеванђеља обратио верном народу рекавши између осталог: „Ако је у нашем срцу Бог, тамо нема места за мржњу. Срце је централни део не само нашег физичког бића, него је и наш духовни орган. Бог не живи у нечистом срцу. Људи се труде да чисте човека споља и за то налазе разна средства. Господ је нама дао духовна средства којима чистимо душу и срце, мисли и дела. Сва та средства су у Цркви Христовој. Све док смо у Цркви и док слушамо Цркву имамо наде да се очистимо и будемо спасени. Свети Макарије Велики говорио је људима: `Уђи у срце своје и тамо поведи рат са тим нечистивим који ти је срце испрљао`. Срце је највеће бојиште у којем се води борба са злом. Налазимо се испред светог периода Васкршњег поста, а пост нас позива на чистоту и промену. Нека нам Бог помогне да улазећи у Васкршњи пост чистимо своју душу и своје срце”.

У наставку Литургије Владика се обратио ђакону Немањи, који је данас рукоположен у чин свештеника, давши му пастирску поуку: „Ако свештеник живи у благодати Духа Светог, у подвигу, смирењу, труду, благодат ће надоместити све недостатке. Зато те молим, као што је апостол Павле молио Тимотеја, пази на науку која ти се предаје и истрај у њој, како би од ње имао користи и ти и они којима предајеш”.

Владика Јован је у чин ђакона рукоположио ипођакона Младена Алексића из Јагодине, којем се такође обратио очинском поуком: „Од тебе Црква тражи ревност, одлучност за добро, да будеш бодар и спреман у сваком тренутку да се ухватиш у коштац са свим невољама и патњама којих има, али то ћеш успети ако будеш стално себе проверавао, да ли си у ревности за службу Божију. Држи се чврсто за руке Божије, данас ти постајеш ђакон, постајеш слуга, да у ревности служиш Богу и своме спасењу. Нека ти буде срећно и Богом благословено”.

Велики број верника причестио се Телом и Крвљу Господа Исуса Христа, сабирајући се око свога Епископа и новопостављених свештенослужитеља, бивајући једнодушно на молитви, сабрани у вери, нади и љубави.

Александар Ђорђевић, ђакон

ЛИТУРГИЈСКА ПРОСЛАВА ЦРКВЕНЕ СЛАВЕ У ВЕЛИКИМ ПЧЕЛИЦАМА

Црква Божија у Великим Пчелицама прославила је своју храмовну славу Светог Теодора Тирона, Светом архијерејском Литургијом коју је служио Епископ Јован, уз саслуживање свештеника Шумадијске епархије.

Након прочитане перикопе из Светог Јеванђеља, Епископ је богонадахнутом беседом поучио своје епархиоте, рекавши између осталог: „Господ нам каже: `Ево вам заповедам да љубите један другог`. Љубав сачињава тајну свих тајни откривених на Тајној вечери. Господ је ту открио да из љубави иде да страда за нас грешне, јер за себе не треба да страда. Та и таква љубав ће бити једино мерило за нас када се сретнемо са Господом Христом. Зато Господ каже: `Ако вас мрзи свет знајте да је мене пре вас омрзнуо`. У житију Светог Теодора Тирона можемо видети како је Бог стално уз оне који га призивају и воле. Свети Теодор ни у највећим мукама није хтео да скрене ни свој поглед, ни мисли од Господа Христа и зато се удостојио дивних речи које му је Господ рекао: `Не бој се Теодоре ја сам с тобом`. Хајде да се потрудимо у овом периоду поста који је пред нама да живимо за Христа и ближњег”.

Владика Јован је рукоположио два кандидата у чинове свештеника и ђакона. Рукоположивши Младена Алексића у чин јереја Владика га је поучио: „Данас рукополажемо ђакон Младена у чин свештеника. Црква му поверава да служи Богу и народу, а не да заповеда, у парохији милошевској архијерејско намесништво беличко. Да се помолимо Богу да благодат коју он данас прима остане на њему до краја његовог живота, а њега да замолимо да се и он моли Богу за нас. Благодат Божија је сам Христос. Зато те молим, Младене, да са страхом обнављаш у себи ово што данас примаш, а то је благодат Духа Светога. Ти идеш на парохију која је имала дивног свештеника, који је био сав у благодати Божијој и који је зрачио Христовом љубављу. Молим те да будеш пастир, а не најамник. Оно што не будеш као човек могао, ту је благодат која надоместује оно што слабост људска не може да учини. Прилази светињи са страхом, прилази као најмањи, у смирењу. Нека ти Господ помогне уз благодат коју примаш данас и нека те анђели воде и руководе. Амин”. Након тога Епископ је дао поуку и новом ђакону Страхињи Савковићу рекавши између осталог: „Како је лепо када благодат иде на благодат, само ако смо ми достојни да ту благодат примимо. Ја те сада, у овом свештеном чину, а пред Богом, молим да поведеш рачуна о себи, да се смириш, јер нама свима треба смирење. Молим те да чуваш страх Божији у себи. Мораш да се смираваш и да слушаш, јер ко не слуша Цркву тај не слуша ни Бога. Нема Христа без Цркве, ни Цркве без Христа”.

После Светог Причешћа, коме је приступила већина верних окупљених на литургијском сабрању, освешћена су славска знамења, након чега је Епископ доделио архијерејске грамате заслужнима у знак захвалности за залагање за свету Цркву. По отпусту, надлежни парох је позвао све присутне за трпезу љубави коју је припремио са својом породицом и члановима црквеноопштинског одбора.

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У МАНАСТИРУ ДРАЧА

У суботу 5. марта, Сирне Недеље, када наша Црква прославља Светог Лава Епископа каганског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Драча, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

У својој беседи Владика је између осталог рекао: „Чули смо данас Свето Јеванђеље које говори да је Господ казао својим ученицима, а преко њих и нама: 'Пазите да милостињу своју не чините пред људима, да вас они виде, иначе плате немате од Оца вашег који је на Небесима'. Дакле, када дајеш милостињу, не хвали се, не чини то као лицемер. Јеванђеље каже: 'А ти када чиниш милостињу да не зна десница шта чини левица'. Другим речима, Господ нас опомиње да имамо смирења. Овим нам Господ каже: ако је могуће, сакриј то од самога себе. Зашто? Да не паднеш у гордост и да не почнеш да се хвалиш како си некоме нешто дао. Левица означава сујету, а десница означава милостињу. Ко су милостиви људи? То су они који су смирени. Истински смирени људи су сви они који саосећају и састрадавају са ближњима. Милостиви људи пружају духовну и материјалну помоћ. Они помажу другоме ако је скренуо са пута да се врати на пут. Милостиви људи су они који се моле за другог, којима је жао другог човека, који не враћају зло злим, него добрим, који се моле за другог и када им чини зло, чувају се да га не осуђују. То је хришћанство! То је милостиња, браћо и сестре. Нека нам Господ помогне да тако живимо и мислимо. Ми данас овде чинимо и помен нашој монахињи Магдалини, за коју могу да кажем да је имала управо ту особину милостиње. Она је скривено, то вам сада исповедам, ако је имала нешто своје давала другоме. По милостињи ће нас Господ препознати и по добрим делима. Бог вас Благословио“.

У току службе Владика Јован је рукоположио ђакон Страхињу Савковића у чин презвитера, поставивши га за привременог пароха у Азањи.

На крају Свете Литургије одржан је четворогодишњи помен монахињи Магдалини, дугогодишњој послушници на двору Епископа шумадијских.

Страхиња Савковић, јереј

ТЕОДОРОВА СУБОТА У ЕРДЕЧУ

На Теодорову суботу 12. марта, прве недеље великог поста, када наша Света Црква прославља Преподобног Прокопија Декаполита, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је служио Свету архијерејску Литургију у цркви посвећеној Преносу моштију Светог Николаја Мирликијског у Ердечу. Његовом Преосвештенству су саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

Пре Литургије Владика је освештао летњиковца у порти храма који ће служити потребама верног народа ове парохије.

Након прочитаног јеванђељског зачала Владика се обратио сабраном народу и између осталог рекао: „Ево нас у првој суботи Васкршњег поста која је названа Теодоровом суботом. Ми се налазимо у благословеним данима поста када треба више него другим данима да размишљамо о себи, да погледамо у своје срце и да га припремимо да постане дом Божији. Наш живот треба да буде испуњен Божијом љубављу, Божијом правдом и Божијом истином. Да тако припремимо своје срце да се у њега усели благодат Божија, а благодат Божија је сам Господ наш Исус Христос. Благодат ми примамо првенствено кроз свете тајне и кроз врлине, а посебно кроз свету тајну причешћа и исповести. Као што је човек састављен од тела и душе, тако и пост има две димензије, телесну и духовну. Телесно се односи на уздржавање од мрсне хране. Телесном храном хранимо тело, али душа се храни молитвом, Речју Божијом, читањем Светог Писма и житија Светих, што би требало да појачамо у посним данима. Круна свих наших подвига јесте Свето причешће, то је врхунац нашег доласка у цркву и учествовање на Литургији, на којој примајући Тело Христово и Крв Христову примамо самог Бога у себе“.

Велики број присутних причестио се Телом и Крвљу Господњом. После Литургије Владика Јован је одликовао Божијара Ристића орденом Војда Карађорђа због исказане велике љубави према својој Цркви. Верници су наставили дружење уз послужење у порти храма.

НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА У КРАГУЈЕВЦУ

У недељу Православља, 13. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Светог Василија Великог у Саборном храму у Крагујевцу. Епископу су саслуживали свештеници саборног храма.

После прочитаног јеванђелског зачала, присутним верницима обратио се Првојерарх шумадијски надахнутом беседом: „Нека је благословен Бог наш који нас је данас сабрао у овом храму да саборно прославимо Бога у Тројици и да се, сједињени са Господом Исусом Христом и свима светима, причестимо Телом и Крвљу Господа Исуса Христа. Тако

сједињени са Богом прослављамо прву недељу Часног поста – недељу коју Црква назива Православном. Ове недеље Црква прославља успомену на победу над иконоборством. Не прослављамо само једну победу, већ дугу бројаницу победа и читаву војску победилаца. Оно што се догодило на Седмом васељенском сабору, где је Црква победила све јеретике, улива нам наду да смо, верујући у Бога и Цркву, увек победиоци. Ко је год ратовао против Цркве никада није победио. Црква је увек излазила као победилац, јер је она Тело Христово. Ми који смо крштени јесмо удови тога тела. То значи да смо сви у заједници са Богом и једни са другима. Данас се Света Православна Црква сећа своје победе над јересима и са захвалношћу се сећа свих који су се борили за православну веру у целом свету, било да је та борба била речју, писањем, учењем, у страдању или богоугодном живљењу. Сећајући се дана Православља, православни народ треба да се сећа да је његова света дужност да стоји чврсто у својој вери и да пажљиво чува ту веру. За њу су и апостоли, мученици и проповедници страдали. Црква је ову недељу назвала Чистом, јер се постом и молитвом чистимо од греха да би неосуђено приступили причешћу. Ми се причешћујемо ради вечног живота и опроштаја грехова“. Велики број верника причестио се Христовим тајнама и тиме потврдио свој идентитет.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КОЛУБАРСКО-ПОСАВСКОГ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у среду 16. марта, друге недеље Часног поста, служио Литургију пређеосвећених Дарова у храму Светог великомученика Георгија, у Дрену.

Свештенство колубарско-посавског намесништва исповедио је духовник манастира Драча, архимандрит Онуфрије (Вранић), који је саслуживао у литургијском сабрању Епископу Јовану, заједно са настојатељем манастира Ђелије, архимандритом Доситејем, те свештенством овог намесништва.

Велики број благочестивих Хришћана испунио је храм и узео активно учешће у заједничарењу са својим Епископом око Свете Трпезе.

Својим мудрим поукама, окупљено стадо Христово поучио је Владика Јован говорећи о посту и преображају целог човека током припреме за Светли празник Васкрсења Христовог. Наш Првојерарх позвао је све присутне да се добрим

подвигом подвизавају и телесном посту придруже духовни, најважнији пост.

Након Литургијског сабрања, у парохијском дому уследио је братски састанак свештенства овог намесништва са својим Епископом. На састанку је прочитан реферат „Предање по Христу и предање по човеку“, које је припремио протојереј Милан Матић, парох барошевачки. Врло темељно написан, реферат је покренуо плодносн дискусију међу братијом. У смирај дана, надлежни парох, протонамесник Бојан Чоловић са браћом свештеницима колубарско-посавског намесништва припремио је трпезу љубави за све присутне.

Лазар М. Коларевић, чтец

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЈАСЕНИЧКОГ

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у петак 18. марта, друге недеље Часног поста служио Литургију пређеосвећених Дарова у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци.

Свештенство јасеничког намесништва исповедио је игуман манастира Јошанице, архимандрит Евтимје (Јутрша), који је саслуживао у литургијском сабрању Епископу Јовану, заједно са свештенством овог намесништва.

Мноштво верног народа, укључујући и ученике МЕШ Гоша, дочекало је свог Епископа и на позив ђаконa „Са страхом Божијим и вером приступите!“ приступило Светој Чаши и сједињило се са Господом.

Епископ Јован је у својој беседи истакао значај вере, поста и молитве и њихову нераскидиву везу. У својој проповеди Владика је пожелео сабраним хришћанима да се током поста добрим подвигом подвизавају и да ток поста изнесу до краја, јер на концу поста јесте Светли дан Васкрсења Христовог.

Ово сабрање настављено је у просторијама парохијског дома где је уприличен братски састанак јасеничког свештенства и Епископа Јована, на којем је парох кусадачки, протојереј Дејан Бркић прочитао реферат „Владајмо се као деца светлости“. Писаније оца Дејана изазвало је веома плодно дискусију на којој су свештеници износили своја мишљења. Сабрање је завршено трпезом љубави коју је приредио старешина храма, крстоносни прота Велибор Ранђић са својим братством.

Лазар М. Коларевић, чтец

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КОСМАЈСКОГ

У среду треће недеље Часног поста, 23. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију пређеосвећених Дарова у храму Светог великомученика Георгија у Поповићу. Епископу су саслуживали настојатељ манастира Јошанице архимандрит Евтимије, настојатељ манастира Тресија јеромонах Серафим, настојатељ манастира Свете Петке у Сибници јеромонах Дионисије и Архиепископски намесник космајски прота Љубиша Смиљковић.

Светој Литургији претходила је исповест свештенства поманутог намесништва, коју је обавио архимандрит Евтимије. Велики број мештана, међу којима и значајан број деце дочекао је свог Епископа и са њим заједничарио у литургијском сабрању. Владика се обратио сабраном народу Божијем поуком о посту и молитви, саветујући све присутне како да посте. Преосвећени је у својој беседи подвукао нераскидиву везу између поста и молитве, нагласивши да је овај период у коме се налазимо најбитнији у животу свих хришћана, јер је то време када се припремамо постом и молитвом за сусрет са Господом, очекујући награду од Бога, која је Царство Небеско.

Након Свете Литургије на којој се велики број верних причестио, у просторијама парохијског дома одржан је братски састанак на коме је реферат под насловом „Ја сам Пастир Добри!“ прочитао ђакон сопотски Бојан Миленовић. После тога уследила је дискусија у којој су сви присутни изнели своје мишљење о прочитаном реферату. У поподневним часовима сви су били угошћени на трпези љубави коју је са својом породицом и парохијанима припремио месни парох Марко Стевановић.

Лазар М. Коларевић, чтец

ИСПОВЕСТ АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА БЕЛИЧКОГ

У петак треће седмице Васкршњег поста, 25. марта, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Литургију пређеосвећених Дарова у Старој Милошевој цркви у Јагодини, посвећеној Светим арханђелима Михаилу и Гаврилу.

Свештенство Архиепископског намесништва беличког је уочи овог дана приступило Светој тајни исповести, и то под епитрахил архимандрита манастира Драче, Онуфрија Вранића. Осим високопреподобног архимандрита, Епископу су на литургији саслуживали и свештеници беличког намесништва. Пре него што је велики број верног народа приступио Светој чаши, Владика Јован се обратио надахнутом беседом у којој је између осталог рекао:

„Чули смо данас да премудри Соломон каже: 'Чуј, Боже, молитву моју и пази на мољење моје.' Бог чује и прима нашу молитву, онакву каква излази из нашега срца. То је права молитва, у којој треба да тражимо на првом месту наше спасење и опроштај грехова. Сабирамо се у храмовима да се молимо Богу, јер је Господ у Јеванђељу рекао: 'Где су двоје или троје сабрани у име моје, ту сам и ја међу њима'. Налазимо се у периоду Васкршњег поста, који нам служи да очистимо душу и тело, и који нас уводи у молитву и покајање. Молитва је Богу угодна кад се молимо не само за себе, него једни за друге. То је хришћански – да осетиш другог као себе. Нема ни поста, ни покајања, ни молитве тамо где царују гордост, сујета и саможивост. Тамо молитве нема и зато да се данас и увек, а посебно у овим данима поста, молимо више и да постимо“.

Пре трпезе љубави одржан је великиосни семинар за свештенство Беличког архиепископског намесништва на тему: „Васкрсење Христово – извор наше вечне слободе и наде у сваком ропству“. Уводничар у тему својим рефератом био је јереј Срђан Дангузовић, парох у Кончареву.

ОСВЕШТАНЕ ПРОСТОРИЈЕ ПРИХВАТИЛИШТА „СВЕТИ ЈОАКИМ И АНА“

Просторије Прихватиштва за одрасле и старије особе „Свети Јоаким и Ана“ у насељу Шест топола данас су освештане. У присуству председника Скупштине града, Мирослава Петрашиновића и Драгана Макојевића, директора Добротворне фондације Српске православне цркве „Човекољубље“, просторије овог дома освештао је Епископ шумадијски Г. Јован.

„Човекољубље“ је овај дом отворило пре две године, али је пролазио период лиценцирања и практично је са радом почео пре 14 месеци. Почели смо са радом у време короне, и од тада је 47 корисника користило услуге овог прихватиштва. Капацитет ове куће је до 10 корисника. Са градом Крагујевцем који је наш партнер на овом пројекту покушавамо да направимо што гушћу мрежу сарадње и подршке, како би што мање људи који су заиста у стању велике потребе и невоље, остало без помоћи. Тако је ова кућа, у међувремену, постала мрежа која хвата један део најугроженијих грађана, да им помогне да на достојан начин сачекају до завршетка процедуре неког трајнијег смештаја или трајног решавања њиховог проблема, казао је Макојевић.

Предвиђено је да привремени смештај траје до шест месеци, а у изузетним ситуацијама може трајати и дуже.

Извор: град Крагујевац

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА КРАГУЈЕВАЧКОГ НАМЕСНИШТВА

Током Крстопоклоне недеље Великог поста, у среду 30. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију пређеосвећених Дарова у Саборном храму у Крагујевцу. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

У литургијском сабрању учешћа су узели свештеници и ђакони архијерејског намесништва крагујевачког, које је претходног дана исповедао игуман Петар (Драгојловић), као и остали верници који су сабрали овога дана у овом светом храму.

По благослову Његовог Преосвештенства, присутнима се обратио надахнутом беседом јереј Урош Костић, сабрај цркве Светог Димитрија у крагујевачком насељу Сушица. Након причешћа готово свих присутних, сабрање је настављено у црквеној сали при Саборном храму, где је свештеник Срђан Тешић, парох шумарички, прочитао реферат на тему „Поштовање Живота“. Након прочитаног реферата уследила је плодносна дискусија око ове теме која је увек актуелна. Сабрање је завршено трпезом љубави.

Дејан Марковић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА РАЧАНСКОГ НАМЕСНИШТВА

У петак четврте недеље Великог Поста, 1. априла, када славимо свете мученике Хризанта и Дарију, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију пређеосвећених Дарова у цркви Свете Параскеве у Лапову.

Пре богослужења је одржана исповест свештенства Архијерејског намесништва рачанског при чему је исповедник био настојатељ манастира Ћелије, игуман Доситеј Радивојевић. Епископу Јовану су на Светој Литургији саслуживали архимандрит Доситеј Радивојевић и свештеници Архијерејског намесништва рачанског.

У току Литургије Владика Јован је одржао богонадахнуту беседу у којој је нагласио да током целе недеље коју Црква назива крстопоклоном целивамо крст који стоји у храму и тако јачамо своју веру, наду и љубав. У недељу смо имали прилике да чујемо речи песме „Крсту твоме клањамо се Господе и Свето Васкрсење Твоје славимо“. Кад се клањамо крсту клањамо се Христу, а крст је украс цркве и непобедива сила васељене, зато и стављамо тај знак на себе. Владика је навео пример разговора Светог Макарија Великог коме је нечисти рекао да се зли дуси највише плаше онога што хришћани стављају на себе, мислећи на осењивање крстом као и онога што они уносе у тело, а то је Свето Причешће.

На Литургији се после свештенства причестило мноштво верника међу којима је био приметан велики број деце која похађају веронауку.

После Свете Литургије одржан је састанак Епископа Јована са свештенством овог намесништва на коме је протонамесник Горан Живковић прочитао реферат на тему „Очистимо себе од сваке нечистоте“. После прочитаног реферата одржана је дискусија на ову тему. На крају је уследила трпеза љубави у ресторану „Три фењера Лукс“ на којој су били присутни представници локалне власти као и чланови лаповског црквеног одбора.

Горан Живковић, протонамесник

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА БЕЉАНИЧКОГ

У среду 6. априла, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију пређеосвећених Дарова у храму Сабора Срба Светитеља у Степојевцу. Епископу су саслуживали јеромонах Серафим (Ракановић) настојатељ манастира Тресје и свештенство Архијерејског намесништва бељаничког. Пре службе је јеромонах Серафим исповедио свештенство Архијерејског намесништва бељаничког.

После причешћа свештенства Епископ је одржао пригодну беседу у којој је између осталог рекао: „Апостол Павле, желећи да хришћани живе у радости Христовој, говори: ‘Радујте се у Господу, и опет велом, радујте се’. Заиста, браћо и сестре, човека може обрадовати вечном и непролазном радошћу само Бог. Ту радост нам је донео још од тренутка када се оваплотио од Духа Светога и Пресвете Богородице, чији празник Благовести почињемо данас прослављати. Ма колика да је наша туга, наше невоље, наша искушења, све то Господ побеђује својом радошћу, јер Бог жели да се сви људи спасу. Бог се радује када се Њему обраћамо, најпре кроз веру, а затим кроз молитву, пост, труд, подвиг, доброчинства, чинећи сва она хришћанска дела која красе правог

човека. Бог се радује када се ми сабирамо на молитву, на Свету Литургију. Сам је Бог рекао: 'Где су двоје или троје сабрани у име моје, онде сам и ја'. Данас смо се сабрали у време Васкршњег поста. Вера није нешто индивидуално, вера је дело заједнице, дело Цркве – када верујем у оно што верује једна, саборна, апостолска Црква. Ако будемо постили и молили се, задобићемо радост и доживећемо је онога дана када прослављамо Васкрсење Христово. Причешћујмо се што чешће, исповедајмо се, кајмо се ради својих грехова. Покајање нам је потребно да бисмо се преобразили, променили и изменили“.

После службе Владика је одржао братски састанак са свештенством на ком је јереј Дарко Павловић прочитао рад на тему „Благодат и спасење“. Владика је похвалио труд оца Дарка, а свештенство је развило плодно дискусију.

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ У МАНАСТИРУ ДИВОСТИНУ

У среду, 6. априла, у навечерје Благовести, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је празнично бденије у манастиру Дивостину, којим је почела прослава храмовне славе ове свете обитељи.

Након бденија, Епископ се обратио окупљеном народу и између осталог рекао: „Ниједан празник у Православној Цркви не носи тако дивну поруку и поуку као празник Благовести. На овај дан се Бог оваплотио, постао је човек и остао Бог. На овај дан је почео Нови завет Цркве Христове. Испунило се пророштво пророка који су толико векова прорицали да ће се родити Спаситељ света.“

Пресвета Богородица је живела смирењем и показала је да је смирење врлина преко које се остварују све друге врлине. Она је рекла архангелу: „Нека ми буде по речи твојој“. Прихватање воље Божије њу је учинило Богородицом. Када човек прихвати да се у њему врши воља Божија, иде оним путем који је Господ прокрчио за улазак у Царство небеско. Пресвета Богородица се стара за спасење рода људског. Нема сажетије молитве коју је Црква увела од речи: „Пресвета Богородица, спаси нас“. Ми се само Христу Богу обраћамо за спасење, али нам Црква каже да се и Мајци Божијој обраћамо за спасење. Нека сте срећни и Богом благословени“.

РАДОСНИ ПРАЗНИК БЛАГОВЕСТИ У МАНАСТИРУ БЛАГОВЕШТЕЊЕ

На дан своје храмовне славе, празника Благовести, 7. априла, игуманија манастира Благовештење рудничко, Салафаила, заједно са својим сестринством и верним народом овога краја, имала је част да дочека свог Архијереја.

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију уз саслуживање свештества Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала беседио је Владика Јован, рекавши између осталог: „Данас прослављамо праз-

ник Мајке Божије – Благовести. На данашњи дан је објављено зачеће Господа нашег Исуса Христа од Духа Светога и Пресвете Владичице наше Богородице. На данашњи дан догодило се оно што је људски род хиљадама и хиљадама година чекао. Пресвета Богородица је прихватила вољу Божију. Могла је да не прихвати вољу Божију, јер и она има своју вољу. Али шта би тада било са родом људским? Да ли би Спаситељ дошао у свет да Пресвета Богородица није прихватила из своје послушности и смирености вољу Божију? Да би Господ био са нама морамо да се одрекнемо своје воље и да прихватимо вољу Божију. Пресвета Богородица је своју вољу потчинила вољи Божијој и рекла: 'Ево слушкиње Господње'. Слушам, јер знам да ће ме послушност спасити и увести у Царство Божије. Није се чак ни погордила томе што ће Она да роди Спаситеља света. Она то прима у смирењу и хоће да нам каже да је смирење основ нашег спасења и хришћанског живота“.

После свечане литије око храма Владика је пресекао славски колач и пожелео срећну славу мати игуманији и сестринству и изразио захвалност окупљеном верном народу за учешће у овом светом сабрању. Након Свете Литургије одржана је трпеза љубави за све присутне.

Стеван Илић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ОПЛЕНАЧКОГ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован у петак, 8. априла, пете недеље поста, служио је Литургију пређеосвећених Дарова, у храму Светих равноапостолних Константина и Јелене у Наталинцима.

Свештенство опленачког намесништва у јутарњим часовима исповедио је игуман манастира Јошанице, архимандрит Евимије (Јутрша), који је саслуживао у Литургијском сабрању Епископу Јовану, заједно са свештенством Епархије шумадијске.

У храму који су испунили верници заједно са ученицима основне школе из Наталинаца, у богонадахнутој беседи Владика је између осталог рекао: „Пост и молитва су два крила која нам помажу да се подигнемо са земље и да погледамо у вечност. Може ли птица летети само са једним крилом? Не може. А нама је Господ рекао да постом и молитвом можемо и демоне изгонити. Толика је моћ у посту и молитви. Пост чисти и душу и тело. Како нас пост приближава Васкрсењу Христовом? Када осветимо постом, молитвом и добрим делима и душу и тело, тада се Господ усељава у нас. Пост треба да нас уведе у покајање, а покајање нас уводи у Васкрсење. Покајање је Васкрсење душе и враћање човека ка Богу. Господ је дошао да нас искупи својом крвљу, својом жртвом. Зато причешћивање јесте наше сједињење са Богом“.

Након причешћа Светим Тајнама Христовим којим су се причестили готово сви присутни у храму, сабрање је представљено у парохијској сали, где је реферат на тему „Храм и верни“ прочитао ђакон Стеван Илић. Након прочитаног реферата, уследила је дискусија на ту тему. Сабрање је завршено трпезом љубави коју је припремио парох наталиначки, протонамесник Бранимир Товиловић.

Стеван Илић, ђакон

ОСВЕЋЕЊЕ ТЕМЕЉА НОВОГ КОНАКА У МАНАСТИРУ ПИНОСАВА

После Литургије у Цркви Светога Саве и Светога Симеона у Кусатку, Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење многобројног свештенства, те у присуству председника Општине Смедеревска Паланка Николе Вучена и верног народа, освештао је темеље новог конака манастира Пиносава у Кусатку.

Конак се гради средствима Владе Републике Србије, уз благослов Епископа Јована. Извођач радова је фирма „Водотермика Инжењеринг“ ДОО из Смедеревске Паланке. Нови конак се ради по идејном пројекту архитекте Димитрија Љ. Маринковића из Панчева и по грађевинском пројекту архитекте Зорана Илића из Смедеревске Паланке.

На крају чина освећења темеља Владика је изразио захвалност Влади Републике Србије на пруженој материјалној помоћи и пожелео да се овај конак што пре заврши уз Божију помоћ и да се у њему окупљамо како би смо се укрепили после дугих богослужења, али и да се у њему окупља и умножи монаштво на радост и корист целог рода нашег.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЛЕВАЧКОГ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован у понедељак, 11. априла служио је Литургију пређеосвећених Дарова, у храму Светог архангела Гаврила у Рабеновцу. Свештенство левачког намесништва у јутарњим часовима исповедио је игуман манастира Пиносава, архимандрит Петар (Драгојловић), који је саслуживао у Литургијском сабрању Епископу Јовану, заједно са свештеницима Архиепископског намесништва левачког.

У богонадахнутој беседи Владика Јован је између осталог рекао: „Окупили смо се да служимо Свету Литургију и да благодаримо Богу што нас је сабрао на самом почетку ове шесте недеље Васкршњег поста која је увод у Страсну недељу. Називамо је страсном јер је Господ страдао ради нас и ради наших грехова. Прихватио је да га људи плују и шамарају и прикују живог на крст, из љубави према нама. Бог нам се даје у Цркви и даје нам се у хришћанским врлинама, у светим тајнама, а највише нам се даје у светој тајни причешћа. Зато је потребно, колико год је то могуће нама грешницима, да се припремамо за свето причешће. Припремамо се

постом, стрпљењем, милосрђем, молитвом, али највећа и најзначајнија припрема треба да се састоји у покајању и у исповедању грехова. Искрено покајање је чудо, велика сила која преображава човека. Јуче је Црква прослављала Свету Марију Египћанку, велику грешницу, али она је видела да такав начин њеног живота њу не испуњава. Био јој је сит стомак, али јој је била празна душа. Осетила је ту празнину у својој души и потражила је Бога и нашла га путем покајања. Пример Марије Египћанке показује нам да Господ може да убели наш највећи грех, само ако човек пожели да га Господ исцели и да му опрости грехе”.

Након причешћа Светим Тајнама Христовим којим су се причестили готово сви присутни у храму, сабрање је представљено у парохијској сали Цркве у Рабеновцу, где је реферат на тему „Литургијска катихеза, молитвено покајање“, прочитао јереј Александар Јахимовић. Након прочитаног реферата, уследила је дискусија на ту тему. Сабрање је завршено трпезом љубави.

Бојан Стојадиновић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА ОРАШАЧКОГ НАМЕСНИШТВА

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у среду, 13. априла служио Литургију пређеосвећених Дарова у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, где је одржана и исповест свештенства и монаштва орашачког намесништва, а исповедник је био отац Доситеј Хиландарац, игуман манастира Ћелије (Лазаревачке). Његовом Преосвештенству су саслуживали игуман Доситеј и свештеници архиепископског намесништва орашачког.

На Светој Литургији велики број ученика основних и средњих школа из Аранђеловца је у пратњи својих учитеља и наставика верске наставе приступио Светој Чаши.

Епископ Јован је верне поучио беседом у којој је између осталог рекао: „Ако постоји неко време у којем би хришћанин требало да види какво је његово духовно стање, свакако да је то период поста, али пост без молитве није ништа. Молитва, како кажу свети оци, је васкрсење душе пре него што дође васкрсење тела. Бог може да убели наше грехе, какви год да су, али нам зато требају покајање, труд и подвиг. Ми смо при крају шесте недеље Васкршњег поста, требало би да сведемо рачун, да преиспитамо себе у чему нам је прошло ових шест недеља поста, да ли смо се више молили, да ли смо чинили више добрих дела, да ли смо дали комад хлеба гладноме или чашу воде жедноме, то Господ од нас тражи. Ова недеља нас уводи у Страсну недељу. Господ је дошао да спасе човека, а човек је устао на Бога и распео га на крст. Размишљајмо о томе шта је Бог учинио ради нас и молимо се да нам буде милостив, а Он је милостив уколико ми имамо милости једни према другима”.

Након Свете Литургије јереј Марко Урошевић је прочитао реферат на тему „Цела Црква – учешће у Литургији“, а присутни су коментарисали и постављали питања на ову тему.

Немања Искић, јереј

ИСПОВЕСТ ЛЕПЕНИЧКОГ НАМЕСНИШТВА У БЕЛОШЕВЦУ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у четвртак, 14. априла, служио Свету Литургију пређеосвећених Дарова у храму Светог цара Лазара у Белошевцу, где је одржана исповест свештенства лепеничког намесништва, чији је исповедник био архимандрит Петар (Драгојловић), игуман манастира Пиносава.

Његовом Преосвештенству су саслуживали архимандрит Петар и свештеници Архијерејског намесништва лепеничког. Епископ Јован је верне поучио својом беседом.

У литургијском сабрању су учествовали и ученици ОШ „Вук Стефановић Караџић“, који су на позив ђаконa „са страхом и вером приступите“ примили Тело и Крв Господа Исуса Христа. И окупљени верници приступили су чаши Живота. Након Свете Литургије у црквеним просторијама припремљено је послужење за свештенике и за децу која су данас била у нашем храму.

Потом је уследило читање реферата који је ове године припремио протојереј Саша Антонијевић на тему „Велики Четвртак – дан утемљења Христове Цркве“. Нако чега је рад похваљен и коментарисан. Братски састанак је завршен уз трпезу љубави.

Немања Стојковић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА МЛАДЕНОВАЧКОГ

Дана 15. априла, у петак Цветне недеље Великог поста, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију пређеосвећених Дарова у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, уз саслуживање архимандрита Доситеја и свештеника Архијерејског намесништва младеновачког.

Пре Литургије обављена је исповест свештенства Архијерејског намесништва младеновачког, а исповедник је био архимандрит Доситеј Хиландарац, игуман манастира Ћелије лазаревачке.

У својој беседи наш Архијереј је рекао: „Данас завршавамо шесту недељу Васкршњег поста и ако Бог да за два дана ступићемо у Велику недељу, коју Црква назива Страсном недељом. То је недеља у којој нас Црква подсећа на страдање Господа Исуса Христа. Богослужење те недеље толико је потресно да верујући човек не може а да не уздрхти душом и срцем. У недељи пред нама би требало да појачамо пост, подвиг, молитве и да што више размишљамо о Богу. Пре Велике недеље Црква прославља два значајна празника. Сутра прослављамо васкрсење Лазарево. Њега је Господ васкрсао после четири дана телесне смрти. У недељу прослављамо улазак Господа Исуса Христа у Јерусалим. Васкрсење Лазарево је слика Христовог васкрења, које ће се догодити за

недељу дана. Ако је Христос у нама ми ћемо васкрсавати сваког тренутка, васкрснути од наших људских слабости, од наше гордости и сујете. Радујмо се у Господу, по речима апостола, јер је Бог васкрсао и васкрснуће и нас“.

Након Литургије сабрање је настављено у парохијском дому младеновачког Храма, где је јереј Марко Јефтић изложио реферат на тему „Истина Божија и лаж тоталитарног секуларизма“. Након дискусије владика Јован је похвалио рад и разговор у вези са њим. Епископ је предложио аутору да реферат објави у неком од стручних богословских часописа. Након тога приступило се трпези љубави, коју је припремило братство храма Успења Пресвете Богородице.

Марко Јефтић, јереј

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ СА СЕДНИЦЕ ЕПАРХИЈСКОГ САВЕТА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

О пословима црквене самоуправе у Шумадијској епархији расправљали су чланови Епархијског савета на заседању које је одржано 17. фебруара 2022. године у Владичанском двору у Крагујевцу.

Скуп је почео учествовањем часника овог тела на Светој архијерејској Литургији коју је служио у Саборној крагујевачкој цркви Успења Пресвете Богородице Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован. Током Литургије молитвено је призван Свети Дух за благословен рад овог пленарног заседања.

Сходно црквеном устројству, утемељеном у Светом писму и Предању („Идите по свему свету... који поверује и крсти се биће спасен“, Мк 16, 15-16; „Мир вам! Као што је Отац послао мене, и ја шаљем вас“, Јн 20, 21; „Сви следујте Епископу као Исусу Христу Богу“, Игњатијева Посланица Смирњанима 8, 1) да је Епископ безусловно на челу домостроја спасења, седници Савета председавао је Његово преосвештенство Господин Јован који је у експозеу изнео најважније чињенице о свим аспектима црквеног живота у Шумадијској епархији током 2021. године.

Богом поверену свештеничку, учитељску и пастирску власт која се заснива на служењу и молитви, Владика Господин Јован је видљиво остваривао предстојавајући Евхаристијским сабрањима. Тако је у 2021. години, двадесет деветој своје архијерејске службе, одслужио 339 Светих Литургија. Имајући у виду заповести светих Сабора да предстојници Црква треба да сваки дан, а посебно у дан Господњи, поучавају сав клир и народ речима благочешћа, бирајући из Божанственог Писма мисли и расуђивања о истини и да се држе установљених одлука и предања богоносних Отаца (19. канонско правило Трулског сабора), и Епископ шумадијски је кроз проповеди подсећао свештенство, монаштво

и верни народ смислу и начину хришћанског живота. Распоред богослужења је унапред утврђен и канонске посете архијереја равномерно су распоређене по свим парохијама и манастирима.

Прошле године Епископ Господин Јован освештао је новоподигнуту Светотројичку цркву у Рибарима код Јагодине, као и земљиште за још два храма. Освештана је и једна црквена припрата, два парохијска дома, један темељ за манастирски конак, четири палионице свећа, један темељ за палионицу, једна чесма, један иконостас, живописи у три цркве, један иконостас и једна икона на трону. Што се тиче нових свештенослужитеља, рукоположена су два ђакон, четири кандидата у ђаконски и свештенички чин. Епархија је добила по једног јерођакон и јеромонаха. Сходно заслугама, било је и одговарајућих унапређења у свештеничкој служби, као и других црквених признања.

И даље у Шумадијској епархији има довољно кандидата за рукоположење и то оних који су завршили Богословски факултет. У први разред богословија СПЦ за школску 2021/2022. годину примљена су четири ученика, док је њих шест завршило ову школу. На богословске факултете примљено је једанаест матураната, а постдипломске студије уписало је пет дипломаца. Прошле године упокојило се осам свештеника и једна монахиња.

На основу извештаја архијерејских намесника и личног увида, Епископ констатује: „Црквеноадминистративне књиге у највећем броју воде се уредно, храмови и порте држе се у пристojном стању, црквеноопштински одбори обављају дужности у оквирима својих овлашћења, док се материјално-финансијски послови воде у складу са црквеним прописима“.

Тренутно, Епархија има двеста девет парохија. Њих девет се опслужује због малог број житеља, а упражњених је пет. У Шумадијској епархији служи две стотине свештеника и деветнаест ђаконa у сто тридесет шест парохијских и седамдесет осам филијалних цркава. Гради се у овом периоду још четрнаест нових цркава и деветнаест парохијских домова. Свештеници у скоро петини парохија примају дотације из Фонда за помоћ свештеницима на слабијим парохијама.

Манастира у Шумадијској епархији има двадесет четири (једанаест мушких и тринаест женских), а број житеља се благо увећава.

Верску наставу у деведест једној основној и тридесет три средњих школа изводи сто тридесет осам вероучитеља. Ову наставу похађа преко шездесет одсто ученика. Богословију Светог Јована Златоустог похађа шездесет шест ученика, док је у први разред уписано шеснаест полазника.

Брига за потребитима је и у прошлој години била у центру пажње епархијских установа као што су Заједница живих у Брајковцу, Дом Светог Василија Великог у Маршићу и Човекољубље. Сви фондови који функционишу у оквиру Шумадијске епархије испуњавају своје циљеве и доприносе да се умање све недаће неповољних економских околности.

За све друге делатности које се обављају у Шумадијској епархији, као што су издавање књига у Издавачкој установи „Каленић“, издавање епархијског часописа „Каленића“, функционисање епархијске радио станице „Златоусти“, пословање предузећа „Црквене шуме“, рад „Пословно продајног центра Епархије шумадијске“ и фондације „Ходочашће“ током заседања Епархијског савета речено је да у постојећим околностима ваљано обављају своју мисију.

У знак признања и захвалности за дугогодишње успешно и одговорно обављање поверених им дужности Епископ шумадијски Господин Јован, на предлог Епархијског савета, одликовао је орденом Светих новомученика крагујевачких, досадашњег секретара и благајника Епархијског управног одбора, протојереја ставрофора Милована Антонијевића и благајницу Пословно продајног центра, госпођу Драгицу Божовић.

Трпеза љубави, коју је за чланове Савета приредио Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован, и која се одвијала кроз искрено заједничарење, била је прилика да одговорни људи Цркве разговарају и о многим другим питањима од интереса за спасењско деловање међу народом Божијим.

*Информативна служба
Епархије шумадијске*

Омилитичка вежба

БЕСЕДА О ВЕРИ КОЈУ ПОТВРЂУЈУ ДЕЛА

(Еванђеља по Луки, 6, 46-49)

У име Оца и Сина и Светога Духа, часни оци, драга у Христу браћо и сестре!

„А што ме зовете: Господе, Господе, а не извршуете што говорим?“, речи су из прочитаног Еванђеља по Луки. Жели ли Господ да нам каже да је некакав сурови робовласник који тражи да будемо Његови робови, или пак да је неко ко жели да слепо извршавамо Његове наредбе? Не, драга браћо и сестре, ове Господње речи истоветне су са исказом Светог апостола Јакова који каже: „Тако и вера, ако нема дела, мртва је сама по себи“. Можда се питате шта сам сада рекао и какве везе имају речи са вером и делима? Имају, и те како имају, јер заиста није сваки од нас верујући ако говори: ја сам хришћанин, ја сам крштен, ја сам православац, ја сам Србин, ја сам светосавац, а ништа од ових речи не поткрепљује делима, већ оне, напротив, служе само да се све обесмисли и релативизује. Човек који себе уздиже и утемељује пустим речима, а дела нема, сличан је болеснику који неће да иде код лекара и да користи терапију, а жели да оздрави, или пак наликује пољопривреднику који засеје усеве и не труди се око њих, а очекује да убира род.

Не иде, браћо и сестре, не иде да се хвалимо и гордимо својом вером и речима, а када дође време треба да веру и речи потврдимо делима – то не умемо. Није довољно да имамо вере и поверења у људе, јер смо често били губитници, а и сами смо повређивали другогa. Али, ако живот почива на вери у Бога и Христа, онда ће свака наша активност бити њоме прожета. У крстоликој вери једино можемо пронаћи смисао. Ове Господње речи, изговорене пре две хиљаде година, актуелне су и данас.

Сведоци смо да се многи од нас хвале и говоре како иду у цркву, или како посте, или како дају милостињу, чине добра дела, редовно се причешћују, а чим изађу из дома Господњег крећу са оговарањем, свађањем, смицалицама, трачевима... Ови, што једно говоре а друго чине, равни су фарисејима и лицемерима који су осудили и распели Господа. Али, није ни то најгоре. Много страшније је што на оваквим примерима родитеља тасавају деца и гледајући у њих као у своје узор, постају сличне личности, уместо да се угледају на Светог Илариона Великог кога наша света Црква данас прославља.

Попут најпитомијег цвета који израсте у трњу, Свети Иларион се родио у незнабожачкој породици. Али, овај дивни угодник Божији, кротак душом и срцем, отргну се из корова незнабожачког и прими веру Христову. По угледу на Светог Антонија подвизавао се у пустињи. Али, Светом Илариону није падало на памет да се својим делима и подвизима хвали, већ, бојећи се похвале других, у сузама је говорио: „Авај мени, примих своју плату на земљи“. Тако, угледајући се на овакве примере, одбацимо лицемерје и фарисејство – те наше следе учитеље – узмимо Свете за наставнике, муђу којима је и Свети Иларион Велики. Окрећући се правим узорима, помолимо се да се и нас косне Божанска љубав која ће нас крепити у вери и делима која ту веру потврђују. Трудимо се да узрастамо у вери и исправљамо своје недостатке, угледавши се на Христа коме нека пева сва твар у векове векова. Амин!

*Филип Берић, ученик петог разреда
Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу*

ПРЕВОД КЊИГЕ „БИОЕТИКА. СИНОДСКИ ТЕКСТОВИ ПРАВОСЛАВНИХ ЦРКАВА“

Са благословом Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, из штампе је изашао превод књиге *Биоетика. Синодски текстови православних цркава*, др Којоса Г. Николаоса, професора на Вишој црквеној академији у Солуну.

Ова књига, која се бави биоетичком проблематиком из православне перспективе, резултат је сарадње Издавачке установе Епархије шумадијске „Каленић“ и Института за европске студије. Књигу је са грчког на српски језик превео протонамесник Драган Поповић, аутор књиге „Биоетика смрти: утилитаризам и православље“, која је такође издата у сарадњи поменутих издавача почетком текуће године.

Доносимо одломак из предговора преводиоца:

Када се у средишту пажње јавности нађу питања биоетичког порекла и садржаја, сасвим је оправдано преовлађујуће мишљење да је због њихове актуелности и осетљивости за исправан одговор на њих неопходно нарочито анагажовање и позорност. Сем тога, карактеристично је да се ова питања по правилу умножавају и усложњавају пропорционално степену развијености одређеног друштва, односно величини научно-технолошких достигнућа и њихове примене у области (био)медицине, што неретко подразумева њихово интервенисање у циљу унапређења не само човековог здравља (благостања) већ и његових животних (биолошких) способности. Са друге стране, њихово превасходно пропагирање човековог научног просперитета у сврху срећнијег и бољег живота постепено се преиначавља у (био)етичко изопачавање одређених сегмената његовог постојања, што је условило човеково ангажовање ради заштите од потенцијалних злоупотреба у (био)медицинској области, односно појаву биоетике.

Када се речено узме у обзир, чини се да ова проблематика у јавном дискурсу не заузима онолико простора колико би то можда било очекивано на основу њеног номиналног статуса. Дobar пример овога имамо у односу Православне цркве (богословља) према проблемима биоетичке природе: као одговоран и значајан учесник социјалног живота –барем када су у питању друштва са традиционално већинским православним становништвом као што је наша држава, Црква би требало да буде свесна обавезе хватања у коштац са овим све актуелнијим и сложенијим питањима савре-

меног, постмодернистичког света, и понуди одговоре на њих усаглашене са етосом сопственог бића што, на жалост, није увек случај. Трагање за разлозима неуспешности између номиналног и фактичког статуса биоетичких проблема у сврху њиховог превазилажења – како у Цркви тако и шире, свакако захтева нарочито бављење овом тематиком. Уместо тога, као

допринос ублажавању односне проблематике прилажемо ову књигу, не као схоластичко излагање правила која ће се примењивати у сусрету са биоетичким питањима, већ превасходно као покушај давања импулса за покретање даљег богословског расуђивања о њима.

Тако су у зборнику који је пред читаоцима, своје место заузели сви званични ставови неких од помесних Православних цркава у вези са одређеним биоетичким питањима, представљени у јавности до 2007. године, када је и објављен. Њих је сабрао и уз одговарајући коментар објавио др Николаос Којос, професор на Вишој црквеној академији Универзитета у Солуну, у издању Центра за биоетику и деонтологију Светог синода Грчке православне Цркве. Када се ради о званичним ставовима Православне цркве, у зборнику су најпре садржана три синодална текста Грчке православне цркве, у којима су дата расуђивања о најактуелнијим биоетичким темама еутаназије, трансплантације органа и потпомогнуте оплодње.

Њима следује текст Руске православне цркве у коме се на прилично уопштен начин третира различита биоетичка проблематика, да би зборник коначно затворили званични документи Румунске православне цркве у вези са питањима абортуса и еутаназије. Такође су у првом делу зборника презентовани коментари проф. Којоса, у којима он аналитички приступа садржини ових текстова, настојећи да их учини разумљивијим и тако пријемчивијим читаоцу, у чему је био успешан у великој мери.

У нади да ће допринети бољем разумевању биоетичке проблематике и у нашем друштву, нудимо превод ових текстова, још једном наглашавајући жељу да послуже као подстрек за промишљање и обликовање хришћанске с(а)вести, која ће одредити истинит, односно спаситељни начин постојања, у односу према не само умногоме присутним него и надолazeћим биоетичким проблемима.

У Београду, на дан Светог апостола Андреја Првозваног,

Драган Поповић, протонамесник

УПОКОЈИЛА СЕ У ГОСПОДУ МОНАХИЊА ПАРАСКЕВА (САВИЋ) СЕСТРА МАНАСТИРА ДРАЧЕ

На дан Светог Лава Катанског, 5. марта 2022. године, у току Свете архијерејске Литургије коју је служио у манастиру Драчи Његово преосвештенство Епископ шумадијски Јован, Господ је у своје наручје призвао сестру ове свете обитељи монахињу Параскеву.

Сестра Параскева рођена је као Драга Савић 1945. године у Пребидолима код Руда. Била је прво од осморо деце честитих и побожних родитеља Милорада и Станојле Савић, који су свој живот везали за Господа и утврдили га кроз Богомољачки покрет Владике Николаја Велимировића и ту љубав према Господу пренели и на своју децу.

Од њих осморо у служби Цркве Божије су троје деце на различитим послушањима: син Драгиша је свештеник, а монахиње су Марина и Параскева. Уочи празника Свете Петке 26. октобра 1963. године млада Драга долази да постане искушеница манастира Драче на чијем је челу била мудра игуманија Јелена (Јокић), духовно чедо Владике Николаја Велимировића, која је непрестано бдила над сестринством свете обитељи драчке, руководећи своје сестре женику Христу.

Године 1971. Драга оставља своје световно име и из руке Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Валеријана прима чин расе и камилавке, добивши име Параскева. Монахиња Параскева живећи у Светониколајевској обитељи манастира Драче, прошла је сва манастирска послушања трудећи се да их одговорно и с љубављу изврши и благослов за учињено прими.

Године 2009. из руке Владике шумадијског Јована сестра Параскева прима малу схиму са истим именом

Параскева и остаје да се бори до краја свог живота, поштујући благослов и савете свога Владике, испуњавајући монашке завете онако како их је и дала приликом примања мале схиме. Господ је призвао монахињу Параскеву да јој олакша њене телесне муке, које је у последње време имала због немоћи проузроковане болешћу.

Опело новопредстављеној монахињи Параскеви служено је у недељу сиропусну 6. марта 2022. године у манастирском храму Светог Николаја, а опело је служио предстојатељ цркве Божије у Шумадији Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован уз саслужење високопреподних Архимандрита мр Алексеја (Богићевића), игумана манастира Светог Луке из Бошњана, Онуфрија (Вранића) служашчег свештенмонаха манастира Драче, протосинђела Луке (Милошевића) сабрата манастира Светог Луке, Герасима (Драгојевића) сабрата манастира Преподобног Јова у Прекопечи, затим високопречасних свештенослужитеља протојереја ставрофора Зарије Божовића, протојереја Милана Петровића, Срђана Тешића, јереја Дејана Марковића, протођакона Ивана Гашића и јерођакона Василија (Старовлаха).

У молитвеном испраћају сестре Параскеве присутне су биле сестре манастира Гргетега (Сремска епархија), Ралетинца, Благовештења, Грнчарице, Никоља и Дивостина. Осим монаштва опелу је присуствовала и многобројна родбина и поштоваоци лика и дела сестре Параскеве.

У току опела Владика Јован опростио се од новопредстављене монахиње Параскева беседом у којој је истакао величину монашког живота, труда, жртве и љубави коју монах има према Богу и ближњем своме, истичући да је монах непрестани молитвеник за цео свет. У беседи Владика је подсетио и све присутне да је управо и сама сестра Параскева свој овоземаљски живот посветила Господу кроз своје педестдеветогодишње служење у овој светој обитељи.

Након опела извршен је погреб монахиње Параскеве на манастирском гробљу, а затим уз несебичну љубав игуманије Јелене и драчких сестара припремљена је трпеза љубави за покој душе монахиње Параскеве.

Срђан П. Тешић, протојереј

Ендрју Лаут

НИКОЛАЈ БЕРЋАЈЕВ – КРЕАТИВНОСТ, СЛОБОДА И ЛИЧНОСТ

Пре педесет година, у било којем прегледу руског православног богословља у дијаспори, било је помена о Берџајеву. У књизи *Руска религијска ренесанса двадесетог века* Николаја Зернова, која је објављена пре нешто више од педесет година, 1963. године, и која је прекретница у изучавању руске религијске мисли раног

двадесетог века, постоји поглавље под насловом „Четири значајна обраћеника“, од којих је један Николај Александрович Берџајев (уз њега су још Петар Струве, отац Сергије Булгаков и Сејмон Франк). У то време, као и неколико деценија после, он је био један од најпознатијих међу хришћанским интелектуалцима руске емиграције: његови радови су се могли читати у преводима на француски и енглески. На својој полици имам 16 томова његових дела преведених на енглески, махом од стране Р. М. Френча, али такође и од Доналда Атватера, Наталије Дадингтон и других, објављених највише тридесетих и четрдесетих година. Николај Зернов је за Берџајева рекао:

„Од сва четири обраћеника, Берџајев је имао највећи углед на Западу. Студирао је и био је познат у Француској, Немачкој, Енглеској и Америци. Знао је како да интонира речи тако да одјекују и у мислима оних који нису Руси. Он је био највише Европљанин међу предводницима ренесансе, а у томе су највећег удела имали његови француски преци и правац његове мисли. Његова

одбрана „персонализма“, угроженог услед успона тоталитаризма и пораста притиска од стране неперсоналних снага под окриљем научних открића, показала се као пожељан одговор међу западним интелектуалцима. Кроз његову личност, руска религијска мисао се раширила и преко националних граница и утицала на сфере које су претходно одбациле православно Предање као заостали облик хришћанства“.¹

Ово објашњава зашто га је Зернов сматрао толико важним. Такође, ове речи показују због чега је његов херој био, на неки начин, одбачен у другој половини XX века. Сада се, без сумње, у мањој мери увиђа колико је била важна мисао Берџајева. Личности попут Флоренског, Булгакова, Флоровског и Лоског данас, у сваком случају међу богословима, завређују више пажње од Берџајева. Пре педесет година, сви они, изузев Лоског, нису у довољној мери превођени на енглески. То се сада променило и пажња је усмерена и на друге Русе. Можда је Берџајев био превише личност свог времена. Мени се чини да је много лакше представити Флоренског као некога ко нам се може данас обратити, него Берџајева. У сваком случају, он је био централна личност међу емигрантима у Паризу и његов глас је био ако не најгласнији, онда бар најпријемчивији за прихватање у интелектуалном свету Европе пре и након Другог светског рата.

Штавише, његов глас се разликује на више начина. Најпре, иако православан и заиста неко ко је без сумње изабрао Православље, говорио је пре као руски интелектуалац него православни мислилац. Ово је, бар мислим, дало његовом гласу шири опсег прихватања у то време, него што је то био случај са професорима богословља попут Булгакова и Флоровског, каква год да је њихова залеђина. Такође, као лаик се лакше повезао са другим личностима руске емиграције који нису уопште православни, попут Лава Шестова, чије је порекло јеврејско и чији глас је вероватно добио на значају током долазећих деценија, у поређењу са Берџајевим. Његова мисао је, такође, карактеристична по водећим мотивима које ми, крајње уопштено, прибљамо другим руским емигрантима – мотиви попут слободе, креативности, личности (теме које сам нагласио у наслову), затим место лепоте, улога етике, као и философска питања, можда препознатљивија код Берџајева него код мислилаца чији је поглед био директније усмерен према теологији. Постоји још нешто везано за Берџајева што га чини особеним за своју генерацију, а то је смисао за важност Достојевског као истинског руског тражитеља људског постојања. Већ је било помена да је тридесетих година XX века, али и касније, Православље често Достојевског представљало као пророка: разговори о Православљу били су, заправо, разговори о Достојевском, који као да је безмало постао отац Руске Цркве.² Делови овакве мисли се налазе и код Берџајева (иако са критичком дистанцираношћу). Он је написао књигу о Достојевском, која, будући добра књига према мишљењу и виђењу књижевника, оцртава јасан профил Берџајевљевих становништа.

Живот

Николај Берђајев је рођен 1874. године у руској војној аристократији. Поред његовог нагласка на личној слободи и презира према *роду*, породици или клановима, био је веома поносан на своје аристократске корене и заиста је о себи мислио као о аристократском мислиоцу. Његов деда по оцу одликовао се тиме што је једном победио Наполеона. Године 1814. Наполеон је победио руске и немачке трупе у бици за Кулмск. Берђајевљев деда, у то време млади поручник, био је у контингенту Гарде, од које су сви официри били убијени. Он је окупио људе и извео тако жесток напад да су Французи мислили да је стигло појачање и разбежали су се, остављајући терен Берђајевљевом деди. Са разумљивом дозом поноса, ову причу је сам Берђајев испричао у биографским напоменама са којима започиње своју интелектуалну аутобиографију, на енглеском објављену као *Сан и стварност* [*Dream and Reality*].³ Упркос славе својих предака, није имао склоности за војне аспекте руске аристократије. Био је образован у војној академији у Кијеву, али је био непримећен и осетио је да се не може уклопити у мушки етос војне школе. Иако је ишао на војну академију *Па-жескиј корпус*, брзо ју је напустио и започео студије на Кијевском универзитету. У то време он је постао марксиста и убрзо се придружио Социјалној демократској партији. Након две године проведене на Универзитету, био је прогнан у Вологду због илегалних активности и искључен је са универзитета.

Његова мајка, рођена као принцеза Кудашев, била је делом Францускиња (њена мајка је била контеса Шоазел), док је са словенске стране била Пољакиња. Према Берђајеву, мајка му је била више Францускиња него Русиња; образавала се у Француској и на француском писала писма (будући да није била у стању да тачно користи руски језик). Иако је била православна, угодније се осећала у католицизму њених француских предака и увек се молила користећи мајчин молитвеник на француском. Берђајевљева бака по мајци, као и баке његове мајке, биле су православне монахиње. Сходно томе, Берђајев је говорио да није одрастао у православној атмосфери, и његово прихватање Православља се није десило у дому, као што је то, на пример, било у случају са Булгаковим.

Враћајући се из егзила у Вологди, отишао је Санкт Петербург и, уз Булгакова, постао уредник краткорочног часописа под именом *Питање живота* (*Voprosny Zhizni*), који се, упркос свом кратком веку, нашао у фокусу интелигенције песника, филозофа и писаца, који су своје интересовање усмерили ка Православном хришћанству. То су личности попут Розанова, Иванова, Белог, Блока, Шестова. Такође, студирао је филозофију у Немачкој. Године 1907. Берђајев напушта Русију и одлази у Париз, али се наредне године враћа у Москву, где је живео као хонорарни новинар и филозоф, врло радикалан у својим погледима, али се све више и више приближавајући Православљу. Као потврда тога – као и проблема које је имао са Православном Црквом – користи нам чињеница да је био укључен у спор именославаца, у којем је бранио атонске монахе (такозване „поклонике Имена“), који су били насилно протерани са Свете Горе од стране Царске гарде, 1913. године. Берђајев је, попут Флоренског, Булгакова и младог Лосева, подржао монахе, али оштро критиковање Светог синода довело је до процеса против њега који би резултовао поновним унутрашњим прогоном, да није било пресечено комунистичком Револуцијом.

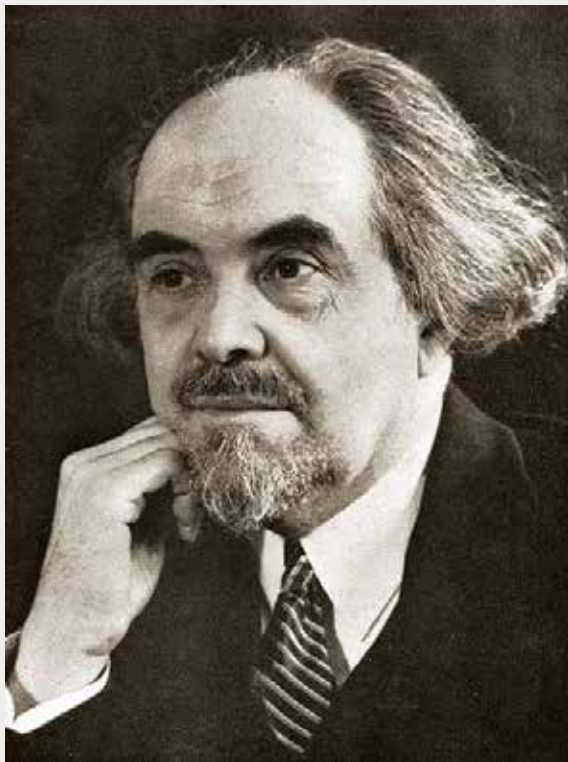
За време Револуције, он је боравао у Русији и кратак период био професор филозофије на Московском универзитету, док је, у исто време, предавао и на приватној „Слободној академији духовне културе“. Био је међу интелектуалцима протераним из Русије декретом Троцког крајем 1922. године, након што је био два пута хапшен и испитиван у циљу да буде судски процесуиран. Првобитно је отишао у Берлин; затим се 1925. године сели у Париз, где је провео остатак свог живота. У Паризу је постао уредник ревије *Пут*, која је постала збирно место руске интелигенције у Паризу.⁴ На тај начин је заузео централну улогу у животу руске интелигенције. Такође, био је средишња фигура и на друге начине. Године 1928. је основао оно што називамо „Берђајевљевим кружком“ [Berdyaev Colloquy], који је постао место сусрета за католичке, православне и (у почетку, пре него што је Ватикан зауставио тако опасан екуменизам) протестантске мислиоце. Међу католицима су били Жак Маритен (који је био саоснивач са Берђајевим), Чарлс де Бос, Габријел Марсел, Луј Масињон, Етјен Жилсон; од православних су били, изузев самог Берђајева, Булгаков, Флоровски, као и Мати (сада већ света) Марија Скопцова и Мирна Лот-Бородин; од протестаната, Бонер, Лесерер и Вилфред Моно. Убрзо су Маритен и Берђајев постали добри пријатељи, иако се нису увек слагали око свега.

Од његових емигрантских пријатеља, Берђајев је често одступао као чудна фигура. Иако је у Русији постао критичар марксизма до те тачке да га је одбацивао, међу емигрантима је изгледао као исувише левичарски на-стројен, што је заправо и био, јер је одбацивао доста ствари које су марксисти одбацивали у друштву које је срушено Револуцијом. Он није имао намеру да врати време уназад и онима који су тежили ка обнови Свете Русије деловао је као издајник. У религијском погледу, иако је прихватио Православље, оно што је говорио често је звучало дубоко неправославно, и његова подршка Булгакову по питању софиологије, учинила је да још мање добије поверење конзервативнијих линија православних. Чак су и многи познатији православни мислиоци, какав је био Булгаков, често његове идеје сматрали гнусним. У својој мисли, Берђајев је био усамљен, иако његове идеје припадају културолошким матрицама које су очигледно руске и православне.

Крајем тридесетих година, уз помоћ мале уштеђевине, Берђајев је успео да купи кућу у Кламару за себе, своју жену Лидију и њену сестру Џенију, која је живела са њима. Ту је живео и за време рата, све до смрти 1948. године.

Дела

Берђајев је био изузетно плодан писац. Шеснаест томова на енглеском о којима сам говорио само су део

његовог рада, који такође обухвата чланке објављене у часопису *Пут* и на другим местима. Међутим, постоји извесна доследност, да не кажем истоветност, у његовим радовима; понекад наслови делују тако да се могу међусобно заменити – *Дух и стварност*, *Слобода и Дух*, *Ропство и слобода*, *Сан и стварност*. Упркос томе, заиста није лако представити његову мисао на систематичан начин. Сваки покушај да се његова мисао представи као систем доводи до ризика од губљења њеног афористичког квалитета, који је за мене централни, а не само питање стила.

На крају живота, Берђајев је написао есеј у аутобиографији *Сан и стварност*, коју смо већ поменули. У њему

он даје податке о свом животу, делима и развоју идеја. Он је добар увод како бисмо осетили његове идеје, приступ разумевању. У претпоследњем поглављу, он описује своје философско становиште. Почине са дозом ограничениости, говорећи да ни у једној од својих књига није био у стању да адекватно изрази оно што мисли и, сходно томе, цитира Тјутчева: „Једном изречена мисао је лаж“ (из песме *Silentium*). Међутим, инсистира да се његова мисао „у целости окреће око једне тачке“, иако понекад делује да је контрадикторна и недоследна. До овог момента, читалац те књиге је научио да Берђајев, попут Флоренског (о коме ретко говори на позитиван начин), цени антиномијску контрадикцију, као особеност наших покушаја да изразимо истину.⁵

Извор: Andrew Louth, *Modern Orthodox Thinkers: From the Philokalia to the Present*, SPCK, London 2015, 60-64.

Са енглеског превео Лазар Марјановић

напомене:

¹ Nicolas Zernov, *The Russian Religious Renaissance of the Twentieth Century* (London: Darton, Longman & Todd, 1963), 158.

² Ово поново илуструје Николај Зернов. Његова књига *Три руска пророка* [*Three Russian Prophets*] (London: SCM Press, 1944) базира се на Хомјакову, Достојевском и Соловјову.

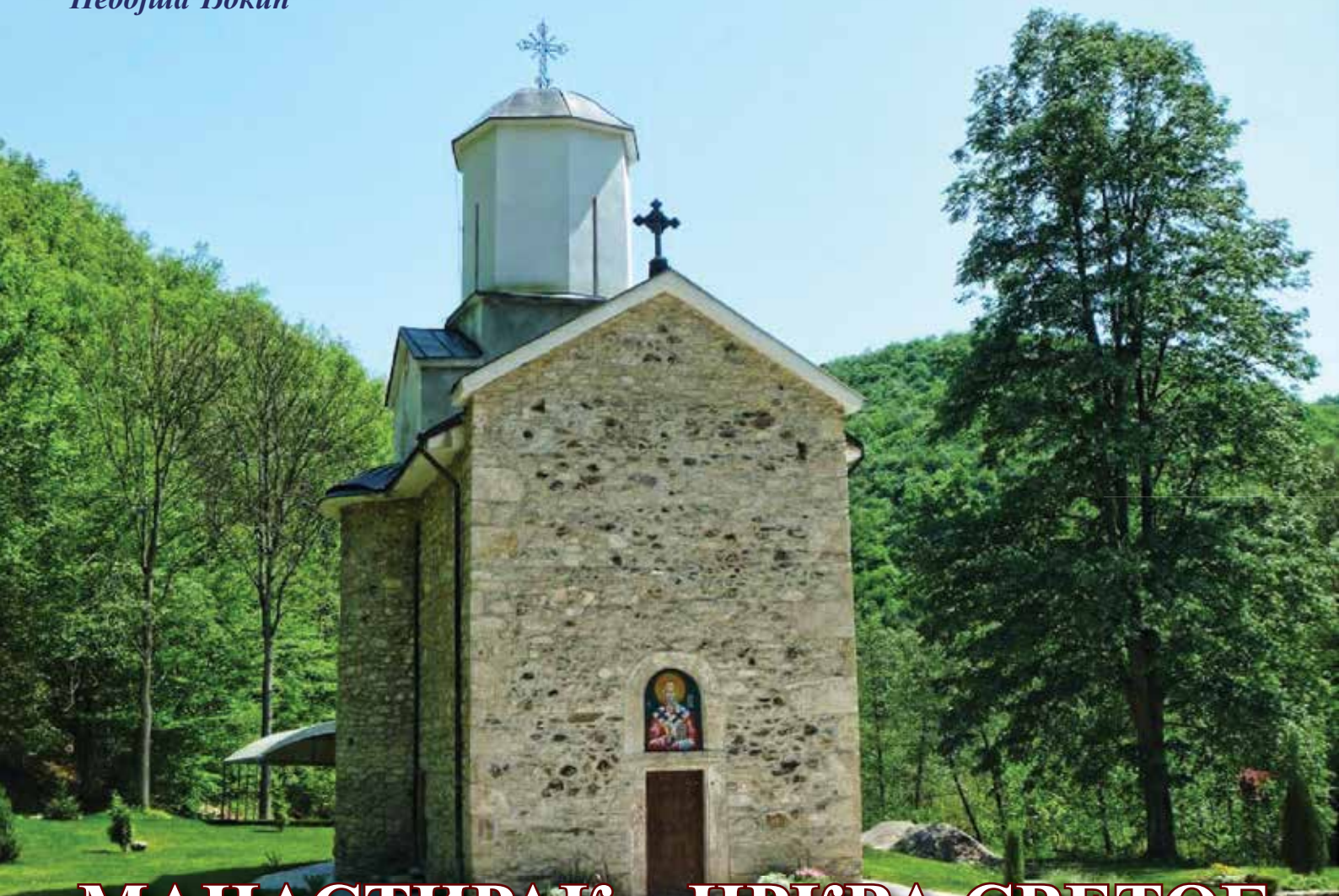
³ Nicolas Berdyaev, *Dream and Reality: An Essay in Autobiography*, trans. Katherine Lampert (London: Geoffrey Bles, 1950), 5.

⁴ О овоме видети: Antoine Arjakovsky, *La Génération des penseurs religieux de l'émigration russe: La revue La Voie* (Put'), 1925-1940 (Kiev-Paris: L'Esprit et la Lettre, 2002); сада и у енглеском преводу: *The Way: Religious Thinkers of the Russian Emigration in Paris and Their Journal, 1925-1940*, trans. Jerry Ryan et al. (Notre Dame, IN: University of Notre Dame Press, 2013).

⁵ Berdyaev, *Dream and Reality*, 285.

Небојша Ђокић

МАНАСТИРАК – ЦРКВА СВЕТОГ НИКОЛАЈА У КРУШЕВИЦИ

Манастирак храм Светог оца Николаја се налази свега пет километара од Рековца, у близини села Крушевице, у клисури покрај Мочилског потока, на подручју које је донедавно било неприступачно. О њему је први писао Феликс Каниц који га је обишао 1887. године. Каниц је Манастирку прилазио долазећи из правца Сиљевице, оближњег села, о чему је забележио: „Приближавало се вече а ми смо се пуне три четврти часа непрекидно спуштали низ бучан планински поток, који је покретао и једну воденицу. Често смо скакали с једне његове стрме обале на другу, док се најзад смирио у нешто већем манастирском потоку, на чијој се левој обали, у подножју једног брежуљка засађеног виноградом, налази манастирска, а сада рековачка парохијска црква, саграђена вероватно на рушевинама неке старије. Мој чича донесе из оближње поповске куће једну воштану свећу и при њеној светлости разгледао сам бело окречену црквицу, саграђену 1809. године са основом у облику крста, посвећену св. Николи, с малом куполом. олтарским и бочним апсидама, која свој веома посећен сабор слави на дан св. Илије (2 августа).“¹

Народно предање преноси веровање да је црква старија од Каленића. да се до ње могло стићи само на коњу и да је грађена без гвожђа и креча. тако што се „све са руке на руку носило“, а на крају „све је са врућ креч

заливан камен“.² По другом народном предању храм је подигнут у време кнеза Лазара или његовог сина деспота Стефана.³

Данашњи изглед храма потиче из времена обнове, непосредно након Другог српског устанка 1815 – 1816. године.⁴ Црква је у основи сажети триконхос, засведен полуобличастим сводом, с припратом на западној страни (11,39 x 5,55 м). На бочним странама су две мале, а на источној велика полукружна апсида. У лунети изнад западног улаза насликан је Свети Никола, патрон храма. Изнад централног дела наоса, на кубичном постољу, уздиже се витка октогонална купола. Црква је зидана речним облацима, ломљеним и притесаним каменом, уз употребу кречног малтера као везивног средства. Кров је двосливан. Главни улаз је на западу, а на певницама и у куполи су узани једноделни прозори. Током времена и у многим разарањима оригинална камена декоративна пластика, која је највероватније оживљавала фасаде, страдала је, па није сачувана ни у фрагментима. Унутрашњи зидови омалтерисани су и окречени, будући да првобитни живопис није сачуван, осим сасвим спорадично, у траговима и потпуно уситњен. Седамдесетих година прошлог века урађене су фреске које су нарушавале вредност ентеријера цркве. Није сачуван ни првобитни иконостас, већ само иконе са почетка XIX

века. Оне потичу из радионице Јање Молера, а налазиле су се на иконостасу постављеном у цркву 1961. године; тај иконостас замењен је новим 2008. године.⁵ Иконе на иконостасу из 1961. године су, као што смо навели, биле дело радионице Јање Молера и одликују се мешавином византијских и барокних елемената. Распоред икона је следећи: у првој зони су Арханђео Михајло, Богородица Одигитрија, Благовести, Христос Пантократор и Свети Никола. У другој зони су Свети Јован Крститељ, Света Тројица, Свети Димитрије, Богојављење, Нерукотворени образ, Вазнесење, Свети Никола, Свети Лазар и Арханђео Михајло. У трећој зони су Свети Кузман и Дамјан, Свети Сава, Свети Никола, Свети Тома, Васкрсење Христово, Свети пророк Илија, Свети апостол Петар, Свети апостол Лука и Свети Ђорђе. На врху иконостаса је дуборезни крст са распећем.⁶

Археолошка истраживања унутрашњости цркве обављена су ради одређивања услова за постављање новог пода, тако да су била просторно и временски ограничена. Унутар темеља постојеће цркве и испод њих откривен је старији сакрални објекат, а у наосу старије грађевине и ван ње пронађена је средњовековна некропола. Старија једнобродна грађевина сачувана је само у темељима, зиданим од ломљеног и полуобрађеног камена, с кречним малтером као везивним средством. Димензије су јој 9,74 x 6,52 м. Премда Г. Тошић сматра да је та првобитна црква добила припрату ми сматрамо да је та припрада додата када је негде око 1400. године стара црква проширена и од једноставне једнобродне грађевине преправљена у цркву са основом у виду сажетог триконхоса. Том приликом је дозидана и припрада у складу са захтевима исихастичке литургије. На чињеницу да је припрада накнадно дозидана указује начин спајања са западним зидом старије цркве, као и скелетни остаци покојника који се делимично налазе под западним зидом припрате. На основу наведених археолошких података није могуће успоставити апсолутну хронологију, али је зато релативна хронологија сасвим јасна и поуздана. Дакле, најпре је саграђена једнобродна камена црква с полукружном олтарском апсидом, нешто касније, након уклањања покојника западно од цркве, црква је обновљена у облику у ком и данас постоји. Темељи старије цркве нису откривени у целини, будући да је постојећа црква делимично постављена на старију основу, делом на јужни зид, делимично на северни и читавом површином на западни.⁷

Током истраживања откривена је типична средњовековна некропола, са хришћански оријентисаним гробовима, слободно уклањаним у земљу, без гробних обележја. Само је преко покојника Г-9, у зони леве бутне кости покојника, стајао аморфни камен. Покојници су сахрањивани у опруженом положају, с рукама прекрштеним на грудима или на стомаку. У гробу бр. 3 пронађен је прилог – угарски новац и ромбоидна плакета с ћирилским натписом. Ови налази датирају гроб у крај XIV или почетак XV века, што на посредан начин утиче и на утврђивање релативне хронологије цркве која је свакако старија од гробова.⁸

Плакета с натписом је некада украшавала неку средњовековну чашу из корпуса луксузних производа позног средњег века. Калајисана плакета, ромбоидног облика (димензија 2,8 x 4,7 см), украшена је гравирањем; у централном ромбоидном пољу приказана је птица, док се на фризу који тече око поља налазе стилизовани цвет-

ни мотиви и старосрпски натпис који почиње крстом и гласи: сиј чаша чеоника хребелана. Птица и крст носе симболичке вредности које се односе на онострану свет – птица означава небеско и духовно, а крст испред натписа преузима улогу симболичке инвокације. Ако се све наведено има у виду, постаје јасније због чега је баш тај сегмент чаше пронађен као гробни прилог.⁹

Чаша из Манастирка настала је крајем XIV или почетком XV века, што се закључује на основу помена челника Хребелана у натпису на плакети. Титулу „великог“ челника он је носио на двору деспота Стефана. Датовање проистиче из сазнања да је титула „великог“ челника уведена на двор Лазаревића тек када је кнез Стефан добио титулу деспота, што значи да је до тада Хребелан могао носити само титулу челника. Као „велики“ челник на деспотовом двору Хребелан се први пут помиње 1405. године, у улози „милостника“ приликом потписивања једног уговора са Дубровчанима „у славном граду Борчу“.¹⁰

У слоју првобитног пода у Манастирку откривен је примерак новца кнеза Стефана Лазаревића, с грбом Лазаревића – шлемом с волујским роговима – на аверсу и приказом Христа на престолу на реверсу (1389 – 1427).¹¹ У гробу број 3, уз апликацију, пронађен је и угарски новац – 201 сребрних денара Жигмунда Луксембуршког (1387 – 1437), који се датирају у период 1405 – 1427. године. Номинали које срећемо су денари са 197 примерака и свега 4 парвуша.¹²

Манастирак се, по свему судећи, не јавља у османском дефтеру из 1741. године. Премда у овом дефтеру постоји пусти манастир Светог Николе код села Браскавице.¹³ Село Дворица је до 1822. године носило име Праскавица али тамо дефинитивно нема трагова неког манастиру. С обзиром да се на ширем простору око Рековца не јавља ни једна црквени храм – најближи су Каленић и Јошаница, готово је сигурно ипак морао постојати неки манастир или бар црква (једина мирска црква у Левчу 1741. године налазила се у Бачини). Због тога, ипак, не треба искључити могућност да је споменути напуштени манастир Светог Николе у Брескавици Манастирак. У то време су сигурно постојали у Левчу пусти манастири у Јошаници, Својнову и Ивковићу, сва три посвећена Светом Николи.¹⁴

Када је манастир обновљен не можемо децидирано рећи осим да је у пролеће 1816. године био обновљен и то као манастир, додуше без братства. Наиме, Илија Вукомановић је између 12/24. и 16/28. маја 1816. године писао из Јагодине књазу Милошу молећи га да, са кметовима, спасе попа Саву и манастир од опасности која прети од спахија поводом тужбе крушевичана.¹⁵

По подацима комисије која је 1836. године пописала и описала цркве и манастире у Окружју јагодинском,¹⁶ црква Крушевичка, храм Светог Николаја, је сазидана двадесет до двадесет једну годину пре пописа, тј. око 1815 – 1816. године за време владе књаза Милоша. Цркву је сазидао почивши поп Сава уз помоћ својих нуријаша.¹⁷

Комисија је навела да се црква налазила више села Крушевице, у планини, до реке, са портом пространом и добро ограђеном. Црква је била саграђена од камена и те 1836. године налазила се у „средњем“ стању.¹⁸

Од утвари црквених крушевичка црква је поседовала: један чирак од плеха белог, један нов покривач од липиске басме, три нове завесе од липиске басме, један крст

од туча, један Антимис исцепан, један путир од туча, један дискос калајни, једну звездицу калајну, једну кашик калајну, једно звонце, једну петохлебницу од тенеће, једну кадионицу стару, две иконе старе, једно кандило од плеха, четири кандила од калаја, две завесе старе од памука, једну звечку, воздух и дарке од памука.¹⁹

Од одејаније црква је имала само стихар свилен старији, једне нарукнице свилене старе и једну одежду од бела проста платна.²⁰

Интересантно је да црква, те 1836. године, није имала ни књига, ни звона, ни новаца ни у готову ни у облигацијама (што је иначе и сама комисија посебно нагласила). Крушевички храм није посдовао ни покретно имање, а од непокретног је имао један дан ораће земље и један воћњак од тридесет дрвета шљива.²¹

Те 1836. године парохијани су затражили од књаза Милоша дозволу да обнове цркву.²²

Ваша Светлост, Милостивејши Господару!

Нас долупотписати рапорт

Којим гљубочајшим страхопочитанијем ми долупотписати усуђујемо се Вашој Светлости јавити и припадајући Вашему светлomu скуту молити заради наодећи се овде међ нама манастирка, који је већ неко време без икаквог настојатеља и управитеља њему остао и сада већ (нечитко) се је и баталила, чега ради припадајући скуту и целивајући светлу десницу Вашу молимо да бисте благоизволели милосћу Вашом допустити нам да ради поменутог манастирка прошенија за поправљеније њено прођемо, како по парокији рековачкој и крушевачкој, тако и по околна села истог манастирка, која су се на то обећала, да ћеду по височајшој милости Вашој радо у помоћ бити.

24. маја 1836. Којим остајемо и јесмо

У Рековцу Вашој Светлости

№ 2035 Милостивејшему Господару и Књазу нашему всеподанејши раби
јереј Ристо Поповић
Обрад Радосављевић
Вељко Јовановић
Иван Бушетић
Милосав Степановић
и прочи

Књаз Милош је писмом од 24. маја дозволио обнову цркве.²³

Објављеније

Пароху и обштеству рековачкому

Окр. јагодинског

Којим се дозвољава Пароху и Обштеству рековачкому да по селам,

припадајућима као парохије манастирку на оправавање истог манастирка

милостињу просити, и којим се препоручује благочестивим християнима истог

села, да усердствују по могућству својему на оправавање истог Божијег дома.

№ 2038

24. маја 1836.

У Крагујевцу

О Манастирку има пар података и у Попису из 1863. године.

Урош Радисављевић и Милош Вујић, заступници Обштински добара. Сава Бушетић, Касехранитељ Цркве „Манастирка“. „Манастирак“ је те 1863. године од непокретног имања имао: „планина зовома `Кременац` са гором родном већом чашћу покривена каменитим стеинама и лежи измеђ муше Сиљевачке и Рековачке, свега у вредности 100 дуката цесарских. Црква „Манастирак“ у атару Крушевичком са портом, у простору за једну ралицу земље, без икаквог добара. — Класе 0,0.“²⁴

О Манастирку има речи и у Шематизму из 1895. године. По подацима митрополита Михаила Храм Светог оца Николаја, саграђен је 1809. године, од тврдог материјала. Имао је две парохије. Рековачку, коју су чиниле варош Рековац и села Велика Крушевица, Сиљевица, Коморане, Мотрић и Баре, укупно 385 домова са 2800 душа. Свештеник је био Вуле Поповић. Течићку парохију су чинили Течић, Рабеновац, Кавадар, Цикоте, Ломница и Урсуде са 345 домова и 2400 душа. Свештеник је био Јован Поповић.

Варошица Рековац, седиште је била среских власти за срез левачки, до 1933. године није имала цркву у своме месту, већ су њени житељи, као и они из околних села, своје верске обреде обављали су у цркви „Манастирак“, удаљеној од Рековца 5 километара. Манастирак је служио дуго година као парохијска црква за Рековац, Урсуде, Ломницу, Цикоте, Течић, Кавадар, Рабеновац, Велику Крушевицу, Комаране, Мотрић, Баре и Сиљевицу. Сва ова места сачињавали су две парохије: рековачку и темнићку.²⁵

Увећавањем појединих села осећала се потреба и жеља да се подигне црква у Рековцу, као средишту свих поменутих села. Прошло је дуго времена до првог подизања цркве у Рековцу, које је подстакло истовремено и подизање цркве у Рабеновцу (сада парохијска црква парохије течићке). Пошто је црква у Рабеновцу пре довршена од цркве у Рековцу, настала је потреба за одвајањем дотадање парохије течићке са селима: Течић, Кавадар, Рабеновац, којима је предодато село Вукомановац из парохије лоичке. Од осталих села, која су остала по организовању нове парохије течићке, образоване су: Прва парохија рековачка са Рековцем (без четрдесет домова) и селима: Урсуде, Ломница и Цикоте, и Друга парохија рековачка са четрдесет домова Рековца и селима: Велика Крушевица, Комаране, Мотрић, Баре и Сиљевица. На овај начин, од дотадање две парохије образоване су три, тако да је нова парохија течићка пришла новој цркви у Рабеновцу, а I и II рековачка остала су и даље уз цркву „Манастирак“. Коначно осамостаљење течићке парохије, при цркви у Рабеновцу, наступило је почетком 1923. године.²⁶

При Манастирку 1924. године су биле две парохије. Прву парохију чинила је варош Рековац и села Течић, Кавадар, Урсуде, Цикот, Ломница, Рабеновац, 3500 душа, II класе. Парох Јован Поповић. Другу парохију чинила су део Рековца и села Велика Крушевица, Сиљевица, Комаране, Мотрић, Баре, 4000 душа, II класе. Ова парохија је била непопуњена.

Црква у Рековцу је саграђена тек из другог покушаја и освешћена 29. августа 1933. године. Овим освешћењем завршена је и изградња цркве и отпочело редовно служење у њој. Пошто је парох II рековачки морао редовно да служи у „Манастирку“, а намесник остао при новој цркви, ради бољег служења затражио је од патријарха да постави ђакон при Рековачкој цркви. На овај предлог патријарх је поставио за ђакон рековачког Миливоја Урошевића, свршеног богослова из Велике Крушевице.²⁷

Поводом предстојеће градње манастирског конака, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован, у среду 2. децембра 2009. године посетио је манастир Светог Николаја – Манастирак у Великој Крушевици код Рековца, и том приликом положио камен темељац и благословио почетак радова. Доласком на трон Епископа шумадијских, Владика Јован је поново успоставио монашки живот у овом манастиру. Те 2009. године у манастиру је живела монахиња Теодора.²⁸

Манастирак је и данас женски манастир у срцу шумадије.

напомене:

¹ Ф. Каниц, *Србија, земља и становништво* књ. I, Београд 1985, 625 – 626.

² С. Марковић, *Приповетке и предања из Левча*, Београд – Крагујевац 2004, 211; С. М. Милановић, *Левач и Манастирку њему*, Јагодина 2002, 39.

³ Предраг Пајкић, *Манастири који су сада парохијске цркве Манастирак*, Српска Православна епархија Шумадијска 1947 – 1997 Шематизам, Крагујевац, 1997, с. 236-237

⁴ У Летопису је забележено 1804. године што скоро сигурно није тачно.

⁵ Г. Тошић, „Манастир Манастирак – прилог проучавању“, у: *Манастир Каленић у сусрет шестој стогодишњици*, (ед. Јованка Калић), Београд – Крагујевац 2009, 149

⁶ Никола Кусовац, *Класицизам код Срба* 6, Београд 1956, 26; Предраг Пајкић, *Манастири који су сада парохијске цркве Манастирак*, Српска Православна епархија Шумадијска 1947 – 1997 Шематизам, Крагујевац 1997, 236 – 237; Г. Тошић, „Манастир Манастирак – прилог проучавању“, у: *Манастир Каленић у сусрет шестој стогодишњици*, (ед. Јованка Калић), Београд – Крагујевац 2009, 149.

⁷ Г. Тошић, н. ч, 149 – 151. Г. Тошић другачије тумачи и хронолошки одређује резултате археолошких ископавања.

⁸ Г. Тошић, н. ч, 151.

⁹ Исто.

¹⁰ 1994. М. Благојевић, *Врховна власт и државна управа*, Историја српског народа, ур. Ј. Калић, Београд 1994, 120.

¹¹ Г. Тошић, н. ч, 153.

¹² Рашко Рамадански, *Скупни налаз новца краља Жигмунда Луксембуршког из Манастирка*, Нумизматичар 31, Београд 2013, 277 – 288.

¹³ Р. Тричковић, *Организација управе у Београдском пашалуку после Београдског мира 1739. године*, (магистарски рад) Београд 1968, 187.

¹⁴ Исто.

¹⁵ АСЗМП – 411, Писмо Илије Вукомановића књазу Милошу писано, у Јагодини, између 12. и 16. маја 1816. године.

¹⁶ Чланови комисије су били: Намесник Протопрезвитера Јагодинског Огњан Павловић и Член Исправништва Округа Јагодинског Давид Милисављевић. АС ДС ИИ БФИ-Но30/836 Списак цркви налазећи се у Округу јагодинском и описаније сваке цркве понаособ и њеном состојанију – Преписато у Јагодини 13. октобра 1836.

¹⁷ АС ДС ИИ БФИ-Но30/836 Списак цркви налазећи се у Округу јагодинском и описаније сваке цркве понаособ и њеном состојанију – лист 288-289, число 4.

¹⁸ Исто.

¹⁹ Исто.

²⁰ Исто.

²¹ Исто.

²² АС, КК XII 838, Рековац, 24. маја 1836. Јереј Ристо Поповић, Обрад Радосављевић, Вељко Јовановић, Иван Бушетић, Милосав Степановић и други житељи Рековца кнезу Милошу Обреновићу у Крагујевцу – моле га за допуштење да траже новчану помоћ за поправљање манастира од парохијана рековачке и крушевачке парохије, као и од села у близини манастира.

²³ АС, КК XII 839, Крагујевац, 24. маја 1836. Кнез Милош Обреновић рековачком парохији и народу – дозвољава парохији да од народа замоли средства за поправку манастира, а народу препоручује да, по свом могућству, учествује у поправци Божијег дома.

²⁴ Саша Здравковић, Дејан Танић, *Попис становништва и пољопривреде у срезу левачком*, Јагодина 2019, 50.

²⁵ *Црква Светог Романа у Рековцу*, Каленић бр. 3/1987, Крагујевац 1987, 12.

²⁶ Исто 12 – 13.

²⁷ Исто, 14

²⁸ Сретко Петковић, *Положен камен темељац новог конака у Манастирку*, Каленић бр. 1/2010, Крагујевац 2010

У МАНАСТИРУ ЕЛЕОНИС

На Пелопонезу се налази велики број манастира. О једном од њих – манастиру Елонис, смештеном у јужном делу Пелопонеског полуострва, хоћу да испричам благочестивим читаоцима.

Овде је могуће доспети из Атине преко Коринта, одакле треба путовати у јужном правцу до градића Леонидион. На осамнаест километара од овог градића, на високој окомитој стени, сместио се, као гнездо ластавице, овај дивни манастир Успења Мајке Божије. Друм иде скоро све време обалом мора и тек прошавши Леонидион, доспевате у потпуно дивљи, нетакнути предео. Ту су голе, без икаквог растиња, сурове, стрме стене. Предстоји нам да се дуго успињемо уским стазицама над провалијом. Назив Елонис потиче од грчке речи Елеуса – Милостива.

У XIII веку на овом неприступачном месту из вечери у вечер пастири су видели светлост. На почетку овој појави нису придавали никакав значај. Али пошто се ова светлост разгорела и обасјала сав предео, и како нису могли да се сами попењу на ову стену и виде о чему је реч, одлучили су да о томе обавесте локалног Епископа. Архијереј је, окупивши клир и побожне хришћане, одлучио да пође са њима на место на које су му указали пастири. Прилазећи стени, видели су светлост која се ширила од иконе Пресвете Богородице, пред којом је горело кандило. Али нису могли да се приближе икони, пошто је стена окомита, неприступачна, а испод ње – провалија. Тада су стали на молитву и целу ноћ до јутра молили су Мајку Божију да им помогне да се приближе Њеном часном Лику. Ујутро, када је сунце озарило својим руменим зрацима ову стену, видели су да се икона спустила нешто ниже и стала на оно место где се сада налази храм свете обитељи.

Тада су људи благодарним химнама опевали Мајку Божију, која је чула њихове прозбе, а двојица најсме-

лијих људи одлучили су да се уз помоћ конопца попењу тамо где се спустила икона, и допру до ње. Ускоро је на месту јављања иконе била изграђена малена капела, у коју где су ставили ову икону. Поред капеле се налазио извор свете воде. Уз капелу су изграђене две келије, у којима су живела двојица монаха: Калиник и Доситеј. Они сматрају оснивачима ове свете обитељи. Касније су се обојица удостојила да приме мученичку кончину од Турака. Особито окрутном мучењу подвргли су Доситеја, потом су их обојицу убили.

Од ове свете иконе мајке Божије дешавају се и до сада чуда. Током своје историје манастир је доживео времена процвата и пропадања. На почетку је био мушки ставропигијални, то јест налазио се у потчињености Константинопољској Патријаршији. Од 1971. године постао је женски манастир. Брига женских руку видљива је у свему. Монахиње су и ову дивљу стену успеле да претворе у земаљски рај. Свуда је цвеће, лепота, чистоћа. Ходочасници који желе да се помоле код чудотворне иконе Мајке Божије добијају уточиште. Овде заборављаш све земаљско и сујетно, овде као да сама Владичица позива наша глува срца: Горе имајмо срца! И ходочасници, као да се одазивају на овај призив, долазе овамо из свих крајева Грчке, побеђујући опасности пута. Јер огромни аутобуси са екскурзијама довозе овамо ходочаснике по узаним вијугавим стазама изнад провалије. У таквим треницима људи седе, задржавши дах и узносећи усрдне молитве Пресветој Богородици, да би нас Она својим молитвама спасила и сачувала не само на сложеним и опасним друмовима, него и од несигурних путева греха и саблазни и да би нас увела у светле Небеске Обитељи, где вечно сија више не светлост кандила на стени, већ само Сунце Правде – Њен Син Исус Христос, који почи- ва и на овој икони у Њеним пречистим рукама.

Превео са руског Горан Дабетић

СЛУЖБЕНИ ДЕО – ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство Епископ шумадијски Господин Јован
благоизволео је у периоду од 1. фебруара до 31. марта 2022. године:

Осветити:

Земљиште за будући манастирски храм Светог Пајсија Светогорца у Шуљковцу код Јагодине, 13. фебруара 2022. године;

Капелу за паљење свећа при храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама, Архиепископско намесништво левачко, 3. марта 2022. године.

Рукоположити:

Петра Грујића у чин ђаконa 26. фебруара 2022. године у храму Васкрсења Христовог у Крагујевцу, а у чин свештеника 27. фебруара 2022. године у храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу;

Немању Радојичића у чин ђаконa 27. фебруара 2022. године у храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу, а у чин свештеника 28. фебруара 2022. године у храму Светог Саве у Крагујевцу;

Страхињу Савковића у чин ђаконa 3. марта 2022. године у храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама, а у чин свештеника 5. марта 2022. године у храму Светог Николе у манастиру Драчи;

Младена Алексића у чин ђаконa 28. фебруара 2022. године у храму Светог Саве у Крагујевцу, а у чин свештеника 3. марта 2022. године у храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама.

Извршити регулацију:

Између Прве, Друге, Треће и Четврте јагодинске парохије при храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко.

Одликвати:

Орденом Светих новомученика крагујевачкох II степена

Протојереја ставрофора Милована Антонијевића из Крагујевца;

Драгицу Божовић из Крагујевца.

Орденом Војска Карађорђа

Божидара Ристића из Ердеча.

Архиепископском грамотом захвалности

Слободана Матовића из Великих Пчелица;

Миодрага Марковића из Великих Пчелица;

Милована Ракића из Великих Пчелица;

Славишу Лазовића из Великих Пчелица;

Љубодрага Поповића из Великих Пчелица;

Зорана Милића из Великих Пчелица;

Зорана Ћирића из Великих Пчелица;

Милована Јевтића из Великих Пчелица;

Милосава Лазовића из Великих Пчелица.

Поставити:

Јереја Јована Кушића на дужност привременог пароха багрданске парохије при храму Светог архангела Гаврила у Багрдану, Архиепископско намесништво беличко;

Протођаконa Ивана Гашића на дужност секретара Епархијског управног одбора Епархије шумадијске у Крагујевцу;

Новорукоположеног јереја Страхињу Савковића на дужност привременог пароха Прве азањске парохије при храму Светих бесребреника Козме и Дамјана у Азањи, Архиепископско намесништво јасеничко;

Новорукоположеног јереја Немању Радојичића на дужност привременог пароха жабарске парохије при храму Преображења Господњег у Жабару, Архиепископско намесништво опленачко;

Новорукоположеног јереја Петра Грујића на дужност привременог пароха горњотрешњевичке парохије при храму Свете Петке у Горњој Трешњевици, Архиепископско намесништво орашачко;

Новорукоположеног јереја Младена Алексића, на дужност привременог пароха милошевске парохије при храму Светог пророка Јеремије у Милошеву, Архиепископско намесништво беличко.

Причислити:

Монаха Захарију (Марковића) братству манастира Светог архангела Гаврила – Тресија на Космају.

Преместити:

Јереја Николу Симића, привременог пароха жабарске парохије при храму Преображења Господњег у Жабару на дужност опслуживача парохије вучковичко-брњичке при храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици, Архиепископско намесништво крагујевачко.

Поверити у опслуживање:

Јереју Петру Грујићу, привременом пароху горњотрешњевичке парохије, упражњену парохију брезовачку при храму Светог архангела Гаврила у манастиру Венчацу, Архиепископско намесништво орашачко.

Разрешити:

Протонамесника Петра Видаковића, пензионисаног пароха багрданске парохије при храму Светог архангела Гаврила у Багрдану, даље дужности опслуживања односне парохије, Архиепископско намесништво беличко;

Протојереја ставрофора Милована Антонијевића даље дужности секретара Епархијског управног одбора Епархије шумадијске у Крагујевцу;

Јереја Николу Симића, привременог пароха жабарске парохије при храму Преображења Господњег у Жабару, даље дужности привременог пароха односне парохије, Архиепископско намесништво беличко;

Протојереја Милана Живановића, привременог пароха ђуриселско-драгобраћке парохије при храму Вазнесења Господњег у Ђуриселу, даље дужности опслуживања упражњене парохије вучковичко-брњичке при храму Покрова Пресвете Богородице у Вучковици, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Братство храма Светих бесребреника Козме и Дамјана у Азањи даље дужности опслуживања упражњене Прве азањске парохије при храму Светих бесребреника Козме и Дамјана у Азањи, Архиепископско намесништво јасеничко;

Протонамесника Дејана Динића, привременог пароха клокачке парохије и протонамесника Бранимира Товиловића, привременог пароха наталиначке парохије, даље дужности опслуживања упражњене жабарске парохије при храму Преображења Господњег у Жабару, Архиепископско намесништво опленачко;

Јереја Марка Петровића, привременог пароха јеловичке парохије, при храму Светог апостола Томе у Јеловику, даље

дужности опслуживања горњотрешњевичке парохије при храму Свете Петке у Горњој Трешњевици, Архијерејско намесништво орашачко;

Јереја Милоша Маринковића, привременог пароха бањске парохије при храму Светог пророка Илије у Бањи, даље дужности опслуживања брезовачке парохије при храму Светог архангела Гаврила у манастиру Венчацу, Архијерејско намесништво орашачко;

Јереја Александра Радосављевића, привременог пароха глоговачке парохије при храму Рођења Пресвете Богородице у Глоговцу, даље дужности опслуживања упражњене милошевске парохије при храму Светог пророка Јеремије у Милошеву, Архијерејско намесништво беличко.

Покренути црквеносудски поступак:

Против јеромонаха Јустина (Сегединског), сабрата манастира Вазнесења Господњег – Саринца и именованог ставити под забрану свештенослужења до окончања црквеносудског поступка.

Примити у свезу клира:

Јереја Јована Кушића из свезе клира Епархије жичке; Монаха Захарију (Марковића) из свезе клира Епархије нишке.

Упокојили се у Господу:

Монахиња Параскева (Савић), сестра манастира Светог Николе – Драче у Драчи.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. фебруара до 31. марта 2022. године

ФЕБРУАР 2022:

1. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. фебруар 2022:

Служио свету Литургију и пререзао славски колач у манастиру Јошаници.

3. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у Старој крагујевачкој цркви; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Примео председника општине Сопот Живорада Милосављевића и Николу Врућинића, предузетника из Крагујевца.

4. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Примео Јована Воркапића, директора Републичке дирекције за имовину Републике Србије; Извршио чин свете Тајне јелеосвећења над Радишом Пљакићем у параклису Владичанског двора у Крагујевцу.

5. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог архангела Гаврила у Шопићу; Посетио манастир Ђелије ради надгледања текућих радова на манастирском конаку.

6. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог Николе у Ковачевцу; Посетио цркву Светог Георгија у Рабровцу и утврдио распоред за један део живописа цркве.

7. фебруар 2022:

Служио свету Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог Григорија Богослова у Грошници; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

8. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Примео директора компаније *Књаз Милош*.

9. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

10. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у манастиру Ралетинцу; Посетио, у пратњи свештеника Новака Илића и протођакона Ивана Гашића, Јована Воркапића; Састао се са Гораном Весићем, замеником градоначелника Београда, ради разговора о обнови манастира Кастаљана на Космају; Посетио цркву Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама и утврдио распоред за живописање олтара; Посетио цркву Светог Деспота Стефана у Бабама ради надгледања радова на живопису и одслужио помен протиници Мирјани Смиљковић.

11. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Посетио Патријаршију СПЦ и учествовао у разговору о организацији мироварења за нашу Цркву.

12. фебруар 2022:

Служио свету Литургију и пререзао славски колач у храму Света Три Јерарха у Тополи.

13. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у Јагодини; Осветио земљиште за нову цркву манастира Светог Пајсија Светогорца у селу Шуљковац код Јагодине.

14. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; На Варошком гробљу у Крагујевцу служио парастос Елизабети Роуз, учесници савезничке мисије у Србији током Првог светског рата; Присутствовао донаторској вечери за обнову манастира Ивковића.

15. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Вазнесења Господњег у Орашцу;

Присуствовао прослављању годишњице подизања Првог српског устанка;

У храму Светог Георгија на Опленцу служио помен Вожду Карађорђу Петровићу;

16. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. фебруар 2022:

Служио свету Литургију и молитве призива Светог Духа у храму Успења Пресвете Богородице, Саборној цркви у Крагујевцу, поводом пленарног заседања Епархијског савета Шумадијске епархије и председавао седницом Епархијског савета.

18. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

19. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Покрова Пресвете Богородице у Гунцатима код Барајева;

Посетио винарију *Тришић* у селу Вранићу.

20. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму посвећеном Благовестима у Рајковцу код Младеновца.

21. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

22. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

23. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Састао се са представницима Агенције за лиценцирање стецајних управника.

24. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

У манастиру Драча крстио Димитру, кћерку Николе и Ђурђине Врућинић из Крагујевца.

25. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;

Одржао испит са кандидатима за рукоположење у свештенички чин.

26. фебруар 2022:

Служио свету Литургију и општи парастос у храму Васкрсења Господњег на градском гробљу Бозман у Крагујевцу; у току Литургије рукоположио у чин ђакон Петра Грујића из Аранђеловца.

27. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог архангела Гаврила, Врбичкој цркви, у Аранђеловцу; у току Литургије рукоположио у чин ђакон Немању Радоичића из Лазаревца, у чин презвитера рукоположио ђакон Петра Грујића из Аранђеловца и поставио га на парохију трешњевичку, Архијерејско намесништво орашачко;

У цркви Светог Димитрија у крагујевачком насељу Сушица венчао Предрага и Софију Обровић из Крагујевца.

28. фебруар 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром; у току Литургије рукоположио ђакон Немању Радоичића из Лазаревца у чин презвитера и поставио га на парохију у Жабарима, Архијерејско намесништво опленачко; рукоположио Младена Алексића из Јагодине у чин ђакон.

Присуствовао полагању камена темеља за фабрику немачке фирме *Wacker Neuson* у Крагујевцу;

Примио архимандрита Прокопија из Антиохијске Цркве и ректора Крагујевачке богословије др Зорана Крстића.

МАРТ 2022:

2. март 2022:

Учествовао на богослужењима у Саборној цркви;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Примио владика Саву из Грузијске Цркве.

3. март 2022:

Служио свету Литургију, пререзао славски колач и осветио капелу за паљење свећа у храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама; у току Литургије ђакон Младена Алексића из Јагодине рукоположио у чин презвитера и поставио га на службу у Милошево, Беличко архијерејско намесништво; Страхињу Савковића, дипломираног теолога, рукоположио у чин ђакон.

4. март 2022:

Учествовао на богослужењима у Саборној цркви;

5. март 2022:

Служио свету Литургију у манастиру Драча и парастос монахињи Магдалини; у току Литургије ђакон Страхињу Савковића рукоположио у чин презвитера и поставио га на парохију у Азањи, Архијерејско намесништво јасеничко.

6. март 2022:

Служио свету Литургију у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци; Служио опело монахињи Параскеви у манастиру Драчи.

7. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, читао Канон Светог Андреја Критског у Саборној цркви у Крагујевцу.

8. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, читао Канон светог Андреја Критског у Старој цркви у Крагујевцу.

9. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

10. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

11. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

12. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

13. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

14. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

15. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

16. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

17. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

18. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

19. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора, а потом служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липар.

10. март 2022:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора; читао Канон Светог Андреја Критског у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром.

11. март 2022:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу.

12. март 2022:

Служио свету Литургију у храму Преноса моштију Светог Николе у крагујевачком насељу Ердеч.

13. март 2022:

Служио свету Литургију у Саборном храму у Крагујевцу; Присуствовао отварању Палата правде у Крагујевцу; Предводио свечану литију кроз град поводом Недеље православаља.

14. март 2022:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

15. март 2022:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. март 2022:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог великомученика Георгија у Дрену; исповест свештенства Архијерејског намесништва колубарско-посавског. На братском састанку протојереј Милан Матић читао богословски реферат *Предање по Христу и предање по човеку*; Посетио манастир Ћелије ради надгледања радова на манастирском конаку.

17. март 2022:

Боравио у Софији и посетио светиње Бугарске Цркве у овом граду; поконио се моштима Светог краља Милутина у цркви Свете Недеље.

18. март 2022:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци; исповест свештенства Архијерејског намесништва јасеничког. На братском састанку протојереј Дејан Бркић читао богословски реферат *Владајмо се као деца светлости*; Посетио манастир Пиносаву ради надгледања почетка радова на манастирском конаку.

19. март 2022:

Служио свету Литургију у храму Свете Петке у Ботуну; Посетио цркве у Корману и Стрижилу ради надгледања текућих радова; На јагодинском гробљу осветио надгробни крст и служио годишњи парастос протојереју ставрофору Небојши Младеновићу.

20. март 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица.

21. март 2022:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви; Посетио Патријаршију СПЦ и учествовао у разговору о организацији мироварења за нашу Цркву.

22. март 2022:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу.

23. март 2022:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог великомученика Георгија у Поповићу; исповест свештенства Архијерејског намесништва космајског. На братском састанку Ђакон Бојан Миленовић читао богословски реферат *Ја сам пастир добри*; Утврдио распоред живописања цркве Светог Деспота Стефана у селу Бабама; одслужио помен протиници Мирјани Смиљковић.

24. март 2022:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Примио председника Удружења слепих у Крагујевцу.

25. март 2022:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини; исповест свештенства Архијерејског намесништва беличког. На братском састанку јереј Срђан Дангузовић читао богословски реферат *Васкрсење Христово – извор наше вечне слободе и наде у сваком ропству*; Посетио манастир у Шуљковцу ради надгледања радова на манастирском конаку.

26. март 2022:

Служио свету Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Шумарицама; Служио полугодишњи парастос Зорану Марићу у селу Тулеж; Утврдио план санације цркава у Тулежу и Венчанима.

27. март 2022:

Служио свету Литургију у храму Светих цара Константиана и царице Јелене у селу Влашка; У парохијском дому у Младеновцу одржао састанак са архитектама ради изградње нове зграде на црквеном земљишту; У Рабровцу утврдио распоред за живописање цркве Светог Георгија.

28. март 2022:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Примио председника Општине Рековац Александра Ђорђевића са свештенством и црквеним одборницима; Примио Пасхалија Панајотиса, директора ОТП банке.

29. март 2022:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Осветио прихватилиште за одрасле и старије особе Свети Јоаким и Ана у црквеној кући у Крагујевцу.

30. март 2022:

Служио свету Литургију Пређеосвећених дарова у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Кргујевцу; исповест свештенства Архијерејског намесништва крагујевачког. На братском састанку протојереј Срђан Тешић читао богословски реферат *Поштовање живота*.

31. март 2022:

Учествовао у богослужењима у Саборној цркви; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЋИ У ЊЕГА”

ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО

50. И гле, човјек по имену Јосиф, који бјеше савјетник и човјек добар и праведан, из Ариматеје, града јудејског,

51. Који не бијаше пристао на њихову одлуку и на њихово дјело, а и сам чекаше Царство Божије,

52. Приступивши Пилату заиска тијело Исусово.

53. И скиде га и обви платном, и положи га у гроб усјечен у камену, у који не бијаше никад нико положен.

54. И дан бијаше петак, и субота освиташе.

55. А иђаху у пратњи и жене, које бијаху дошле са Исусом из Галилеје, и видјеше гроб и како би положено тијело његово,

56. Па се вратише и припремише мирисе и миро. Суботу пак проведоше у миру по Закону.

(Јеванђеље по Луки, 23, 50-56)

62. Сутрадан пак по петку сабраше се првосвештеници и фарисеји код Пилата

63. Говорећи: Господару, сјетисмо се да онај варалица каза још за живота: Послије три дана устаћу.

64. Зато заповједи да се утврди гроб до трећег дана да не дођу како ученици његови ноћу, да га не украду и не кажу народу: Устаде из мртвих; и биће посљедња превара гора од прве.

65. Рече им Пилат: Имате стражу, идите те утврдите како знате.

66. А они отишавши утврдише гроб са стражом и запечатише камен.

(Јеванђеље по Матеју, 27, 62-66)

1. А пошто мину субота, на осветку првог дана недјеље, дођоше Марија Магдалина и друга Марија да осмотре гроб.

2. И гле, земља се затресе веома; јер анђеол Господњи сиђе с неба, и приступивши одвали камен од врата гробних и сјеђаше на њему.

3. А лице његово бијаше као муња, и одијело његово бијело као снијег.

4. И у страху од њега уздрхташе стражари, и постадоше као мртви.

5. А анђеол одговарајући рече женама: Не бојте се ви; јер знам да Исуса распетог тражите.

6. Није овдје; јер устаде као што је казао. Ходите да видите мјесто гдје је лежао Господ.

7. И идите брзо и реците ученицима његовим да устаде из мртвих; и гле, он ће пред вама отићи у Галилеју; тамо ћете га видјети. Ето казах вам.

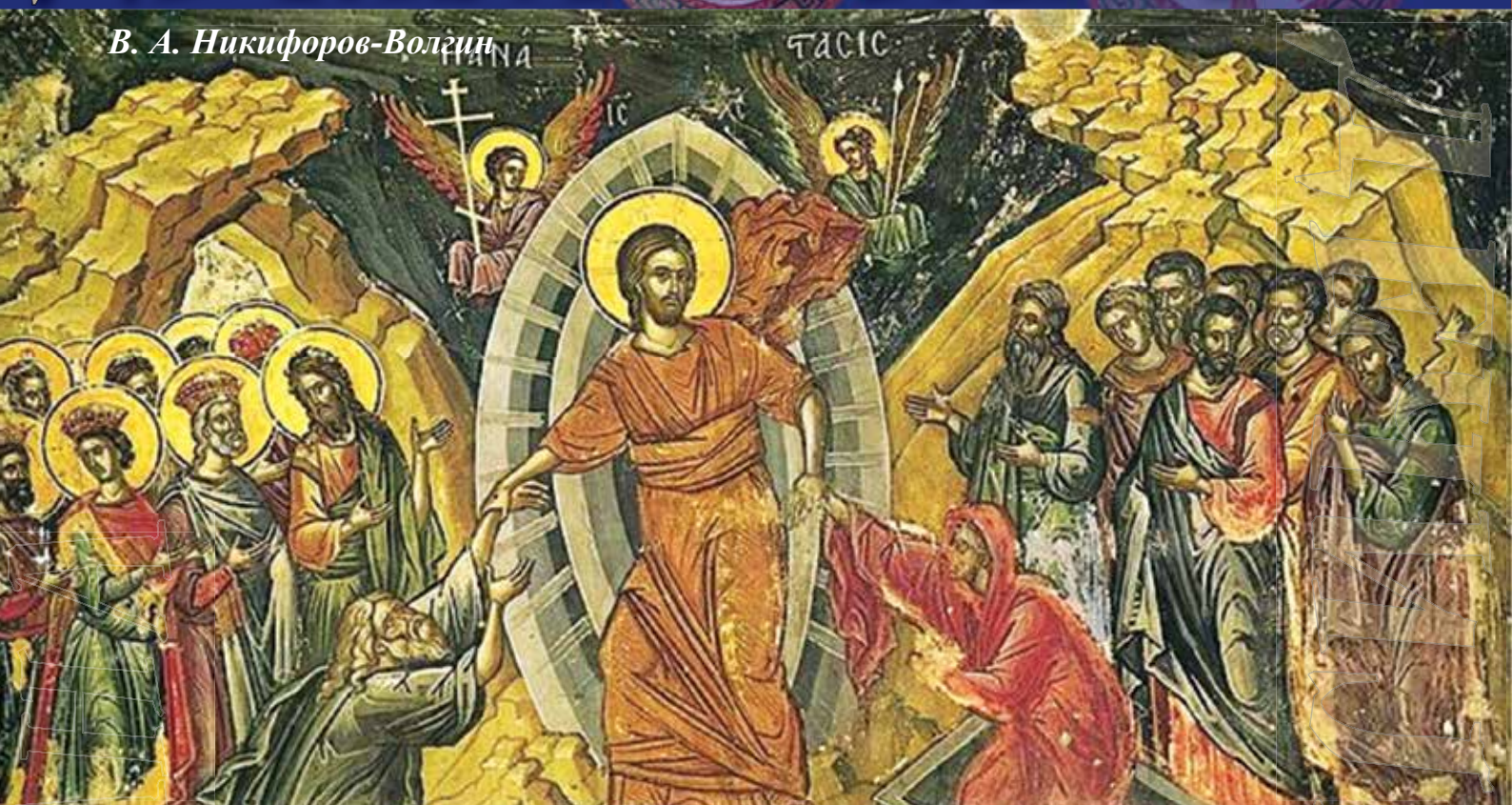
8. И изишавши брзо из гроба, са страхом и радошћу великом похиташе да јаве ученицима његовим.

9. А кад иђаху да јаве ученицима његовим, и гле, сретe их Исус говорећи: Радујте се! А оне приступивши ухватише се за ноге његове и поклонише му се.

10. Тада им рече Исус: Не бојте се, идите те јавите браћи мојој нека иду у Галилеју, и тамо ће ме видјети.

(Јеванђеље по Матеју, 28, 1-10)

В. А. Никифоров-Волџин

ПАСХАЛНО ЈУТРЕЊЕ

Над земљом је лебдела данашња литургијска песма: „Свако људско тело нека ућути и нека стоји са страхом и трепетом“.

Вечерња земља је ћутала. Код куће су се отварале стаклена вратанца на иконама. Питао сам оца:

– Шта је ово?

– Ово је знак да се на Васкрс отварају рајска врата!

Отац и ја смо хтели да спавамо до почетка јутрења, али нисмо могли. Лежали смо на кревету један поред другог, а он је испричао како је као дечак једном приликом морао да прослави Ускрс у Москви.

– Московски Васкрс, сине, је тако величанствен! Ко је то једном видео, памтиће до гроба. Одјекнуо је у поноћ први ударац звона од Ивана Великог, као да ће небо са звездама пасти на земљу! А у звону, сине, шест хиљада фунти. Било је потребно дванаест људи да покрену клатно! Први ударац покренуо је сат на Спаској кули...

Отац је устао из кревета и дрхтавим гласом говорио о Москви:

– Да... Сат на Спаској кули... Удара и одмах се ракета уздиже до неба, праћена палбом из старих пушака на Таиницкој кули. Сто и један хитац! Иван Велики се као море шири по Москви, а преосталих четрдесет звона одјекују као реке брзих вода! Таква, кажем ти, моћ лебди над престоницом да ти се чини да не ходаш улицом, него да се љуљаш на таласима у маленом чуну! Ноћ моћна, као гром Господњи! Ех, сине, не може се описати речима васкршња Москва!

Отац застاده и затвори очи.

– Заспао си?

– Не, него гледам Москву.

– Где је она?

– Пред мојим очима. Као жива...

– Причај ми шта је још било на Васкрс!

– Стицајем околност славио сам Васкрс и у једном манастиру. Једноставност и светост беху у њему већи него у Москви. Манастир – то је оно што вреди! Уоколо непроходна шума, животињске стазе, а крај манастирских зидина прска река. Древно дрвеће гледа у цркву, изграђену од јакних смоластих балвана. На Васкршње јутрење овде се сабрало мноштво верних из околних села. Овде је постојао редак обичај да после јутрења девојке са свећама излазе на реку да певају „Христос Воскресе“, а затим би залепиле свеће на дрвену плочицу и пуштале их низ реку.

– Замисли само какво је то чудо било! Усред ноћи стотину светиљки плута по води, звона звоне, а дрвеће шуми.

– Престаните да причате, прекинула нас је мајка, боље да одспавате, иначе ћете на јутрењу бити поспани.

Није ми било до спавања. Душу је обузело предосећање нечег необјашњиво великог, налик на Москву или на стотину свећа које плутају дуж шумске реке. Устао сам из кревета, ишао од угла до угла, гледао мајку како кува и сваки час запиткивао:

– Хоће мо ли ускоро у цркву?

– Не врти се као вретено, рече она тихо. Ако не можете да чекате, онда идите.

До јутрења су цела два сата, а црквена порта је већ пуна деце.

Ноћ без иједне звезде, без ветра и, такорећи, страшна у својој посебности и неизмерности. Мрачном ули-

цом лебдели су ускршњи колачи у белим убрусима. Само су се они видели, као да није било људи.

У полумрачној цркви код Плаштанице оформљен је ред за читање Дела апостолских. И ја сам се прикључио. Питали су ме:

- Умеш ли да читаш?
- Умем.
- Па, онда почни.

Пришао сам до налоња и почео да читам: „Прву ти књигу написах, о Теофиле“, али никако нисам могао да изговорим „Теофил“. Збуњен, спустио сам главу од стида и престао да читам. Пришли су ми и рекли:

- Зашто се гураш кад не знаш да читаш?
- Хтео сам да пробам.
- Боље пробај ускршње колаче, рекли су и гурнули ме у страну.

Изашао сам и сео на степениште храма.

– Где је сада Васкрс? Размишљао сам. Да ли лебди небом, или шета ван града, у шуми, кроз мочварне хумке, борове шуме, стазе вреска и клеке и какав изглед има? Присетих се нечије приче да се у ноћи Светлог Васкрсења Христовог лествица спушта са неба на земљу и по њој силази Господ са апостолима, светитељима, мученицима и мученицама. Господ ходи земљом, благосиља њиве, шуме, језера, реке, птице, човека, звер и све што је Његовом светом вољом створено, а свети певају „Христос васкрсе из мртвих“. Песма светих распршује се по земљи у виду зрна, а од ових зрна у шумама се рађају танки мирисни ђурђевци ...

Ближила се поноћ. Порта се пунила људима. Из парохијског дома је неко изашао са фењером.

– Долази, долази! Викали су дечаци плескајући рукама.

- Ко иде?
- Звони Лександар! Сада ће да груне!

И грунуо је...

Од првог удара звона, као да се по земљи закотрљао велики сребрни точак, а када његово зујање прође, закооткотрља се други, за њим трећи и тама пасхалне ноћи испуни се сребрним брујањем свих градских цркава.

У мраку ме примети просјак Јаков.

– Светлоносни звук, рече он и прекрсти се неколико пута.

У цркви су почели да служе „Велику полуноћницу“. Свештеници у белим одежама подигли су Плаштаницу и унели је у олтар, где ће лежати на Светом Престолу све до празника Вазнесења. Уз звуке заглашујуће звоњаве померили су тешки златни гроб Господњи у страну, на његово уобичајено место, а звоњава је добила пасхално значење, као да се одваљује огроман камен од гроба Господњег.

Видео сам оца и мајку. Пришао сам им и рекао:

– Никада вас нећу изневерити. Приљубио сам се у њих и гласно узвикнуо: Како је све радосно!

А васкршња радост се ширила, као Волга када се излије из свог корита и поплави земљу, о чему је мој отац више пута говорио. Високи црквени барјаци су се њихали као стабла на пролећном ветру. Почеле су припреме за опход око цркве. Из олтара су изнели сребрни крст, златно Јеванђеље, огроман округли хлеб – артос, осмехнуле су се подигнуте иконе, а украшене васкршње свеће су сви запалили.

Настала је тишина. Била је прозрачна и тако лагана, ако дунеш на њу вибрираће као паучина. И усред ове тишине певали су: „Васкрсење Твоје, Христе Спасе, анђели певају на небесима“. Праћен овом узвишеном песмом, крсни ход је отпочео да тече. Нагазили су ми на ногу, крпали су ми восак на главу, али ја скоро ништа нисам осетио и помислио сам: „тако треба“ – Васкрс! Пасха Господња!

Приљубљени једно уз друго у тами ноћи, уз певање васкршње песме, запљускивани звоњавом и обасјани пламеном свећа, обишли смо око цркве, беле од стотина светала, и стали пред чврсто затвореним вратима. Звона су утихнула. Срце се укочило. Лице ми се заруменело од врућине. Земља је негде нестала – не стојите на њој, већ као на плавим небесима. Шта је са људима? Где су они? Све се претворило у радосне ускршње свеће!

И тада се догодила оно највеће и најузвишеније! Запевали смо „Христос васкрсе из мртвих“. Три пута смо певали „Христос Васкресе“, а вратнице високих двери су се отвориле пред нама. Уђосмо у васкрслу цркву, и пред нашим очима, у сјају великих и малих кандила, у искрицама сребра, злата и драгог камења на иконама, у јарком папирном цвећу на колачима, блесну Васкрс Господњи! Свештеник, обавијен мирисним димом тамјана, светлог лица, ведро и гласно је узвикнуо: „Христос васкрсе!“, а народ му је одговорио као хук тешког леденог снега који пада са висине – „Ваистину васкрсе!“

У том трену, Гришка се нашао поред мене. Узео сам га за руке и рекао:

– Сутра ћу ти дати црвено јаје! Најбоље! Христос васкрсе!

У близини је стајао и Феђка. Обећа сам и њему црвено јаје. Видео сам послужитеља Давида, пришао му и рекао:

– Никада те нећу назвати чистачем мучеником. Христос васкрсе!

И речи Васкршњег канона пролетеше кроз цркву као муња. То нису речи, то су искре радосног огња: „Нека се небеса удостоје весела, нека се радује земља, нека слави цео свет видљиви и невидљиви, Христос васкрсе, вечна радост...“

Срце ми је играло од радости. Код проповедаонице сам видео девојку са плавим плетеницама, коју сам приметио на уношењу Покрова! Пришао сам јој румен од стида и оборио очи шапнуо:

– Христос васкрсе!

Она се збунила, испустила свећу из руку, и тихим гласом одговорила – Ваистину васкрсе, а онда смо се толико постидели да смо дуго стајали погнуте главе.

За то време са амвона је загрмела „Васкршња реч“ Светог Јована Златоустог:

„Ако је ко побожан и богољубив, нека ужива у овом добром и светлом слављу... Христос васкрсе, и живот живи!“

Александар Куприн

ВАСКРШЊА ЗВОНА

Утисци јучерашњег дана и Велике ноћи брзо су пројурили: плаштаница у суровој хладној тами саборне цркве, уздржавање од јела до прекида поста, пут до цркве у тишини и топлини сиње априлске вечери, јутрење, крсни ход, радостан сусрет са Христом васкрслим из гроба, одушевљено певање хора, радосна служба, свештенство у светлим блиставим брокатним одежама, сјај хиљада свећа, блистава лица, честитања; диван пут до куће, када се умор и блаженство тако нежно спајају у души, светла код куће, смех, јаја, ускршњи колач, „пасха“, шунка и две чашице слатког порта; очи се склапају; у кући је пуно људи, па теби наместе постељу на три столице постављене у низу; падаш у сан, као камен у воду.

вањем у неудобном положају на тврдој постели, на сопственом кадетском шињелу са бакарним дугмадима. Али у чему је проблем? Сунце залива целу просторију топлим, текућим златом, прскајући по шару тапета. Бог! Како је велики дан пред нама, са свим чарима празника и слободе, са невиним чудима која чекају на сваком кораку! Како је неописиво укусан мирисни чај са шафрановом тортом и „пасхом“, у којој има свега: марципана, цимета, сувог грождја, ваниле, пистација. Али једите и пијте на брзину. Улица неодрљиво зове, пуна светлости, покрета, граје, веселих узвика и звона. Пожури пожури!

Улица је сува, али узбудљива, пролећна, мирише на камен тротоара и мостова, а како се звонко разлежеу дечји узвици! Високо у ваздуху изнад глава гомиле лебде и еластично се трзају шарени балони на невидљивим жицама. Чавке лете у бучним јатима ... Али пре свега – до звоника!

Сва деца Москве сигурно знају да је прва три дана Васкрса сваком дозвољено да се попне на звоник и да звони колико му је воља. Па чак и до највећег звона!

Овде је звоник. Мрачан пролаз на спиралном каменом степеништу које води у висину. Древни зидови миришу на влагу и старину. А са прозора Москва се отвара све шире.

Црквена звона. Чудан систем ужади и дрвених полука за педале, понекад потпуно висиш у ваздуху, скоро напољу. Има врло малих звона: ово су деца; има их још – омладинаца и младих, незрелих, громких и развучених гласова: са њима је лако звонити и дечаку као, на пример, возити се кочијом, седети на колима и држати узде барем минут. Али ево га, најважнијег, највећег звона Саборне цркве; кажу да је то друго звоно по величини и тежини у Москви, после Ивановског, и стога је понос свих Пресњана.

И одраслој особи је тешко да га заљуља; дечаци то морају да ураде са великим напором. Осам, десет, дванаест упорних трзаја и најзад – баммм... Тако заглашујућа, тако страшна, тако хиљадузвучна гвоздена бука да боле уши и сваки део тела дрхти. Зар то није задовољство?

Са највишег спрата може се видети цела Москва: Кремљ, манастир Симонов, Ваганково, палата Лефортово и плава вијугава трака реке Москве, све црквене куполе: плаве, зелене, златне, сребрне... Само замислите колико! И на сваком звонику сада на сва звона звоне усхићени љубитељи. То је музика! Где на свету има тако нешто? Небо постаје тамноплаво и чини се тако близу да можете руком да га досегнете. Узбуњени голубови круже у јатима високо на небу, час светлуцају сребром, час тамне.

И видите са овог врха како плутају дебелушкости, озбиљни бели облаци, скоро додирујући крст звоника, као да лагано круже изнад цркве.

Ујутро сам се пробудио, а први, још несвесни утисак је велика – не! – огромна радост, која као да прожима цео свет: људе, животиње, ствари, небо и земљу. Боли потиљак, леђа и ребра, пометен спа-

фото репортажа

Недеља Православља у Крагујевцу

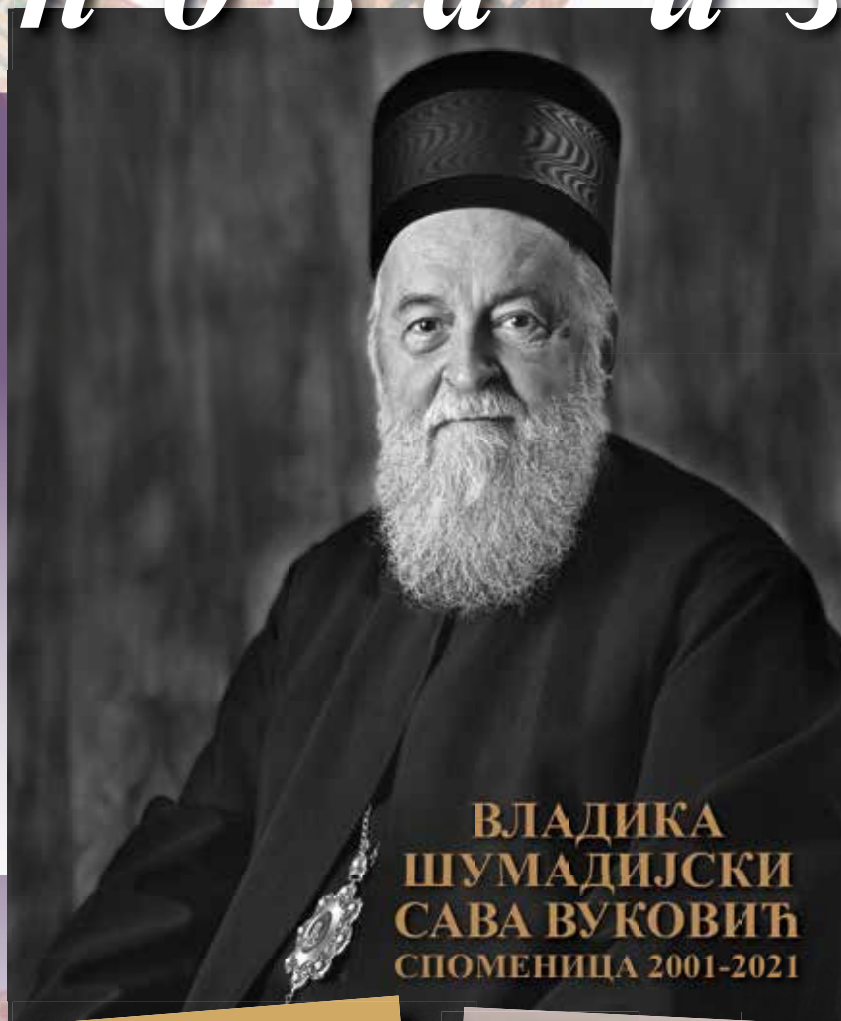

www.kalenic.rs

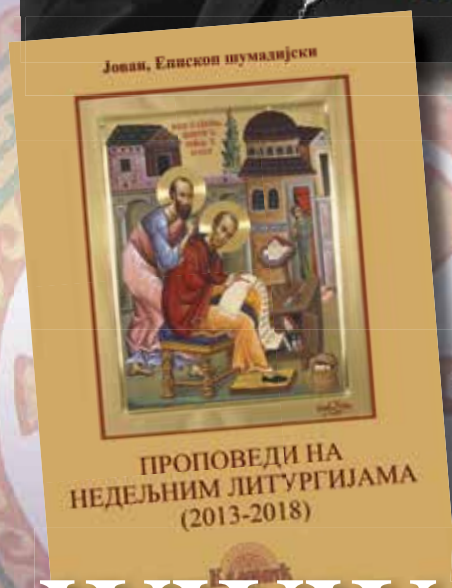
ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

**ВЛАДИКА
ШУМАДИЈСКИ
САВА ВУКОВИЋ
СПОМЕНИЦА 2001-2021**

www.eparhija.com